ԱԶԴԱԿ
ՕՐԱԹԵՐԹ

AZTAG QUOTIDIEN POLITIQUE ET LITTERAIRE أزتاك جريدة يومية سياسية وأدبية - المديرة المسؤولة: إيفا درويشيان

1500 Լ.Ո. 73ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 196 (20659) ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, 30 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2000 10 ԷՋ

ԻՐԱՆԵԱՆ ԼԱՅՆԱԾԻՐ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐ

ԹԵՀՐԱՆ, 29 (ՌՈՅԹԸՐԶ).- Իրան կիրակի օր ձեռնարկեց ութօրեայ լայնածիր ռազմափորձերու, որոնց պիտի մասնակցին օդուժը, ծովուժն ու ցամաքային ուժերը, հաղորդեց ԻՐՆԱ լրատու գործակալութիւնը:

ԻՐՆԱ, որ կը մէջբերէր ծովուժի մէկ բանբերը, աւելցուց, որ ռազմափորձերը տեղի պիտի ունենան հինգ հազար քառ. քմ.ի վրայ՝ Պարսից եւ Օմանի ծոցերուն մէջ: Ռազմափորձերուն պիտի մասնակցին 180 մարտանաւեր, հրթիռարձակ նաւեր եւ ռուսական «Քիլօ» տիպի երեք սուզանաւեր: Ռազմափորձերուն առանցքը պիտի կազմէ Հորմուզի նեղուցը:

•ԻՐԱՆ Շաբաթ օր յայտարարեց, որ Իրաք սահմանները բացած է իրանցի շիի ուխտաւորներուն դիմաց, որոնք կ'ուզեն այցելել Նաժաֆի եւ Քարպալայի սրբավայրերը: Թեհրանի ոստիկանը հաղորդեց, որ օրական մօտաւորապէս 4800 ուխտաւորներ արտօնութիւն պիտի ունենան շիիներու մեծագոյն սրբավայրերը այցելելու: Յուլիս 30էն առաջ, երեք հազար իրանցի ուխտաւորներու արտօնութիւն կը տրուէր սահմանը անցնելու:

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՕԺԱՆԴԱԿԵԼՈՒ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՎԵՐԱՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐՈՒՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՑ ՇՐԷՕՏԸՐ

Գերմանիոյ վարչապետ Կերհարտ Շրէօտըր երէկ յետմիջօրէին բարձրաստիճան պատուիրակութեան մը ընկերակցութեամբ ժամանեց Պէյրութ:

Օդակայանին մէջ Շրէօտըրը դիմաւորեցին վարչապետ Ռաֆիք Հարիրի, նախարարներ, բարձրաստիճան պաշտօնատարներ, Լիբանանի մէջ Գերմանիոյ դեսպանն ու դեսպանատան անձնակազմը:

Պատուոյ ընդունելութենէն ետք, Շրէօտըր վարչապետ Հարիրիի ընկերակցութեամբ ուղղուեցաւ վարչապետարան, ուր երկու վարչապետները գումարեցին ժողով մը: Քննարկուեցան երկկողմանի յարաբերութիւններն ու շրջանային կացութիւնները:

Ժողովէն ետք Շրէօտըր եւ Հարիրի տուին մամլոյ ասուլիս մը, որուն ընթացքին Գերմանիոյ վարչապետը ըսաւ, որ երկկողմանի յարաբերութիւնները շատ լաւ են, «եւ վարչապետ Հարիրի կը փափաքի արագ միջոցառումներ որդեգրել Լիբանան - Եւրոպա գործընկերութեան առնչութեամբ»: «Գերմանիա կը հետեւի Լիբանանի վերաշինութեան», ըսաւ ան, պատրաստակամութիւն յայտնելով՝ սատարելու գերմանական փորձառութիւնը եւ օժանդակութիւններ:

Շրէօտըր ըսաւ, որ ժողովին ընդգծուած է Միջին Արեւելքի մարզումին վերջ դնելու անհրաժեշտութիւնը, եւ կարեւորութիւնը՝ Շարմէլշէյխի համաձայնութեան գործադրութեան ու բանակցութիւններու վերսկսումին: «Եթէ Միացեալ Նահանգներու նախագահը այս ուղղութեամբ նոր նախաձեռնութեան մը դիմէ, ապա ան պիտի վայելէ մեր անվերապահ զօրակցութիւնը», ըսաւ ան:

Իր կարգին, վարչապետ Հարիրի ըսաւ, որ քննարկուած են երկկողմանի յարաբերութիւնն ու Միջին Արեւելքի դիմագրաւած հարցերը: «Գերմանիոյ վարչապետը խոստացաւ զօրավիգ կանգնիլ Լիբանան - Եւրոպա գործընկերութեան համաձայնութեան», յայտնեց ան:

ՊԱՂԵՍՏԻՆՑԻՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՆ *ԻՆԹԻՖԱՏԱ*, ՄԻՆՉԵՒ ՈՐ ՊԱՂԵՍՏԻՆԵԱՆ ԴՐՕՇԸ ԾԱԾԱՆԻ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՎՐԱՅ

Իսրայէլի վարչապետ Էհուտ Պարաք յայտնեց, որ ազգային միութեան կառավարութիւն մը կազմելու համար գրեթէ համաձայնութեան մը յանգած է Լիքուտի ղեկավար Արիէլ Շարոնի հետ: Պարաք, որ կը խօսէր Իսրայէլի ռատիոկայանէն, դիտել տուաւ, որ Շարոնի հետ բանակցութիւնները դրական են եւ համաձայնութիւնը մօտալուտ է, որովհետեւ կացութիւնը աւելի կենսական դարձուցած է ստիպողական վիճակի կառավարութեան մը կազմութիւնը: Ան աւելցուց սակայն, որ չի գիտեր, թէ ո՞ր օրը պիտի կազմուի այդ կառավարութիւնը:

Պաղեստինցի պատանի մը առանձինն իսրայէլեան հրասայլին դէմ:

Շարոնի գրասենեակին աղբիւրները յայտնեցին, որ տակաւին գոյութիւն ունին դժուարութիւններ, որոնք պէտք է յաղթահարուին կառավարական ընկերակցութիւնը կազմելէ առաջ:

Պարաք դիտել տուաւ, որ Լիքուտի հետ կառավարութիւն մը կազմելով Աշխատաւորական Կուսակցութիւնը պիտի չհրաժարի պաղեստինցիներուն հետ խաղաղութեան գործընթացէն: Ան աւելցուց, որ Շարոն խաղաղութեան գործընթացը *վեթոյ*ի ենթարկելու իրաւասութիւն պիտի չունենայ, որովհետեւ խաղաղութիւնը վարչապետին ընտրանքն ու որոշումն է եւ կարելի չէ վարչապետը *վեթոյ*ի ենթարկել:

Շարոն, որ կը մերժէ Այսրյորդանանէն պարպել հրէական բնակեցման վայրերը, յայտարարած էր, որ եթէ Պարաք չընդունի իր պայմանները, Իսրայէլ կանխահաս ընտրութիւններու դիմաց պիտի գտնուի 2001ին:

Շար.ը՝ էջ 10

Հ. Յ. Դ. ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷՆ ՅԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԷՆ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ՍՐԲԱԳՐՈՒՄ

Երէկ, Հ. Յ. Դ. Լիբանանի Կեդրոնական Կոմիտէի պատուիրակութիւն մը, ընկերակցութեամբ նախարար Սեպուհ Յովնանեանի, այցելեց նախագահ զօր. Էմիլ Լահուտի եւ ընդվզում յայտնեց 30 նախարար ունեցող նոր կառավարութեան մէջ փոխան երկուքի մէկ հայ նախարար նշանակումին դէմ:

Հանրապետութեան նախագահը ըմբռնում եւ հասկացողութիւն ցուցաբերեց արծարծուած հարցին նկատմամբ: Պատուիրակութիւնը պահանջեց ամենակարճ ժամանակամիջոցին մէջ սրբագրել հայ համայնքը իրաւազրկող այս խախտումը:

Հ.Յ.Դ. ԵՒ Ս.Դ.Հ.Կ. ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Ուրբաթ, 27 Հոկտեմբերին, Երեւանեան կեդրոնին մէջ տեղի ունեցաւ հանդիպում մը Հ.Յ.Դ. Լիբանանի Կեդրոնական Կոմիտէի եւ Ս.Դ.Հ.Կ. Լիբանանի Շրջանի Վարիչ Մարմինի ներկայացուցիչներուն միջեւ:

Քննարկուեցաւ նորակազմ կառավարութեան մէջ հայ համայնքի իրաւունքներուն անտեսման հարցը:

Երկու կուսակցութիւնները դատապարտեցին հայ համայնքի նկատմամբ անտեսումը եւ պահանջեցին անոր անյապաղ սրբագրումը:

Քննարկուեցան համայնքին իրաւունքներուն վերականգնումին համար յառաջիկային տարուելիք աշխատանքները:

Այս հարցի հետապնդման համար միջկուսակցական հանդիպումները պիտի շարունակուին:

ԱԿՆԱՐԿ

ՊԷՏՔ Է ՍՐԲԱԳՐԵԼ ՍԽԱԼԸ

Լիբանանեան նոր կառավարութեան մէջ միայն մէկ հայ նախարարի նշանակումը ընդվզումով դիմաւորուեցաւ հայ համայնքին կողմէ:

Կազմուած 30 անդամներէ, յայտնապէս վերջին պահուն միայն թիւի յաւելման ենթարկուած, քանի որ կը խօսուէր 18 կամ 24 անդամներէ բաղկացած կառավարութեան մը մասին, դահլիճին մէջ տեղ տրուած է տարբնոյթ ուժերու ու անձնաւորութիւններու ազգային համախոհութեան ճամբուն վրայ հանգրուան մը նուաճելու գովելի առաջադրանքով: Ըստ վարչապետին, այս դահլիճը համախոհութեան եւ բարգաւաճման կառավարութիւն է: Միշտ աւետուած սակայն չիրականացող համախոհութեան մէջ ո՞ւր կը կանգնին հայերը: Հարց կը ծագի, ի տես կատարուածին, արդարեւ, որ լիբանանեան քաղաքացիական ընկերութեան մէջ ո՞ւր է հայերու տեղը եւ ի՞նչ է անոնց դերը: Երեսփոխանական ընտրութիւններու ատեն այդ տեղը ուրիշներու կողմէ ճշդելու դերը սեփականացնելու փորձեր եղան, աւա՜ղ, հայ անհատներու ու կուսակցութեան մըն ալ մեղսակցութեամբ: Կը թուի, որ ոմանք հայերը կը

Տ. ՃԻՆՊԱՇԵԱՆ

Շար.ը՝ էջ 2

ՆԱԽԱՐԱՐ ՅՈՎՆԱՆԵԱՆ «ԿԸ ՅՈՒՍԱՄ, ՈՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՕՐԷՆ ՍԽԱԼԸ ԿԸ ՍՐԲԱԳՐՈՒԻ»

ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔԸ ԵՐԿՈՒ ՆԱԽԱՐԱՐԻ ԻՐԱՒՈՒՆՔ ՈՒՆԻ

Կ'ԸՍԵՆ ՄԸՐՀԷԺ ԵՒ ԱՅՈՒՊ

Նախարար Սեպուհ Յովնանեան երէկ յայտնեց, որ կառավարութեան ժողովներուն չմասնակցելու որոշումը պիտի մնայ ի զօրու, այնքան ատեն որ հայ համայնքին իրաւունքներուն նկատմամբ սխալը սրբագրուած չէ:

Նախարար Յովնանեան իր այս յայտարարութիւնը կատարեց հեռաձայնային կապի մէջ մտնելով Էմ. Թի. Վի. կայանէն ուղղակի պատկերասփռուած քաղաքական յայտագիրի գրուցավար Փոլա Եաքուպեանի հետ, որ նախարար Պշարա Մըրհէժի եւ «Տիար»ի խմբագրապետ Շարլ Այուպի հետ արծարծեց նոր կառավարութեան կազմութեան առիթով կատարուած խախտումներու հարցը:

Նախարար Յովնանեան ըսաւ, որ հայ համայնքին նկատմամբ կատարուած սխալին պատասխանատու են բոլոր անոնք, որոնք պատասխանատու են երկրին մէջ ազգային համերաշխութեան եւ համախոհութեան պահպանումին:

Պատասխանելով Փոլա Եաքուպեանի հարցումներուն, նախարար Յովնանեան անհրաժեշտ համարեց, որ երկրորդ հայ նախարարի նշանակումը կատարուի յառաջիկայ օրերուն, ըսելով, որ ան պէտք է ըլլայ Հ. Յ. Դաշնակցութեան մօտիկ առաքելական հայ մը: «Երեսփոխանական ընտրութիւններուն փաստեցինք, որ կը վայելենք հայ քուէարկողներուն մեծամասնութեան զօրակցութիւնը, ինչ որ մեզի իրաւունք կու տայ նման պահանջ դնելու», յայտնեց ան:

Պատասխանելով այն հարցումին, թէ եթէ սխալը չսրբագրուի ինչ քայլերու պիտի դիմուի, նախարար Յովնանեան ըսաւ, որ եթէ սխալը չսրբագրուի, նոր որոշումներ պիտի կայացուին: Ան յոյս յայտնեց, որ յառաջիկայ օրերուն սխալը սրբագրուի:

Յայտագիրին ընթացքին հեռաձայնային կապի մէջ մտաւ նաեւ երեսփոխան Ճորճ Գասարճի, որ հարց տուաւ, թէ ինչ են Մըրհէժի եւ Այուպի կարծիքը: Հայ համայնքը իրաւունք ունի՞ երկու նախարար ունենալու 30 հոգինոց կառավարութեան մէջ թէ ոչ:

Շար.ը՝ էջ 10

ԺԱՔ ՉՈՒԽԱՏԱՐԵԱՆ ԿԸ ՀԻՄՆԱՒՈՐԷ ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔԻՆ ՊԱՀԱՆՋՔԸ

Ուրբաթ, 27 Հոկտեմբերին, հեռատեսիլի ԷՆ.ՊԻ.ԷՆ. կայանին տրուած հարցազրոյցի մը ընթացքին նախկին նախարար եւ երեսփոխան Ժաք Չուխատարեան արտայայտեց իր եւ հայ համայնքին ընդվզումը 30 նախարար ունեցող կառավարութեան մէջ փոխան երկուքի միայն մէկ հայ նախարարի նշանակումին դէմ:

Հիմնուելով Թաէֆի համաձայնութեան, ինչպէս նաեւ 1989էն ի վեր կազմուած բոլոր կառավարութիւններուն մէջ հայ նախարարներու ներկայութեան համեմատութեան վրայ, Ժ. Չուխատարեան թուականներով եւ թիւերով հիմնաւորեց 30 հոգինոց կառավարութեան մէջ երկու նախարար ունենալու հայ համայնքին բացարձակ իրաւունքը:

Պատասխանելով այն հարցումին, թէ ինչպէս կարելի է գոհացում տալ հայ համայնքին պահանջքին երբ 30 հոգինոց կառավարութիւնը վերջնականապէս կազմուած է, ան ըսաւ, որ լուծում մը կրնայ ըլլայ երկու նախարարի յաւելումը, մէկը՝ հայ (քրիստոնեայ) եւ միւսը՝ ալաուի (իսլամ):

Ժ. Չուխատարեան հաստատեց նաեւ, որ նշանակեալ նախարար Ս. Յովնանեանի կառավարութեան նիստերուն մասնակցութեան հարցը կ'որոշէ միայն Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը:

ՆԱԽԿԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ ԺԱՄԻԼ ՇԱՄՄԱՍ ԶՕՐԱՎԻԳ ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔԻՆ ՊԱՀԱՆՋՔԻՆ

Շաբաթ, 28 Հոկտեմբերին նախկին երեսփոխան (Պէյրութ - փոքրամասնութիւններ) Ժամիլ Շամմաս յայտարարութեամբ մը զօրակցութիւն յայտնեց հայ համայնքին պահանջքներուն, ընդգծելով, որ կը մերժէ հայ համայնքին հաշուոյն փոքրամասնութիւններուն տրուած իրաւունքը:

Նախկին երեսփոխանը նաեւ հաստատեց, թէ հայերը փաստած են, որ իսկական լիբանանցիներ են, որովհետեւ չմասնակցեցան լիբանանեան պատերազմին եւ եղան միայն Լիբանանի կողմը:

Ժ. Շամմաս կոչ ուղղեց հայերու միասնականութեան իբրեւ լիբանանեան միացեալ խմբաւորում: Ան կառավարութեան ստեղծած վիճակէն դուրս գալու իբրեւ լուծում առաջարկեց՝ սկզբունք ընդունիլ քրիստոնեայ եւ իսլամ փոքրամասնութիւններուն մէկական նախարարութեան յատկացումը, մնայուն կերպով:

ԸՍՏ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՈՒՆԵՑԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

ՎՐԱՍՏԱՆԷՆ ՀԵՌԱՑՈՒԱԾ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՍԱՐՔԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՉԵՆ ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ

Միացեալ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարարութեան բանբերը մամլոյ ասուլիսի մը ընթացքին պատասխանելով Վրաստանի ռուսական խարիսխներէ ռուսական զօրքերու Հայաստան վերահաստատման պատճառով հայ - ազրպէյճանական տագնապին մէջ լարուածութիւն ստեղծուելու հաւանականութեան եւ Մ. Նահանգներու վարչակազմին հակազդեցութեան մասին հարցումներուն, ըսաւ, որ ըստ իրենց տեղեկութիւններուն, ռուսական որեւէ զօրք Հայաստան չէ հաստատուած:

Բանբերը ըսաւ, որ Օգոստոսին Ռուսիա սկսած է իր զօրքերը քաշել եւ ռազմական սարքերը տեղափոխել Վրաստանի հողերէն, ըստ Նոյեմբեր 1999ի Պոլսոյ վեհաժողովի համաձայնութեան: «Ռուսական զօրքերը պիտի քաշուէին Ռուսիա, իսկ ռազմական սարքերը պիտի փոխադրուէին եւ կամ ոչնչացուէին: Ամերիկացի դէտեր հաստատած են շուրջ 210 ծանր սարքեր, որոնց կարգին հրասայլեր եւ ծանր հրետանիի փոխադրումը Ռուսիա: Ներկայիս դէտեր Վրաստան կը գտնուին, որպէսզի հաստատեն, որ մնացեալ սարքերը կ'ոչնչացուին», նշեց ան:

Բանբերը ըսաւ. «Գիտենք, որ չնչին քանակութեամբ սարքեր փոխադրուած են Գիւմրիի ռուսական խարիսխ: Մենք կը նկատենք, որ ասիկա կը պատահի շրջանին մէջ Ռուսիոյ ներկայութեան շրջագիծին մէջ: Մենք պիտի նախընտրէինք, որ Վրաստանէն փոխադրուած բոլոր սարքերը Ռուսիա վերադարձուէին, քան թէ պահուէին շրջանին մէջ»:

Ամերիկացի բանբերը անգամ մը եւս շեշտեց, որ սարքերու մեծամասնութիւնը Ռուսիա փոխադրուած կամ ոչնչացուած է, իսկ ռուսական որեւէ զօրք Հայաստան չէ վերահաստատուած:

ԱԼԻԵՒ ԲԱՆԱՒՈՐ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐՈՎ ԻՐԱՆ ՊԻՏԻ ԶԱՅՑԵԼԷ

Ազրպէյճանի նախագահ Հայտար Ալիեւ ափսոսանք յայտնեց, որ պիտի չկարենայ Իրան այցելել բանաւոր պատճառներով: Ալիեւի այցելութիւնը նախատեսուած էր Հոկտեմբերի կիսուն:

Ազրպէյճանի մէջ Իրանի դեսպան Ալիռէզա Պիկտէլիի հետ հանդիպումի մը ընթացքին Ալիեւ յայտնեց, որ վերջին հինգ տարիներուն Իրան եւ Ազրպէյճան ճիգ թափած են զարգացնելու համար իրենց կապերը, սակայն այդ ջանքերը չեն առաջնորդած երկու երկիրներու միջեւ փափաքելի մակարդակի կապերու:

Դեսպանին հնգամեայ պաշտօնավարութեան աւարտին առիթով տեղի ունեցած հանդիպումին Ալիեւ ըսաւ, որ ոմանք կը խոչընդոտեն այդ ջանքերը եւ չեն ուզեր, որ երկու երկիրներու միջեւ աւելի սերտ գործակցութիւն հաստատուի: «Կրնամ ըսել, որ այն ուժերը, որոնք թշնամի են Իրանի եւ Ազրպէյճանի, կ'ընեն այս բոլորը: Անոնք կը փորձեն ականահարել իրանեւազրպէյճանական յարաբերութիւնները եւ մեծ ճիգ կը թափեն այդ ուղղութեամբ», յայտնեց ան:

Անդրադառնալով ռուսական թերթերու մէջ այդ կապերու մասին լոյս տեսած տեսակէտներու, Ալիեւ ըսաւ, որ այդ յօդուածագիրներու մեծամասնութիւնը հայեր են: «Բնական է, որ անոնք այս նպատակը հետապնդեն: Այսուհանդերձ ես այսօր կը յայտնեմ, որ անոնք պիտի չյաջողին: Մեր յարաբերութիւնները բարեկամական, եղբայրական եւ ջերմ են», ըսաւ Ալիեւ:

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆՆԵՐՈՒ ՍՏԱՆՁՆՈՒՄ

Շաբաթ օր բազմաթիւ նոր նախարարներ նախկին նախարարներէն ստանձնեցին իրենց պաշտօնները պաշտօնական հանդիսութիւններու ընթացքին:

Արտաքին գործոց եւ արտերկրի լիբանանցիներու հարցերու նոր նախարար Մահմուտ Համմուտ, Շաբաթ օր Պուտրոս պալատին մէջ քննարկեց աշխատանքներու ընթացքը, նախարարութեան ընդհանուր տնօրէն Զուհէյր Համտանի հետ:

Արդարութեան նախարար Սամիր Ժըսըր պաշտօնական հանդիսութեան մը ընթացքին նախկին նախարար Ժոզէֆ Շաուլէն ստանձնեց նախարարութիւնը: Շաուլ շնորհաւորեց Ժըսըրը եւ յաջողութիւն մաղթեց անոր, իսկ նոր նախարարը վեր առաւ Շաուլի պարկեշտութիւնը: Ան հանդիսութենէն ետք ժողովներ գումարեց նախարարութեան բարձրաստիճան պաշտօնեաներուն հետ:

Գաղթականներու հարցերու նախարարութեան կեդրոնին մէջ, նման հանդիսութեան մը ընթացքին նախարար Մարուան Համատէ պաշտօնը ստանձնեց նախկին նախարար Անուար Խալիլէն, որ ներկայացուց գաղթականներու տունդարձի ամբողջացման ծրագիրը: Նոր նախարարը հաւաստեց, որ ճիգ պիտի չխնայէ իր աւարտին հասցնելու այս գործընթացը:

Կրթութեան նախկին նախարար Մոհամմէտ Եուսէֆ Պայտուն պաշտօնը յանձնեց նախարար Ապտէլ Ռահիմ Մրատի, հաստատելով, որ նոր նախարարը քաջածանօթ է այս ընագաւառին: Մրատ յոյս յայտնեց, որ կարենայ շարունակել իր նախորդին օրով իրագործուած ծրագիրները:

Տնտեսութեան նախկին նախարար Նասէր Սայիտի նոր նախարար Պասէլ Ֆլէյհանի յանձնեց նախարարութիւնը եւ շնորհաւորեց անոր նշանակումը: Ֆլէյհան իր խօսքին մէջ ներկայացուց լիբանանեան տնտեսութեան դիմագրաւած դժուարութիւնները եւ մարտահրաւէրները:

Ելեւմուտքի նոր նախարար Ֆուատ Սինիորա իր նախորդէն՝ Ժորժ Գըրմէն ստանձնեց պաշտօնը: Գըրմ վեր առաւ տնտեսական աճին թափ տալու եւ լիբանանեան տնտեսութեան մրցելու կարողութիւնը վերականգնելու անհրաժեշտութիւնը:

Սինիորա ըսաւ, որ Գըրմի իրագործումներուն ու աշխատանքին դրական արդիւնքներուն վրայ պիտի հիմնէ իր գործունէութիւնը, մեկնելով «իշխանութիւնը շարունակականութիւն է» սկզբունքէն:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

ԲՈԼՈՐ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ՊԼՈՔՆԵՐՈՒՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ ՕԳՏԱԿԱՐ ՉԷ

Կ'ԸՍԷ ՇԷՅԽ ՆԱՍՐԱԼԼԱ

Հըզպալլայի ընդհանուր քարտուղար շէյխ Հասան Նասրալլա երէկ նկատել տուաւ, որ բոլոր երեսփոխանական պլոքներու կառավարութեան մէջ ներկայացումը ազգային ոչ մէկ շահի կը ծառայէ:

«Երեսուն նախարարէ բաղկացած նոր կառավարութեան մէջ ներկայացուցիչներ ունին բոլոր երեսփոխանական պլոքները, բացառութեամբ Հըզպալլայի Հաւատարմութիւն դիմադրութեան պլոքին», ըսաւ ան, նկատել տալով, որ եթէ այս պլոքը մէկ նախարար ունենար կառավարութեան մէջ, խորհրդարանը պիտի զրկուէր գործադիր իշխանութեան գործունէութեան հսկելու եւ զայն հաշուետուութեան կանչելու կարողութենէն, որովհետեւ բոլորը նախարարներ են:

«Ասիկա օգտակար չէ, այլ վտանգաւոր՝ Լիբանանի համար, որովհետեւ կրնայ գալ օր մը, երբ խորհրդարանը ապատ ու անհակակշիռ կը ձգէ կառավարութիւնը», ըսաւ ան:

ՏՈՔԹ. ԼԵՒՈՆ ՌՇՏՈՒՆԻ

(ՄԱՍՆԱԳԷՏ՝ ՍՐՏԻ ԵՒ ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ)

Վերադարձած ըլլալով իր ճամբորդութենէն, ըստ առաջւոյն հիւանդներ կ'ընդունի Պուրճ Համուտի իր դարմանատան մէջ, ամէն օր առաւօտեան ժամը 9:00էն 1:00 եւ կէսօրէ ետք ժամը 3:00էն 7:00:
Հեռ. 01-265492:

Հ. Բ. Ը. Մ. - Հ. Ե. Ը. | «ԱԼԵՔ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ» ԿԵԴՐՈՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅ

Նուիրուած
ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ

Կը ներկայացնէ՝
ՄԵՂՐԻԿ ՎՐԴ. ԲԱՐԻՔԵԱՆ

ՄՐՑԱՆԱԿԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆ՝ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ ՅՕՐԻՆՈՒՄԻ ՄՐՑԱՆՔԻՆ

Տեղի կ'ունենայ Չորեքշաբթի, 1 Նոյեմբեր 2000, երեկոյեան ժամը 7:30ին, «Ալեք Մանուկեան» Կեդրոնի մէջ, Ուաթուաթ:

ՀՐԱՒԷՐ

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ ՊԻՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ՁՕՐԱՎԻԳ ԿԱՆԳՆԻԼ ԼԻԲԱՆԱՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՑ ՍԱԹԸՐՖԻԼՏ

Վարչապետ Ռաֆիք Հարիրի անցեալ շաբաթավերջին ընդունեց Միացեալ Նահանգներու դեսպան Տէյվիտ Սաթըրֆիլտը, որ արտաքին գործոց նախարար Մատըլէյն Օլպրայթի անունով շնորհաւորեց Հարիրին՝ մաղթելով, որ անոր գլխաւորած կառավարութիւնը յաջողի իր առաքելութեան մէջ:

Սաթըրֆիլտ ըսաւ, որ Օլպրայթ Հարիրիի յղած իր պատգամին մէջ վստահեցուցած է, թէ Ուաշինկթըն պիտի շարունակէ բոլոր միջոցներով նեցուկ կանգնիլ Լիբանանի:

Սաթըրֆիլտ ըսաւ, որ հանդիպումին քննարկուած են երկկողմանի յարաբերութիւնները եւ հաւաստեց, թէ ամերիկեան կառավարութիւնը պիտի շարունակէ լիբանանեան կառավարութեան հետ հաղորդակցիլ ու խորհրդակցիլ:

Վարչապետ Հարիրիի հետ տեսակցելէ ետք, Ռուսիոյ դեսպան Պորիս Պոլոթին յայտարարեց, որ Հարիրիի փոխանցած է անոր ռուս պաշտօնակիցէն շնորհաւորական հեռագիր մը, որուն մէջ Ռուսիոյ վարչապետը նաեւ յոյս յայտնած է, որ երկու երկիրներուն միջեւ բարեկամութեան ու գործակցութեան կապերը կ'ամրապնդուին:

Եգիպտոսի դեսպան Ատէլ Խոտարի նոյնպէս շնորհաւորական այցելութիւն մը տուաւ վարչապետ Հարիրիի, որ նաեւ ընդունեց Ֆրանսայի, Պուլկարիոյ եւ Լեհաստանի դեսպաններ Ֆիլիփ Լը Քուրթիէի, Նիքոլայ Անտրէեւի եւ Սթատոժ Սթրոլաքի շնորհաւորական այցելութիւնները: Էսքուայի գործադիր ընդհանուր քարտուղար Հազէմ Պապլաուի նոյնպէս շնորհաւորական այցելութիւն մը տուաւ Հարիրիի:

Պաղեստինեան իշխանութեան նախագահ Եասէր Արաֆաթ Շաբաթ օր շնորհաւորական հեռագիր մը յղեց Հարիրիի: Պաղեստինեան «Ուաֆա» լրատու գործակալութիւնը հաղորդեց, որ Արաֆաթ բարձր գնահատած է միշտ պաղեստինցի ժողովուրդի կողքին կանգնած եւ անոր դատին համար մղուած պայքարին յօրավիգ մնացած Լիբանանի եւ անոր ժողովուրդին կեցուածքները:

Վարչապետ Հարիրի երէկ շնորհաւորական հեռագիրներ ստացաւ Ալճերիոյ նախագահ Ապտէլ Ազիզ Պութաֆլիքայէն, Ֆրանսայի վարչապետ Լիոնէլ Ժոսփէնէն, Արաբական Լիկայի ընդհանուր քարտուղար Իսմաթ Ապտէլ Մեկիտէն, ֆրանսախօս երկիրներու կազմակերպութեան ընդհանուր քարտուղար Պութրոս Ղալիէն եւ Յորդանանի Երեսփոխաններու Խորհուրդի նախագահ Զէյտ Ռիֆաիէն:

ԸՍՏ ԻՍՐԱՅԷԼԵԱՆ ԱՂԲԻՒՐՆԵՐՈՒ

ԻՍՐԱՅԷԼԵԱՆ ՋՈԿԱՏԻ ՄԸ ՎՐԱՅ ԿՐԱԿ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Իսրայէլացի պաշտօնատարներ երէկ յայտարարեցին, որ Լիբանանէն զինեալներ կրակ բացած են իսրայէլեան բանակի սահմանագիծի հսկողութեան շրջուն ջոկատի մը վրայ:

«Ռոյթըրզ» լրատու գործակալութիւնը, որ հաղորդեց լուրը, ընդգծեց, որ վերջին չորս օրերուն երկրորդ անգամ է, երբ սահմանի լիբանանեան կողմէն կրակ կը բացուի իսրայէլացի զինուորներու վրայ: «Իսրայէլեան ուժերը հակազդեցին՝ կրակ բանալով, եւ ապահովական աղբիւրներ յայտնեցին, որ զոհեր կամ վիրաւորներ չեն արձանագրուած», աւելցուց *«Ռոյթըրզ»*:

«Ռոյթըրզ» Պէյրութի մէջ տեղեկատուութեան պատասխանատուի մը վերագրեց այն հաւաստիքը, թէ լիբանանեան կողմէն հրացանաձգութիւն չէ կատարուած, իսկ միակ կրակոցը պատահած է, երբ իսրայէլացի զինուորները երեք փամփուշտ արձակած են Ֆաթիմայի անցքին մօտ ցոյց կատարող կիներու վրայ, առանց զոհեր կամ վիրաւորներ պատճառելու:

«Ռոյթըրզ» նշեց, որ Հըզպալլայի համակիր կիներ ցոյցեր կատարած են երէկ Ֆաթիմայի անցքին ու Ապպասի բլուրին վրայ, զօրակցութիւն յայտնելու պաղեստինեան *ինթիֆատային*:

●ԻՍՐԱՅԷԼԻ պաշտպանութեան փոխ նախարար Էֆրայիմ Սնէ ըսաւ, որ դէպքը ցոյց տուաւ, թէ «ծայրայեղական տարրեր» կը փորձեն Իսրայէլի դէմ կռիւին շրջագիծը ընդարձակել եւ Այսրյորդանանի եւ Կազայի մէջ բախումներուն զուգահեռ այլ ճակատ մը բանալ: Իսրայէլեան ձայնասփիւռին տրուած հարցազրոյցի մը մէջ Սնէ քննադատեց Սուրիան, որ չի սանձեր սահմանային յարձակումները: «Եթէ Սուրիոյ նախագահ Պաշշար Ասատ իսկապէս կ'ուզէ կեդրոնանալ Սուրիան արդիականացնելու եւ տնտեսութիւնն ու ընկերութիւնը զարգացնելու ճիգերուն վրայ, պիտի աշխատէր հանդարտ պահելու այս ճակատը, որ նաեւ ի՛ր ճակատն է», ըսաւ ան:

ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՂՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ԴԱՍԱԿԱՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ ՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ (*)

կատարողութեամբ՝

ՊԷՅՐՈՒԹԻ «ՍԻՆՖՈՆԻԷԹԹԱ» ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԻՆ
ԵՒ
«ՀՈՐՈՎԵԼ» ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻՆ

խմբավարութեամբ՝

ՅԱՐՈՒԹ ՖԱԶԼԵԱՆԻ

Տեղի կ'ունենայ Երեքշաբթի, 31 Հոկտեմբեր 2000, երեկոյեան ժամը 8:30ին, Ֆրանսական համալսարանի գրականութեան եւ լեզուի բաժանմունքի ամփիթատրոնին մէջ, Դամասկոս փողոց:

●Տոմսերը կարելի է ստանալ հետեւեալ կեդրոններէն. Գրատուն Շիրակ, Գրատուն Ուրֆալեան, Գրատուն Քարավէլ, Գրատուն Տօնիկեան, Մալիքս Պուքշոփ, Պետական երաժշտանոց, ճինիշեան Յիշատակի Ձեռնարկ եւ ձեռնարկի օրը մուտքէն:

(*) Ձեռնարկին հասոյթը պիտի յատկացուի ջութակահար Յովիկ Գէորգեանի երիկամունքի պատուաստումի յաջող գործողութեան հաշուեցոյցի փակումին:

ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՂՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ ԴՊՐԵՎԱՆՔԻ ՄԱՏՈՒՌԻՆ ՄԷՋ

Դպրեվանքի տեսչութիւնը ուրախութիւնը ունի յայտարարելու, թէ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Արամ Ա. վեհափառի բարեհաճ տնօրինութեամբ, Հայաստանի մէջ քրիստոնէութեան պետական կրօն հռչակումի 1700ամեակին առիթով, Սուրբ եւ Անմահ պատարագ պիտի մատուցուի Պիքֆայայի Ս. Աստուածածնայ մատուռին մէջ, դպրեվանքի ուսանողներուն երգեցողութեամբ, ամէն Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 7:30ին:

Ջերմօրէն կը հրաւիրենք եւ կը քաջալերենք մեր ժողովուրդի զաւակները, յատկապէս շրջանի հաւատացեալները, մասնակցելու Սուրբ պատարագին եւ հաղորդուելու մեր հայրերու հաւատքով:

ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ ԴՊՐԵՎԱՆՈՒՑ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՎԱՂԸ ՊԻՏԻ ԲԱԺՆՈՒԻ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐՈՒՆ

Վարչապետ Ռաֆիք Հարիրի երէկ երեկոյեան նախագահեց կառավարութեան յայտարարութիւնը պատրաստող նախարարական յանձնախումբի ժողովին, որուն ընթացքին յետ քննարկումներու իր վերջնական ձեւը ստացաւ յայտարարութիւնը:

Հաղորդուեցաւ, որ յայտարարութիւնը երեսփոխաններուն պիտի բաժնուի վաղը՝ Երեքշաբթի, իսկ խորհրդարանը Հինգշաբթի օր պիտի գումարէ իր ժողովը, քննարկելու համար յայտարարութիւնը:

Նախարարական յանձնախումբը նաեւ Շաբաթ օր գումարած էր ժողով մը, որուն ընթացքին անդամ նախարարները խորհրդակցութիւններ կատարած էին կանական կողմերու, որոնց շարքին՝ Պքերքէի հետ:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԱԼԱՈՒԻ ՆԱԽԱՐԱՐ ՄԸ ՆՇԱՆԱԿԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կառավարական կազմին մէջ ալաուի նախարար մը նշանակելու ուղղութեամբ հաղորդակցութիւններ տեղի կ'ունենան հիւսիսային Լիբանանի մէջ, հաղորդեցին տեղեկատուական աղբիւրներ:

Նոյն աղբիւրները ըսին, որ այս հարցը քննարկուած է նախարարներ Սլէյման Ֆրենժիէի եւ Նաժիպ Միքաթիի հանդիպումին, եւ թէ հիւսիսի երեսփոխաններու հանդիպումը պիտի ներկայացնէ երեսփոխան Ահմէտ Հըպուսի թեկնածութիւնը:

Թրիփոլիի ալաուիներու խորհուրդը երէկ երեսփոխաններ Ապտէլ Ռահման Ապտէլ Ռահմանի եւ Ահմէտ Հըպուսի ներկայութեամբ գումարուած իր ժողովէն ետք կոչ ուղղեց հանրապետութեան նախագահին ու վարչապետին՝ սրբագրելու իրենց համայնքի խաւագրկումը եւ ալաուի ներկայացուցիչ մը նշանակելու կառավարութեան մէջ:

Նախկին երեսփոխան Ալի Իտ մամլոյասուլիսի մը ընթացքին պահանջեց ալաուի համայնքէն նախարար մը նշանակել:

ՍՖԷՅՐ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՅՈՅՍ ԿԸ ՅԱՅՏՆԷ

Մարոնիներու Պուտրոս Սֆէյր պատրիարքը երէկ արտասանած իր քարոզին յոյս յայտնեց, որ նոր կառավարութիւնը արդարութիւն, ապահովութիւն եւ խաղաղութիւն շնորհէ քաղաքացիներուն, յարգելով մարդկային իրաւունքները:

«Քաղաքացիներէն շատեր կասկածով, զգուշաւորութեամբ եւ յուսախաբութեամբ դիմաւորեցին նոր կառավարութիւնը, կասկածելով, որ անիկա կրնայ ճիշդ ձեւով դարմանել հայրենիքը, որ կը տառապի լուրջ ախտէ մը, զոր թմրեցուցիչները չեն կրնար դարմանել», ըսաւ Սֆէյր:

ՊԷՏՔ Է ՍՐԲԱԳՐԵԼ...

Շարունակուած Ա. էջէն

համարեն փոքրամասնութիւն մը, որուն երբեմն օժանդակելով կամ պաշտօն մը հրամցնելով կարելի է գոհացնել:

Նշանակուած նախարարը դաշնակցական է: Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, ոմանց կարծիքով, պէտք է գոհացած ըլլայ իր ներկայացուցիչին նախարարական պաշտօնի կոչուելուն պատճառով: Առաջին բողոքը սակայն բարձրացուց Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը: Երեսփոխանական ընտրութիւններու առիթով ըսուեցաւ ու բազմիցս կրկնուեցաւ, որ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը լիբանանեան քաղաքական ասպարէզ չէ մտած իրեն համար դիրք ապահովելու: Կուսակցութիւնը իր քաղաքական վաստակած կշիռը ի գործ կը դնէ պաշտպանելու համար համալիբանանեան քաղաքական սկզբունքներ եւ այդ սկզբունքներէն բխող հայ համայնքի իրաւունքներ:

Բացի դահլիճին մէջ ներկայացուած Հ. Յ. Դաշնակցութենէն, բողոքի ձայն բարձրացուցին Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսը, հայկական երեք համայնքներու հոգեւոր պետերը, Ս. Դ. Հնչակեան եւ Ռամկավար Ազատական կուսակցութիւնները, նոր ու հին երեսփոխանները, բոլոր հայերը առանց բացառութեան: Հայ համայնքի կարգավիճակի խեղաթիւրումն ու անոր իրաւունքի ոտնակոխումը բախեցան հայկական միաձայն մերժումին:

Լիբանանեան քաղաքական համակարգը ցնոր տնօրինութիւն հիմնուած է համայնքային դրութեան վրայ: Եօթը համայնքներ կը համարուին գլխաւոր ու Թաէֆի համաձայնութեամբ անոնց մասնակցութիւնը որեւէ կառավարութեան պարտադիր է: Համայնքային համախոհութեան կենսական պայմաններէն մէկն է ասիկա: Իւրաքանչիւր համայնք կը մասնակցի իր թուական կանգուածին համեմատութեամբ եւ երեսուն հոգինոց դահլիճի մը պարագային հայերուն յատկացուած նախարարական երկու պաշտօնները նուազագոյն մը կը ներկայացնեն:

Միայն մէկ նախարարով գոհանալ կը նշանակէ չյարգել Սահմանադրութեան նուիրագործած բոլոր համայնքներու քաղաքական կեանքին մասնակցութեան պահանջը: Կատարուածը մերժելի է ոչ միայն զուտ հայկական տեսանկիւնէ, այլեւ համալիբանանեան առումով, քանի որ ազգային համախոհութեան եւ պետութեան լինելութեան առնչուող հարց է:

Հայութիւնը քաղաքական գործընթացի լուսանցքին հրող այս քայլը վնասակար է ըստ ամենայնի: Վնասակար է ոչ միայն հայ համայնքին, այլ ամբողջ Լիբանանին, որովհետեւ կը խախտէ պետականութեան հիմքը կազմող գլխաւոր սկզբունք մը:

Պէտք է սրբագրուի անյապաղ:

ԻՐԱՔ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ ՉԷ ԾՈՑԻ ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒՆ

Իրաք անհիմն որակեց Քուէյթցի ղեկավարի մը այն յայտարարութիւնը, թէ Պաղտատ տակաւին սպառնալիք կը ներկայացնէ Ծոցի արաբական երկիրներուն դէմ:

Պաշրայի կառավարիչ Ահմէտ Իպրահիմ Համաշ ըսաւ, որ Պաղտատ տեղեակ չէ, թէ «իրաքեան սպառնալիք»ներ կան Քուէյթի եւ այլ երկիրներու դէմ: Համաշ աւելցուց, որ աշխարհի տարածքին շատ մը երկիրներ կը պահանջեն, որ Իրաքի դէմ հաստատուած ՄԱԿի պատժամիջոցները ջնջուին, եւ թէ միայն Միացեալ Նահանգներ, Իսրայէլ եւ անոնց արաբ դաշնակիցները՝ Քուէյթ եւ Սէուտական Արաբիա, կ'ուզեն պահել զանոնք:

Քուէյթի էմիրը՝ շէյխ Ժապէր Ահմէտ Սապահ, Շաբաթ օր ըսած էր, որ Իրաք կը շարունակէ սպառնալ քարիւղով հարուստ Ծոցի արաբական երկիրներուն:

Միւս կողմէ, եգիպտական, թրքական եւ ուքրանական օդանաւեր Շաբաթ օր էջք կատարեցին Պաղտատի օդակայանը՝ բժշկական եւ այլ օժանդակութիւններ բերելով Իրաքի ժողովուրդին: Օդանաւերը կը փոխադրէին նաեւ այդ երկիրներէն բազմանդամ պատուիրակութիւններ:

• ԻՐԱՔ Շաբաթ օր յայտարարեց, որ հակօդային պաշտպանութեան ուժերը հարուածած են արեւմտեան օդանաւ մը, որ Թուրքիա կը կատարէր հարաւային «արգիլեալ գօտի»ին վերեւ: Իրաքցի զինուորական բանբերը չըսաւ սակայն, եթէ օդանաւը վար առնուած է: Բրիտանիա ըսաւ, որ իր օդանաւերէն ոչ մէկը վար չէ առնուած: Միացեալ Նահանգներ մեկնաբանութիւն չկատարեցին:

(ՌՈՅԹԸՐԶ)

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՆԵՐ ԱԶԱՏ Կ'ԱՐՁԱԿԵՆ ՊԱՏԱՆԴՆԵՐԸ

Արեւելեան Թուրքիոյ մէկ բանտին մէջ, ուր արգելափակեալներ Ուրբաթ օր առնուազն 16 բանտապահներ պատանդ բռնած էին բողոքի մը ընթացքին, երէկ վերջ տուած են ըմբոստութեան եւ պատանդները ազատ արձակած:

Անցնող շաբթուան ընթացքին երրորդ անգամ ըլլալով էր, որ բանտարկեալները բանտապահներ պատանդ կը բռնէին:

Թրքական բանտերու ընդարձակ ննջարան-սրահներուն մէջ *մաֆիայի* անդամներ եւ քաղաքական բանտարկեալներ յաճախ կը կազմակերպեն բանտապահներու առեւանգումի դէպքեր՝ բանտերուն մէջ տիրող պայմաններուն դէմ բողոքելու համար:

Ըստ դատախազ Պեհիճ Շահինի, բանտարկեալները իսլամական Հըզպոլլա խմբակին անդամ են:

•ՄԻՒՍ ԿՈՂՄԷ, Պոլսոյ մէջ երկու պայթումներ տեղի ունեցած են Ուրբաթ օր: Անոնք մարդկային կորուստ չեն պատճառած:

(ՌՈՅԹԸՐԶ)

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՀԱՆԳՐՈՒԱՆԸ ԿԱՅԱՑԱՒ. 1386 ԹԵԿՆԱԾՈՒ

Եգիպտոսի երեսփոխանական ընտրութիւններու երկրորդ հանգրուանը տեղի ունեցաւ երէկ: Մօտաւորապէս 1386 թեկնածուներ ընտրապայքար մղած են ապահովելու համար 134 աթոռներ:

Ընտրութիւններու առաջին հանգրուանը կայացած էր Հոկտեմբեր 18ին, 150 աթոռներու համար: Իշխող Ազգային Ժողովրդավար Կուսակցութիւնը ապահոված էր 118 աթոռ, իսկ անկախ թեկնածուներ՝ 26 աթոռներ: Անկախներու շարքին են հինգ իսլամականներ: Ընդդիմադիր շարժումներ ապահոված էին չորս աթոռներ:

Երէկուան հանգրուանը կ'ընդգրկէր Ղարպիա, Տամիէթա, Քաֆր Շէյխ, Շարքիա, Տինա, Ասուան եւ Կարմիր Ծով ընտրական շրջանները: Ընտրութիւնները տեղի կ'ունենան երեք հանգրուանով, որովհետեւ Եգիպտոսի պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով դատաւորներ կը հսկեն քուէարկութեան կեդրոններուն մէջ: Դատաւորներուն սահմանափակ թիւը պատճառած է երեքի բաժանումը: Երրորդ հանգրուանը, որ կ'ընդգրկէ Գահիրէն, տեղի պիտի ունենայ Նոյեմբեր 8ին:

Եգիպտոսի խորհրդարանին 454 աթոռներուն 444ը կ'ընտրուի քուէարկողներու կողմէ, իսկ մնացեալ տասը երեսփոխանները կը նշանակուին նախագահին կողմէ:

●ՃԱՄԱԱ ԻՍԼԱՄԻԱՅԻ ղեկավարը՝ Ռիֆահի Ահմէտ Թահա, կոչ ուղղեց իր հետեւորդներուն՝ լուծելու վրէժը կազմակերպութեան անդամներէն մէկուն, որ սպաննուած է ապահովութեան ուժերուն կողմէ: Ալաա Աթիա սպաննուած էր անցեալ շաբթուան ընթացքին, երբ ապահովութեան ուժերը յարձակած էին անոր թաքստոցին վրայ: Թահա ըսաւ, որ Աթիայի դիակին վրայ արցունք պիտի չթափուի, մինչեւ անոր վրէժը լուծուի:

(ՌՈՅԹԸՐԶ)

ՌՈՒՍԻԱ

ՄԻԱՍՆՈՒԹԻՒՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ՆԵՐՔԻՆ ՄԱՔՐԱԳՈՐԾՈՒՄ ՊԻՏԻ ԿԱՏԱՐԷ

Ռուսիոյ Միասնութիւն Կուսակցութիւնը, որ օժանդակած է Վլատիմիր Փութինի երկրի նախագահութիւնը ապահովելու, շաբաթավերջին յայտնած է, թէ պիտի մաքրագործէ բոլոր անոնք՝ որոնք կը փորձեն կուսակցութեան քաղաքական բարձր դիրքը անձնական շահերու համար օգտագործել:

Շար.ը՝ էջ 10

ՔՈՍՈՎՕ

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԱՅԱՑԱՆ ԽԱՂԱՂ ՄԹՆՈԼՈՐՏԻ ՄԷՋ

ՓՐԻՇԹԻՆԱ, (ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻԱ), 29 (ՌՈՅԹԸՐԶ).- Քոսովոյի մէջ Կիրակի օր քուէահամարը սկսաւ Շաբաթ օրուան անկիւնադարձային ընտրութիւններէն ետք, որոնք ալպանախօս մեծամասնութեան համար դէպի անկախութիւն քայլ մըն էին:

ՕԹԱՆի գլխաւորութեամբ խաղաղարար ՔԷՅՖՕՐ ուժը, որուն 40 հազար զինուորները պատրաստ վիճակի մէջ դրուած էին Շաբաթ օրուան քաղաքապետական ընտրութիւններուն առիթով, յայտնեց, թէ ամէնէն հանդարտ օրերէն մէկը եղած է սերպական նահանգին 1999ի կէսերուն միջազգային հովանաւորութեան տակ դրուելէ ի վեր:

Քոսովոյի մէջ ՄԱԿի կառավարիչ Պեռնար Քուշնէր Շաբաթ գիշեր յայտնած է, թէ ընտրութիւնները փաստած են, որ հակառակ փոքրամասնութիւն կազմող սերպերու կողմէ *պոյքոթ*ին, ժողովրդավարութիւնը կը հաստատուի նահանգին մէջ:

Ան գոված է Քոսովոյի 90 առ հարիւր կազմող ալպանացիները բռնութենէ վերծ ընտրութիւններու կայացման համար, դէպի ինքնակառավարում մեծ քայլ մը համարելով զայն:

Ալպանախօսներու երկու գլխաւոր կուսակցութիւններ՝ Քոսովոյի Ժողովրդավար Լիկան եւ Քոսովոյի Ժողովրդավար Կուսակցութիւնը Կիրակի օր անհամբեր կը սպասէին առաջին արդիւնքները:

Առաջին կուսակցութիւնը կը գլխաւորուի չափաւորական Իպրահիմ Ռուկովայի կողմէ, որ ամբողջ տասնամեակ մը Եուկոսլաւիոյ նախկին նախագահ Սլոպոտան Միլոշեւիչի դէմ կրաւորական ընդդիմութիւն մը ղեկավարած է: Երկրորդ կուսակցութիւնը, որ աւելի գործօն կերպով պայքար մղած է, կը գլխաւորուի Քոսովոյի Ազատագրութեան Բանակի հրամանատար Հաշիմ Թաչիի կողմէ:

Կ'ակնկալուի, որ Ք. Ժ. Լիկան աւելի լաւ արդիւնքներ ապահովէ:

Քոսովօ ՄԱԿի հովանաւորութեան ներքեւ դրուած էր ՕԹԱՆի կողմէ անցեալ տարի 11 շաբթուան ՕԹԱՆեան օդային ռմբակոծումներու ճնշումին տակ սերպական ապահովութեան ուժերու շրջանէն հեռացումէն ետք:

Մինչ ալպանացիք մեծ թիւերով քուէարկած են, սերպերէն, որոնցմէ շուրջ 100 հազար Քոսովոյէն խոյս տուած էր ՕԹԱՆի ուժերու ժամանումին ընթացքին, միայն 1000 հոգի արձանագրուած է՝ քուէարկելու համար: Նահանգին մէջ մնացած է շուրջ 100 հազար սերպ:

ԽՈՐԽԸԶԻՍՏԱՆ

ՔԵՂԾԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ՅԱՅՏՆԱԲԵՐՈՒԻՆ

ՊԻՇՔԷՔ, 29 (ՌՈՅԹԸՐԶ).- Խըրխըզիստանի մէջ Կիրակի օր տեղի ունեցան նախագահական ընտրութիւններ, որոնցմէ կ'ակնկալուի, որ ներկայ նախագահ Ասքար Աքաեւ յաղթական դուրս գայ: Սակայն առաւօտուն իսկ կը խօսուէր քեղծարարութիւններու մասին:

Կեդրոնական Պիշքէքի մէջ քուէարկելու ընթացքին, Աքաեւ խօսած է խըրխըզ ժողովրդավարութեան մասին, յայտնելով, որ կը յարգէ իր բոլոր ընդդիմադիրները:

Ան ըսած է, թէ տագնապալի տնտեսութեան դարման գտնելը եւ փտածութեան վերջ տալը անմիջական աշխատանքներ են՝ «որոնց համար ընտրութիւններէն յաղթական դուրս պիտի գայ»:

Քուէարկութեան հսկող Միջազգային Հարցերու Ազգային Ժողովրդավարական Հիմնարկին (որուն կեդրոնը Մ. Նահանգներ կը գտնուի) մէկ ներկայացուցիչը յայտնած է, թէ ընտրութիւններու սկսումէն առաջ իսկ քուէատուփի մը մէջ Աքաեւի անունը կրող 700 քուէ գտնուած է:

Ան ըսած է, թէ հիմնարկը այլ օրինազանցութիւններ նաեւ յայտնաբերած է:

Ընդդիմադրութեան ղեկավար Ֆելիքս Քուլով, որ այս տարուան մեծամասնութիւնը բանտը անցուցած է փտածութեան յանցանքով եւ որուն արգիլուած է թեկնածութիւնը դնել, որովհետեւ մերժած է խըրխըզերէն քննութիւն մը անցընել, զգուշացուցած է «հաւաքական քեղծարարութենէ»:

ՌՈՒՍԻԱ ՀՐԱԺԵՇՏ ՏՈՒԱՒ «*ՔՈՒՐՍՔ*»Ի ԶՈՀՈՒԱԾ ՆԱՒԱՍՏԻՆԵՐՈՒՆ

ՄՈՒՐՄԱՆՍՔ, 29 (ՌՈՅԹԸՐԶ).- Ռուսիա ի վերջոյ Կիրակի օր հրաժեշտ տուաւ «Քուրսք» սուզանաւուն մէջ կորուած 118 նաւաստիներուն սուգի մէջ դարձեալ միանալով, Քուրսքի Պարէնց ծովուն մէջ ընկղմելէն աւելի քան 2 ամիս ետք:

Ծովուժը յայտնեց, որ արկածին վայրը աշխատող սուզորդներ Կիրակի առաւօտուն քանի մը յաւելեալ դիակներ դուրս բերած են:

Յիշատակի հանդիսութիւնը սփռուեցաւ երկրին տարածքին: 118 անդամ հաշուող անձնակազմը ներկայացուած էր անծանօթ չորս նաւաստիներու դիակներով, որոնք շաբաթավերջին դուրս բերուած էին սուզանաւէն:

Բարձրաստիճան քանի մը պաշտօնատարներ, որոնց կարգին՝ պաշտպանութեան նախարար Իկոր Սերկէեւ, խօսք առին: Այս վերջինը ներողութիւն խնդրեց նաւաստիներէն:

Քուրսքի մէջ պատահած երկու պայթումներուն պատճառը տակաւին անորոշ կը մնայ:

> ***ԳԱԼՈՒՍՏ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿ***
>
> **ՅԵԿՈՒՑՈՒՄ**
>
> Գալուստ Կիւլպէնկեան հիմնարկութեան հայկական բաժանմունքը ամէն տարի բարձրագոյն ուսումնական հաստատութիւններ յաճախող ուսանողութեան կրթանպաստներ կը յատկացնէ մրցոյթով:
>
> Իւրաքանչիւր ուսանող - ուսանողուհի թեկնածութեան դիմումը պարտի յղել Լիզպոն, Յունուար 1էն մինչեւ 28 Փետրուար 2001 ամենաուշը:
>
> Calouste Gulbenkian Foundation
Armenian Communities Department
Avenida de Berna, 45 A
PT-1067-001 Lisboa Codex
Portugal
>
> Լրացուցիչ պայմաններն են.-
>
> Ա. Հայկական ծագում ունենալ, ծնած ըլլալ եւ ուսումը կատարել Սփիւռքի տարածքին մէջ, 26 տարեկանէն նուազ:
>
> Բ. Յաճախել պետականօրէն ճանչցուած բարձրագոյն ուսումնական հաստատութիւն մը:
>
> Գ. Միաժամանակ նոյն ընտանիքէն երկու անդամ չեն կրնար նպաստ ստանալ հիմնարկութենէն:
>
> ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.- Կը պահանջուի թեկնածուներէն, որ իրենց դիմումին հետ միատեղ կցեն հակիրճ կենսագրական մը՝ նշելով յաճախած բարձրագոյն ուսումնական հաստատութեան անունը, ուսման բնոյթը, տարի, ստանալիք վկայականի անունը եւ ծնողաց տուրքային դրութիւնը:
>
> Այլ տեղեկութիւններ կարելի է ստանալ http:/www.gulbenkian. pt/armenia/ b_ensinosuperior_ing.html

---

ՉԵՉԵՆԻԱ

ՌՈՒՍ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐ ԶՈՀ՝ ՊԱՅԹՈՒՄԻ ՄԸ

Չեչենիոյ մէկ արձարանին մէջ երէկ տեղի ունեցած պայթում մը ռուս առնուազն 7 զինուոր սպաննած է:

Ըստ *«Ինթըրֆաքս»* լրատու գործակալութեան, պայթումը տեղի ունեցած է յետմիջօրէին մայրաքաղաք Կրոզնիէն շուրջ 30 քմ. հարաւ գտնուող Չիրի - Եուրթ գիւղին մէջ:

Չեչէն ըմբոստ բանբեր Մովլատի Ուտուկով յայտնած է, թէ ՕՄՕՆ ոստիկանութեան 14 անդամներ սպաննուած են պայթումին պատճառով, եւ թէ անոնց ութը սպաներ եղած են: Արձարանին մէջ աշխատող 2 կիներ նաեւ կոր գացած են:

«Ինթըրֆաքս» Ուրբաթ օր հաղորդած էր, թէ զինեալներ Չեչենիոյ մօտ Տաղստանի մէջ ռուս զինուորներու կարաւան մը թակարդի մէջ ձգած են չորս զինուորներ սպաննելով եւ ուրիշ մը վիրաւորելով:

Չեչէն ըմբոստներու *ուէպսայթը* յայտնած է, թէ իր միաւորներէն մէկը Տաղստանի մէջ «զինուորական յատուկ գործողութեան մը» ձեռնարկած է: Անիկա յայտնած է, թէ մասնայատուկ ՕՄՕՆ ոստիկանութեան 6 անդամներ սպաննուած են եւ թէ առնուազն 18 ուրիշներ վիրաւորուած են:

ՎՐԱՑԻ ՍԱՀՄԱՆԱՊԱՀ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Վրացի սահմանապահ երկու զինուորներ կոր գացած են եւ երրորդ մը վիրաւորուած է Շաբաթ օր. երբ ռուսական հողամաս մտած են եւ ականի մը պայթումը պատճառած:

Ըստ ռուսական լրատու գործակալութիւններու, երեք զինուորները Չեչենիայէն Ինկուշեթիա մտած են եւ անոնցմէ մէկը հակահրասայլ ականի մը վրայ կոխած է՝ անոր պայթումը պատճառելով:

(ՌՈՅԹԸՐԶ)

ՔԻԵՒ Կ'ՈՒԶԷ ԱՒԵԼԻ ԴԵՐԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԵՆԱԼ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՈՒԺԱՆԻՒԹԻ ՇՈՒԿԱՅԻՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՄԷՋ

Ուքրանիոյ արտաքին գործոց առաջին փոխ նախարար Օլեքսանտր Շալի շաբաթավերջին յայտնած է, թէ Քիեւ կ'ուզէ աւելի ըսելիք ունենալ Եւրոպայի ուժանիւթի շուկային զարգացման մէջ: Ան առաջարկած է Եւրոպական Միութեան, որ օժանդակէ միջնորդելու Ռուսիոյ հետ բանավէճի մը գծով՝ Ուքրանիայէն կազի տարանցումի մը հարցով:

«Ուքրանիա կը պնդէ դերակատարութիւն ունենալ Եւրոպայի ուժանիւթի դրութեան կառուցման մէջ իբրեւ Եւրասիոյ ուժանիւթի տարանցումի գլխաւոր ճամբաներէն մէկը՝ դէպի Կեդրոնական եւ Արեւմտեան Եւրոպա», ըսած է Շալի:

Ան յայտնած է, որ Ուքրանիա զօրավիգ կը կանգնի ռուսական կազի Ուքրանիայէն անցնելու հարցով ծայր տուած բանավէճի մը լուծման համար Ե. Միութեան միջամտութիւնը հետապնդող ռուսական առաջարկի մը: Ռուսիա Ուքրանիան կ'ամբաստանէ աւելի քան 2 միլիառ տոլար պարտքեր հասուցած չըլլալու եւ Ուքրանիայէն անցնող խողովակներէն կազ գողնալու յանցանքով:

Ռուսիոյ «Կազփրոմ» ընկերութիւնը անցեալ շաբաթ յայտնած էր, թէ եւրոպական երեք ընկերութիւններու հետ «առաջադրանքներու գիր մը» կնքած է՝ Ուքրանիան շրջանցող տարանցումի այլ ճամբու մը գծով:

Կը նախատեսուի, որ այս հարցը արծարծուի այսօր Փարիզի մէջ Ե. Միութիւն - Ռուսիա վեհաժողովին:

(ՌՈՅԹԸՐԶ)

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՏՈՒԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆ

ՓՈԼԻՈՅԻ ԺԱՀՐԸ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆԱՊԷՍ ՋՆՋՈՒԱԾ Է ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԽԱՂԱՂԱԿԱՆԻ ՇՐՋԱՆԷՆ

Փոլիոն պատճառող ժահրը վերջնականապէս բնաջնջուած է մեծ թիւով բնակչութիւն ունեցող արեւմտեան Խաղաղականի շրջանէն, յայտնեց Առողջապահութեան Համաշխարհային Կազմակերպութիւնը երէկ:

Հանրային առողջապահութեան լայնածիր արշաւէ մը ետք՝ անչափահասները հարուածող հիւանդութիւնը բնաջնջելու համար, Ա. Հ. Կազմակերպութեան արեւմտեան Խաղաղականի շրջանային տնօրէն Շիկերու Օմի յայտնեց, թէ

Շար.ը՝ էջ 10

ՕՄԱՆ

ԵՐԿՈՒ ԿԻՆ ԵՒՍ՝ ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ՄԷՋ

ՄԱՍՔԱԹ, 29 (ՌՈՅԹԸՐԶ).- Օմանի Քապուս սուլթանը երկու կին եւս նշանակած է պետական խորհուրդին մէջ, հինգի բարձրացնելով քիչեալ խորհուրդին մէջ գործող կիներուն թիւը:

48 անդամներէ կազմուած խորհուրդը խորհրդատու մարմին մըն է: Սուլթան Քապուս անոր խորհուրդին կը դիմէ օրէնսդրական, ընկերային եւ տնտեսական հարցերու առնչութեամբ: Խորհուրդին անդամները կը նշանակուին թագաւորական հրամանագիրով:

ՀԱՄԲԻԿ ՍԱՍՈՒՆԵԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ՆԵՐՈՒՄԻ ԴԻՄԵԼՈՒ ԿԱՐԵԼԻՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՍՏԵՂԾՈՒԻ

Հինգշաբթի, 26 Հոկտեմբերին Միացեալ Նահանգներու 9րդ Շրջանային Վերաքննիչ Ատեանը եզրակացուցած է, որ 1982ին, Համբիկ Սասունեանի դատին ընթացքին երդուեալ դատաւորները իրաւականօրէն անընդունելի ձեւով իրազեկ եղած են դատաւորին կողմէ մերժուած տեղեկութիւններու: Այս մէկը պատճառ դարձած է, որ ան դատապարտուի ցկեանս բանտարկութեան՝ առանց ներումի դիմելու իրաւունքի, մինչդեռ Վերաքննիչ Ատեանի այս որոշումով Համբիկ Սասունեանի վճիռը կրնայ ըլլալ՝ 25էն ցկեանս բանտարկութեան դատապարտում, ինչ որ 18 տարուան բանտարկութենէ ետք կը ստեղծէ ներումի դիմելու կարելիութիւն:

1982ին, դատավարութեան օրերուն թղթակից մը դատաւորէն խնդրած է վկայել այն մասին, թէ ինք Հայկական Ցեղասպանութեան Արդարութեան Մարտիկներ խմբակէն ստացած է հեռաձայն մը, ուր անոնք ստանձնած են արարքին պատասխանատուութիւնը:

9րդ Շրջանային վերաքննիչ Ատեանին այս վճիռին հաստատումը կախեալ է նահանգային դատախազութենէն, որ կրնայ անգամ մը եւս դիմել աւելի բարձր վերաքննիչ ատեանի մը:

Համբիկ Սասունեանի պաշտպան փաստաբան Չարլզ Սեւիլլա «Ասպարէզ»ի յայտնած է, թէ ինք գոհ է Սասունեանի հարցին ընթացքէն: «Անոր հարցին գծով 16 տարիէ ի վեր վերաքննութեան կը դիմենք եւ ժամանակն է, որ մեղմացում արձանագրուի, որովհետեւ դատավարութեան ընթացքին շատ համոզիչ առարկութիւններ կատարած էինք», ըսաւ ան:

Իր պաշտպան յանձնախումբի անդամներէն Յասմիկ Տէրտէրեանի հեռաձայնելով, Համբիկ Սասունեան ըսած է, թէ ինք շատ գոհ է Վերաքննիչ Ատեանի վճիռէն: Ան նաեւ շնորհակալութիւն յայտնած է ամերիկահայութեան՝ տարիներու ընթացքին իրեն հանդէպ եւ անոր ցուցաբերած զօրակցութեան համար:

Տէրտէրեան գոհունակութիւն յայտնած է հարցին յառաջընթաց արձանագրելուն համար: Ան նաեւ Համբիկ Սասունեանի հարցի գծով արդարութեան պայքարին համար խնդրած է ամերիկահայութեան զօրակցութիւնը:

Համբիկ Սասունեան 1981ին ցկեանս բանտարկութեան դատապարտուած է Լոս Անճելըսի թուրք հիւպատոսին՝ Քէմալ Արիքանի սպանութեան հարցով:

ԼՈՌԻ ԿԱԶԴՈՒՐՄԱՆ ԿԱՅԱՆԸ

Կազդուրման կայանի մանուկները՝ աշխատանքի պահուն:

Տարիներ շարունակ ԼՈՌի Շրջանային վարչութեան տարեկան գործունէութեան անբաժան մասն է կազդուրման կայանը:

Այս ամառ եւս 54 մանուկներ եւ պատանիներ Այնճարի Ազգ. Յառաջ վարժարանին մէջ առիթ ունեցան օդափոխութեան երթալու եւ կազդուրուելու:

Կազդուրման կայանի գոյութեան նպատակը կը շարունակէ մնալ ընկերային պարագայ համարուող (ծնողազուրկ, նիւթապէս անապահով եւ այլն) մանուկները ամրան ընթացքին տեղափոխել ընկերային այլ միջավայր մը՝ անոնց ապահովելով մաքուր օդ, հոգատարութիւն, որակաւոր սնունդ եւ ուրախ, ընկերային ու դաստիարակչական մթնոլորտ:

Յատուկ դաստիարակչական ծրագիրի մը ընդմէջէն անոնք ոչ միայն կը սորվին երգեր, պարեր, այլեւ նիստուկացի եւ կենցաղավարութիւն կը ծանօթանան հաւաքական կեանքի օրէնքներուն, կը ստանան կարգապահական գիտելիքներ, ինչպէս նաեւ կը ծանօթանան ազգային, եկեղեցական որոշ արժէքներու եւ տօներու:

7 Օգոստոս 2000ի առաւօտուն «Արաքսի Պուլղուրճեան» ընկերաբժշկական կեդրոնի մուտքին հաւաքուած էին ծնողներ իրենց զաւակներուն հետ, որոնք քիչ ետք պիտի վստահուէին ԼՕՌին: Հետաքրքրական երեւոյթ էր, որ ուրախ էին թէ՛ ծնողները եւ թէ փոքրերը: Կարելի էր հետեւցնել, որ կազդուրման կայանը շահած է ժողովուրդին բացարձակ վստահութիւնը: Հաւանաբար այդ վստահութիւնն է, որ կ՚ապահովէ տասնամեակներու վրայ երկարող անոր գոյութիւնը:

Կայանին առօրեան լաւապէս ծրագրուած էր: Առաւօտուն օրը կը սկսէր մարզանքով, ապա՝ նախաճաշ, ձեռային աշխատանքներ ընթերցանութեան պահ, խաղեր, արշաւներ, պտոյտներ, դասախօսութիւններ եւ պատրաստութիւն հրաժեշտի հանդէսին: Նման ծրագիրի գործադրութեան համար ԼՕՌի Շրջանային վարչութիւնը եւ շրջանային վարչութեան առընթեր գործող ընկերային յանձնախումբը հրաւիրած էին մանկավարժական պատրաստութիւն ունեցող օժանդակներ, որոնք մեծ սիրով եւ եռանդով երեք շաբթուան ընթացքին ստանձնեցին կայանին պատասխանատուութիւնը: Իսկ մաքրութեան եւ խոհանոցային գործերու համար հայ կիներ աշխատեցան օրնիբուն՝ լաւագոյն սնունդ եւ մաքուր ու առողջ պայմաններ մատուցելով երեխաներուն:

Պէտք է նշել, որ կազդուրման կայանը վայելեց տեւական հսկողութիւնը Այնճարի քաղաքապետութեան ոստիկաններուն եւ ԼՕՌի «Աղթամար» մասնաճիւղի անդամներուն: Իսկ ընկերային յանձնախումբի անդամները իրենց ամէնօրեայ ներկայութեամբ վերահսկեցին կայանին կարգապահութիւնը, սնունդը եւ մաքրութիւնը:

Այս տարի յատկանշական էր մասնաւորաբար Այնճարի եւ շրջակայքի հայ եւ արաբ բարեկամներուն ցուցաբերած հոգածութիւնը: Անոնց նուիրատուութիւններուն շնորհիւ մեր մանուկները առատօրէն ստացան թարմ պտուղներ, բանջարեղէն եւ կաթնեղէն: Պէտք չէ մոռնալ նաեւ Պէյրութի մեր մնայուն բարեկամները, որոնք ամէն տարի պարտաճանաչութեամբ կազդուրման կայանին կը տրամադրեն ակռայի մածուկ, օճառ եւ այլ պիտոյքներ:

Երախտապարտութեամբ պէտք է յիշենք նաեւ այն, որ վերջին տասնամեակին կազդուրման կայանի ծրագիրը կարելի կ՚ըլլայ իրագործել շնորհիւ Այնճարի Ազգ. «Յառաջ» վարժարանի պատասխանատուներուն, որոնք առանց առարկութեան ԼՕՌին միշտ ալ սիրով կը տրամադրեն դպրոցին դասարանները եւ շրջափակը:

Օգոստոս 28ին մանուկները վերադարձան Պէյրութ: Բոլորին դէմքին կար գոհունակութիւն: Մեր այն հարցումին, թէ կ՚ուզե՞ս վերստին մասնակցիլ կազդուրման կայանի ծրագիրին, անոնք միաձայն պատասխանեցին՝ «Այո՛»:

ԼՈՌԱԿԱՆ

ՆՈՐԱՓԹԻԹ ՀԱՅ ՊԱՏԱՆԻՆ՝ ԱՊԱԳԱՅԻ ՀԻՄՆԱՔԱՐԸ

Բարձր լեռներէն, խոր- խոր ձորերէն ասդին, կարկաչուն ու պաղ աղբիւրին քով կայ ծառ մը, երկինքի պէս բարի, զմրուխտի պէս կանաչ՝ խորհրդաւոր ծառ մը:

Զմրան տերեւաթափ, ամրան՝ սաղարթախիտ ծառ մը, որ իբրեւ իւրայատուկ հանգրուան իր հովանիին տակ կը բոլորէ մանուկ անցորդները, իր զմրուխտ կանաչը զարդարելով երփներանգ ծաղիկներով:

Եւ գիտէ՞ք, իր բարձր ճիւղերը երբեք չեն թեքիր պտուղներուն ծանրութենէն, որովհետեւ անոր արմատները մխրճուած են ԼՕՌի 70ամեայ բեղմնաւոր գործունէութեան մէջ եւ սնած՝ Անդրանիկի, Դրոյի եւ Սօսէ Մայրիկի անցեալէն եկած հերոսական ազդակներով, միաժամանակ նոր զգացումներ ու պատրանքներ հիւսելով եւ ստեղծելով գունաւոր երազներու աշխարհ: ԼՕՌի «Նարօտ Արտալեան» մանկապատանեկան «2000 - Ամրան» ընթացքին գրադարանի բարիքներէն օգտուեցաւ շուրջ 150 աշակերտ (օրական ներկայութիւն՝ 80- 85 աշակերտներ): Անոնք բաժնըւած էին երեք խումբերու՝ «Սօսէ», «Դրօ», «Անդրանիկ», ուսումնասիրելու համար անոնց անցեալի գործունէութիւնն ու ազգային արժէքը:

Ժողովուրդի մը ապագան կախուած է նորահաս սերունդէն: Մանուկ կրթելը հաւասար է շէնքի մը ամուր հիմնաքարի տեղադրման եւ ծնունդ կ՚առնէ մանկական հեքիաթներու կախարդիչ աշխարհէն, որուն ընդմէջէն անուղղակի կերպով կը փոխանցուի աշխարհի իրականութիւններէն մին՝ չարին ու բարիին պայքարը, շեշտելով աշխատանքով ու հերոսութեամբ ձեռքբերուած բարիին յաղթանակը:

Մանկական գրականութիւնը կը զարգացնէ մանուկին միտքը, երեւակայութիւնը, զգացական աշխարհը, կը մղէ ստեղծագործ աշխատանքի, կը մշակէ կարդալու սովորութիւնը:

Այս ամրան ընթացքին, կարդալու արուեստին առընթեր, գրադարանին մէջ յաջողութիւն արձանագրեց նաեւ սորվեցնելու արուեստը: 11 - 14 տարեկան աշակերտները ուսումնասիրեցին գիրենք հետաքրքրող նիւթեր եւ զանոնք ներկայացուցին 6-10 տարեկան երեխաներուն: Պատրաստուեցան «Արմատ», «9 մոլորակներ», «Մարդը եւ իր անհրաժեշտ սնունդը», «Մաքուր պահել օդը եւ մեր շրջապատը», թեմաներով զեկոյցներ, որոնք աւելի աշխուժացուցին գրադարանին աշխատանքները:

«Նարօտ Արտալեան» գրադարանին մէջ գիրք «չսիրող» աշակերտները ինքնաբերաբար՝ ձեռնարկեցին ընթերցանութեան: Հոն աշակերտները վարժուեցան ծրագրուած աշխատանքի. առաւօտեան մարզանքին կը յաջորդէր կարճատեւ զրոյց, ապա՝ ընթերցանութիւն, կարդացածը պատմելու փորձեր, ընդօրինակութիւն, զանազան դաստիարակչական նիւթերու ուսուցում, տաղ, դպրոցին թէ փողոցին յատուկ վարուելակերպի ուսուցում, թուաբանութիւն, գծագրութիւն, խաչբառներու լուծում, ձեռային աշխատանքներ, անգլերէն լեզուով երկխօսութիւն, զարգացման մրցումներ եւ այլն:

Ձեռային աշխատանքներով զբաղեցաւ գլխաւորաբար «Սօսէ» խումբը: «Անդրանիկ» խումբը գրեց շարադրութիւններ, իսկ «Դրօ» խումբը յօրինեց նկարներու շուրջ պատմութիւններ:

Գրադարանը իր մասնակցութիւնը բերաւ ամրան ընթացքին Պուրճ Համուտի քաղաքապետութեան կողմէ կազմակերպուած ծառատնկումին:

Այսօր աշակերտները ցրուած են իրենց վարժարանները՝ ԼՕՌի «Նարօտ Արտալեան» մանկապատանեկան գրադարանի տաք շունչը տարածելով ամէնուր: Իսկ տարբեր դպրոցներէ եկած շուրջ երեսուն աշակերտներ, զգալով դպրոց - գրադարան կապին անհրաժեշտութիւնը, իրենց դասագիրքերով սերտողութեան համար կը յաճախեն գրադարան:

ՌՈՒԶԱՆՆԱ ՈՒԼԻԿԵԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱՐԱՐԱԿԱՆ ՊԻՏՈՅՔՆԵՐ՝ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻՆ

Ուրբաթ 27 Հոկտեմբերին, գերմանացի Եոզէֆ եւ Մարկրէթ Եաշքէն ամոլը Երեւան այցելեց՝ իրեն հետ բերելով Մատենադարանին հասցէագրուած նուիրատուութիւն մը՝ կազմարարական անհրաժեշտ պիտոյքներ:

«Շմէթ» ընկերութեան արտադրութիւնը եղող պիտոյքներուն ընդհանուր արժէքը կը կազմէ 2000 գերմանական մարք: Նիւթերու ձեռքբերման եւ գնումի ծախսերը հոգացած է Քոնսթանց քաղաքի գրադարանի տնօրէն Հէր Ֆրանքէն, իսկ տեղափոխութեան ծախսերը՝ Եաշքէն ամոլը:

Մատենադարանի վերականգնողական բաժանմունքի վարիչ Գայիանէ Էլիազեան ըսաւ, թէ գերմանացիներու օգնութիւնը ինքնաբուխ եւ անշահախնդիր է, իսկ բարեկամութիւնը սկսած է շատոնց. Եաշքէն ամոլի այս նուիրատուութիւնը թիւով հինգերորդն է:

Գ. Էլիազեան նշեց, որ նման օգնութիւն մը կարելիութիւն կ՚ընձեռէ բարձր մակարդակով վերականգնելու Մատենադարանի մօտ 2000 հնատիպ գիրքերը, որոնք իրենց արժէքով համազօր են ձեռագիրներուն: Այդ գիրքերը պէտք ունին վերականգնման եւ պատշաճ խնամքի:

Յայտնենք, որ Մատենադարանի վերականգնողական բաժանմունքը տարեկան կ՚իրականացնէ հնատիպ գիրքերու 4էն 5 հազար թերթերու վերականգնում եւ կ՚ապահովէ անոնց խնամքը՝ պարբերաբար կատարելով կենսաբանական հետազօտութիւններ:

Ներկայիս կ՚իրականացուի երկու մեծ միջազգային ցուցահանդէսներու մէջ ներկայացուելիք հնատիպ գիրքերու վերականգնումը:

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԻՋԵՒ

Օրերս համագործակցութեան եռամեայ ծրագիր մը մշակուած է Հայկական գրադարանային եւ Միացեալ Նահանգներու Հարաւային Ֆլորիտայի գրադարանային տեղեկատուական ցանցի գործադիր տնօրէն Թոմ Սլոունի միջեւ:

Վերջինս Հայաստանի մէջ Միացեալ Նահանգներու դեսպանատան տեղեկատուական կեդրոնին հրաւէրով Երեւան եկած էր գրադարանային գործին ծանօթանալու համար:

Հայկական գրադարանային միութեան նախագահ եւ Հայաստանի Ազգային գրադարանի փոխ տնօրէն Ներսէս Հայրապետեան ըսաւ, թէ ըստ այդ ծրագիրին, ամերիկեան կողմը մտադիր է Հայաստանին յատկացնել Երեւանի մեծ գրադարաններուն միջեւ կապ հաստատող արդիական սարքեր: Ան ըսաւ նաեւ, թէ Թ. Սլոուն, այցելելով Խնկօ- Ապոր անուան մանկական գրադարան եւ իմանալով, որ այս հաստատութիւնը երկար ժամանակէ ի վեր չէ համալրուած նոր գիրքերով, խոստացած է օգտակար ըլլալ այդ հարցով:

Ամերիկացի հիւրը նաեւ Երեւանի տարբեր գրադարաններուն մէջ հանդէս եկած է գրադարանային գործին վերաբերող դասախօսութիւններով:

Հայաստանի Ամերիկեան համալսարանի «Փափազեան» գրադարանի տնօրէն Սաթենիկ Աւագեան տեղեկացուց, որ Թոմ Սլոուն գրադարանի տնօրէնութեան առաջարկած է ստեղծել միջազգային գրադարանային կապ:

ՍՓԻՒՌՔԱՀԱՅ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՋԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒԻ ԵՐԵՒԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՇԷՆՔԵՐԷՆ ՄԷԿԸ

Միացեալ Նահանգներու մէջ հիմնուած Երեւանի Պետական Համալսարանի Բարեկամներու Միութեան նախաձեռնութեամբ աւարտեցաւ Երեւանի Պետական Համալսարանի թիւ երեք շէնքին վերանորոգման եւ կահաւորման աշխատանքը: Վերանորոգման ծրագիրներուն իրականացման համար 200 հազար տոլար հայթայթուած է սփիւռքահայ Սիլվա Սահակեանի կողմէ՝ ի յիշատակ իր եղբօր՝ Վարուժան Սահակեանի:

Յայտնենք, որ Երեւանի Պետական Համալսարանի Բարեկամներու Միութեան նախագահը սփիւռքահայ հասարակական գործիչ Վարդգէս Պալեանն է:

26 Հոկտեմբերին տեղի ունեցաւ շէնքի բացման արարողութիւնը՝ Հայաստանի Ազգային Ժողովի փոխ նախագահ Գագիկ Ասլանեանի, կրթութեան եւ գիտութեան նախարար Էդուարդ Ղազարեանի, պաշտօնատար այլ անձնաւորութիւններու եւ սփիւռքահայ հիւրերու մասնակցութեամբ: Համալսարանի Նախագահ ակադեմիկոս Ռատիկ Մարտիրոսեան շնորհակալութիւն յայտնեց բարերարներուն եւ շինարարներուն: Բարեկամներու միութեան հիմնադիրներէն Ռիթա Պալեան (Միացեալ Նահանգներ) խօսեցաւ համալսարանին ցոյց տրուելիք հետագայ աջակցութեան եւ Հայրենիք - Սփիւռք կապերու ամրապնդման անհրաժեշտութեան մասին:

«ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԹԵՔՆԻՔ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆ» ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐԸ՝ ՄԵՂՐԻԻ ՄԷՋ

Երկու տարիէ ի վեր «Գերմանական Թեքնիք Համագործակցութիւն» կազմակերպութիւնը սնունդի ապահովման տարբեր ծրագիրներ կ՚իրականացնէ Մեղրիի շրջանին մէջ:

Մեղրի քաղաքին մէջ նման քանի մը ծրագիր գերմանական կազմակերպութիւնը կ՚իրականացնէ Համաշխարհային պարենային ծրագիրին հետ:

Մասնաւորապէս ընթացքի մէջ են Մեղրի քաղաքի սեփականաշնորհուած այգիները ոռոգող առուներուն վերանորոգման աշխատանքները, որոնց շնորհիւ զգալիօրէն պիտի նուազին ջուրի կորուստները:

Այլ ծրագիրով մը Մեղրիի ծայրամասային կառուցողներու փողոցին մէջ կատարուած է 1800 խորանարդ մեթր հեղեղատարներու մաքրում,.այս աշխատանքին մէջ ընդգրկելով 50է աւելի մեղրեցի գործազուրկներ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՈՐԻԶԱՅԻՆ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՅԱՆԸ ԿԸ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԻ ՆՈՅԵՄԲԵՐԻՆ ՎԵՐՋԸ

Հայկական կորիզային ելեկտրակայանը, որ 29 Յուլիսին իր աշխատանքները դադրեցուցած էր ծրագրային նորոգութեան աշխատանքներ կատարելու համար, պիտի վերաբացուի Նոյեմբերին վերջը: Ըստ Հայաստանի ուժանիւթի նախարար Կարէն Գալուստեանի, հակառակ ֆինանսական դժուարութիւններուն, աշխատանքները կ՚ընթանան ծրագիրին համաձայն:

Կարէն Գալուստեան ըսաւ, որ այս տարուան նորոգման աշխատանքներուն ծաւալը կը գերազանցէ նախորդ տարիներունը: Կայանը նախարարութեան կողմէ կը ֆինանսաւորուի ամսական 600 միլիոն դրամով, եւ ծրագրուած է հայկական կորիզային ելեկտրակայանէն ստանալ 1,8էն 2,1 միլիառ քիլոուաթ ելեկտրականութիւն:

«ԱԶԴԱԿ»Ի ՄԷՋ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄԻ ՀԱՄԱՐ

Բոլոր անոնք, որոնք կը փափաքին «Ազդակ»ի մէջ որեւէ ծանուցում հրատարակել, պէտք է բնագիրը խմբագրատուն՝ ծանուցումներու բաժանմունք հասցնեն հրատարակման թուականէն առնուազն օր մը առաջ, ՄԻՆՉԵՒ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԸ 5:

Հ. Յ. Դ. ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՍԿԻԶԲԸ

Հ. Յ. Դաշնակցութեան հիմնադրման, գաղափարախօսութեան եւ գործունէութեան վերաբերեալ ստեղծուել է բաւականաչափ մեծածաւալ գրականութիւն: Սակայն դեռեւս ամբողջական չէ Հ. Յ. Դ.ի կենսագրութեան եւ, մանաւանդ, նրա ծննդի գիտական ամբողջական ամփոփումը: Այս առումով իւրաքանչիւր նոր աշխատութիւն գալիս է լրացնելու պակասը:

Ընթերցողի սեղանին է պատմական գիտութիւնների թեկնածու Գէորգ Խուդինեանի «Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան ծնունդը» աշխատութիւնը, ուր արխիւային նորայայտ նիւթերի հիման վրայ թարմ հայեցքով շարադրւում է Հ. Յ. Դ.ի ձեւաւորման բարդ հոլովոյթը՝ սկսած հայկական Ազատամարտը նախապատրաստող գաղափարական խմորումներից մինչեւ կուսակցութեան առաջին Ընդհանուր ժողովը:

Հեղինակը նշում է, որ հայ պատմագրութեան մէջ առկայ բոլոր փորձերը՝ շարադրել Հ. Յ. Դաշնակցութեան ձեւաւորման ամբողջական պատմութիւնը, կամ կրել են դրուագային բնոյթ, կամ էլ, շնորհիւ ուսումնասիրութեան աւելի լայն շրջանակների, սոսկ հպանցիկ են անդրադարձել այդ կարեւոր հիմնահարցին:

Այդ առումով ուսումնասիրողների համար բացասական դեր է խաղացել Հ. Յ. Դ.ի 1890-1892 թուականների գործունէութեան պատմութեան վերաբերեալ Սփիւռքում առկայ սկզբնաղբիւրների անբաւարարութիւնը եւ խորհրդային արխիւների փակ լինելը:

Վերջին հանգամանքի կարեւորութեան գիտակցումով ներկայ աշխատութեան հեղինակը 1989-1990 թուականներին սկսած գիտական պրպտումներ է կատարել Ս. Փեթերսպուրկի, Թիֆլիսի, Մոսկուայի եւ Հայաստանի զանազան արխիւներում, յայտնաբերել նոր փաստաթղթեր ու վաւերագրեր:

Գ. Խուդինեանը տեսական-փիլիսոփայական հարթութեան վրայ բացայայտում է Հ. Յ. Դաշնակցութեան գաղափարական ու կազմակերպական ձեւաւորման բարդ ու հակասական երեւոյթը՝ ցոյց տալով, որ Դաշնակցութեան ծնունդը խտացումն ու ամփոփումն էր դարերից եկող հայոց ազատագրական մաքառումների:

Հ. Յ. Դաշնակցութեան ծնունդը համընկաւ 19րդ դարի երկրորդ կէսից առհագնացող հայութեան ազգային մեծ զարթօնքի հետ: Ցարականութեան եւ սուլթանի լծի ներքոյ տառապող հայութեան երկու հատուածներում առկայ էին վերամիաւորուելու եւ հայրենի հողի վրայ իր բախտը ինքնուրոյն տնօրինելու միտումները: Ազգի համախմբման, ազգային բոլոր առողջ ուժերը ի մի բերելու գործընթացը օրինաչափօրէն յանգեցրեց մի կազմակերպութեան սաղմնաւորմանը, որը նախապէս կոչուեց Հայ Յեղափոխականների Դաշնակցութիւն:

Աշխատութեան հեղինակն ընդգծում է, որ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը ինքը չստեղծեց իրեն բաժին ընկած պայքարի ճակատը, այլ սոսկ տէր կանգնեց արդէն իսկ սկիզբ առած ազատագրական գործին ու պայքարին:

Սա, անշուշտ, ճշմարիտ տեսակէտ է եւ լիովին համապատասխանում է պատմական իրականութեանը:

Հետազօտողը պատճառահետեւանքային բազմազան ու բարդ կապերի բացայայտումով լիովին ներկայացնում է 19րդ դարավերջի հայկական քաղաքական իրականութեան դէմքն ու համայնապատկերը, ցոյց տալիս հասարակական-քաղաքական տարբեր ուժերի եւ հոսանքների, առանձին անհատ-գործիչների որդեգրած դիրքորոշումների ու գործելակերպի ողջ տրամաբանութիւնը, հակասական ընթացքն ու արդիւնքները: Վեր են հանւում հայ պահպանողական եւ ազգային-առաջադիմական մտքի կրող ուժերի միջեւ եղած արմատական հակասութիւնների էութիւնը, խորքային պատճառներն ու հետեւանքները: Փուլ առ փուլ, հանգրուան առ հանգրուան բացայայտւում են հայ իրականութեան քաղաքական տարբեր ուժերի գաղափարական եւ կազմակերպչական սահմանազատման գործընթացի դրդիչ մղումներն ու միտումները, որոնք, ի վերջոյ, յանգեցրեցին քաղաքական այն ուժի կայացմանը, որն իր ուսերին համարձակ պատասխանատուութիւն էր ստանձնելու համայն հայոց ազգի ճակատագրի համար: Արւում է անչափ կարեւոր այն եզրակացութիւնը, որ, ի դէմս Հ. Յ. Դաշնակցութեան, ձեւաւորուեց ոչ թէ հայ ժողովրդի ազատագրական շարժումը ղեկավարելու յաւակնութիւն ունեցող հերթական կազմակերպութիւնը, այլ հէնց այդ պայքարի նպատակների ձգտումների ու ներուժի ամբողջացմանն ու համախմբմանը ձգտող, միաւորող ուժը:

Աշխատութիւնում մի շարք հարցեր ու հարցադրումներ արւում են առաջին անգամ՝ թարմ հայեցքով ընդգրկելով 19րդ դարավերջի հայ ազատագրական դեգերումների եւ գաղափարաքաղաքական խմորումների ողջ հոլովոյթը:

Գ. Խուդինեանի «Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան ծնունդը» աշխատութիւնը առաջին փորձն է ամբողջութեան մէջ ներկայացնելու Հ. Յ. Դաշնակցութեան գաղափարական ու կազմակերպչական սաղմնաւորման գիտական անաչառ պատմութիւնը:

Այն ընթերցւում է մեծ հետաքրքրութեամբ, նախատեսուած է գիտական ու քաղաքական շրջանակների եւ ընթերցող լայն հասարակայնութեան համար:

ԱՐՄԷՆ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ
Պատմագիտութեան թեկնածու

«Երկիր»

Հիւանդանոցային Ապահովագրութիւնը Անհրաժեշտութիւն է
ԱՖՀԻԼ
ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՏՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏՈՒԿ
ԱՖՀԻԼ Գործակցաբար՝
MedNet
BANKERS ASSURANCE SAL
NASCO KARAOGLAN GROUP
ԱՖՀԻԼ - ԱՖԷՏԻ ՇԷՆՔ, Բ. ՅԱՐԿ ՀԵՌ. 01/262231 - 01/242556-7

ՀԵՐՄԱՆ ԿՈԼՑ. «ՈՒԶՈՒՄ ԵՄ ՍԱՏԱՐԵԼ ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻՆ»

Ստորեւ կու տանք «*Ազգ*» թերթին հարցազրոյցը Գերմանիոյ «Մեսրոպ» Հայագիտական Կեդրոնի տնօրէն դոկտ. Հերման Կոլցի հետ: Հարցազրոյցը կ՝անդրադառնայ յէն 10 Սեպտեմբերին Հալլէ քաղաքին մէջ կազմակերպուած «Կիլիկիոյ հայոց փրկեալ գանձերը» ցուցահանդէսին եւ «Հայաստան - 2000» գիտաժողովին:

Յայտնենք, որ աւելի քան 20 տարիներէ ի վեր հայագիտութեամբ զբաղող գերմանացի հայագէտը այժմ կը պատրաստէ «Շարական»ի գերմաներէն հրատարակութիւնը:

ՀԱՐՑՈՒՄ.- Ի՞նչ կը տայ Գերմանիային, աշխարհին այս գիտաժողովը:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.- Սկսեմ Գերմանիայից: Հայոց պատմութեան մէջ եւ հեռանկարում Գերմանիայի պատկերը դեռեւս շատ վատ է: Ինձ համար հասկանալի է, թէ ինչու Պէյրութում, երբ գրախանութ մտայ եւ ուզում էի հայկական գրքեր գնել, գրավաճառն ինձ ասաց. «Ձեզ ոչինչ չեմ ուզում վաճառել, քանի որ գերմանացի էք: Դուք՝ գերմանացիներդ, Առաջին Համաշխարհային պատերազմի ժամանակ թուրքերի դաշնակիցն էիք եւ Հայոց Ցեղասպանութեան ժամանակ լուռ էիք»: Այսպիսի անկեղծութեան համար շատ շնորհակալ եմ: Աւելի լաւ է, երբ ազատ պատմում են իրենց մտածումների, զգացողութեան մասին, եւ հասկանում ես, թէ ինչ ուղղութեամբ պիտի աշխատես: Հայ եւ գերմանացի ակադեմականները ջանում են վերանորոգել հնում եղած կապերը: Միմեանց աւելի լաւ ճանաչելու կարիքն ունենք: Գերմանիայում սկսուած Հայոց Ցեղասպանութեան հաստատման գործընթացին ուզում եմ սատարել, ուզում եմ, որ գերմանացիները, կառավարութիւնը հնարաւորինս լաւ տեղեկանան հայոց պատմութեանը ճակատագրին: Երբ չգիտես, շատ դժուար է հասկանալը: Չէ՞ որ կայ մէկ ուրիշ ցեղասպանութիւն, որում մեղքի բաժին ունես: Իմ աշխատելաձեւը հետեւեալն է. հնարաւորութիւն ստեղծել տեսնելու, ճանաչելու զոհերի դէմքերը, ծանօթացնելու հայկական տեսարաններին, զգացողութիւններին, պատմութեանը, կենսագրութեանը, մշակոյթին: Այս իմաստով այսպիսի գիտաժողովի անցկացումը Հալլէում միջազգայնօրէն շատ է կարեւորւում. Գերմանիայում է կազմակերպուել, եւ մենք Հայաստանի բարեկամն ենք: 1996 թուականին Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին Ա. նամակով ինձ յայտնել էր, որ իր աջակցութիւնն է բերում մեր ծրագրին՝ Փոթսդամում նպատակ ունենք վերակառուցել Յովհաննէս Լեփսիուսի տունը: Սրանով, կարծում եմ, հայ-գերմանական յարաբերութիւններում նոր էջ է բացւում:

Հ.- Հայկական կազմակերպութիւնները փորձում են յաջողեն խոչընդոտել Թուրքիայի Եւրոպական Միութեանը անդամագրուելու գործընթացին:

Պ.- Մենք աշխատում ենք սատարել եւրոպական համարկման: Միայն Թուրքիան չէ, որ ուզում է անդամագրուել Եւրոպային: Հայաստանը եւս հետաքրքրուած է: Հայաստանը, Թուրքիան եւ Գերմանիան միասնաբար ընդգրկուած կը լինեն մի կառոյցում, եւ դա քննարկումների նոր մակարդակ կ՝ապահովի: Երբ Գերմանիայի թուրք բարձրաստիճան պաշտօնեաներին ասացի, թէ Փոթսդամում Լեփսիուսի տունն ենք ուզում վերանորոգել՝ գերմանահայկական ակադեմական ուժը վերականգնելու համար, նրանք նամակներով հսկայ արշաւ սկսեցին: Նրանք ասում էին, թէ Լեփսիուսը ցեղապաշտ էր, Հիթլերի նման ֆաշական եւ այս կարգի յիմարութիւններ: Հանդիպեցինք թուրք դիւանագէտներին, խնդրեցինք վերջ տալ, չէ՞ որ Լեփսիուսը մէկն էր նրանցից, ով դէմ էր վայրագութեանը, բռնութեանը, ցեղապաշտութեան, եւրոպական միասնականութիւն ստեղծելու համար Լեփսիուսի կարիքը շատ ունենք: Դրանից յետոյ նրանք լռեցին: Ինձ թւում է, որ սա լաւ սկիզբ է. Լեփսիուսի ոգով քննարկումներին սկիզբ է դրուել, թուրքական համայնքի հետ մենք բանավէճի ենք պատրաստւում: Իմ նպատակը սոսկ Հայոց Ցեղասպանութեան պատմութեան տեղեկատուութիւնը գերմանացի ժողովրդին եւ կառավարութեանը մատուցելը չէ: Նպատակս բանավէճ սկսելն է, տեսակէտներ փոխանակելը: Ճանաչման ընդունումն անհրաժեշտ է:

Հ.- Հալլէում բացուած ցուցահանդէսը քանի՞ գերմանացու, այսպէս ասած, զարմացրեց:

Պ.- Հալլէում մարդիկ չզարմացան, քանի որ մեր քսան տարուան գործունէութեանը ծանօթ էին: Սա աւելի շուտ մեր նախապատրաստական աշխատանքի իրագործումն էր սոսկ, հայկական վիճարկուող հարցերին մերձ մի բան: Շատ համալսարաններում, շատ քաղաքներում գիտեն մեր աշխատանքի մասին, եւ հիմա այս ցուցահանդէսը սերմի նման մի բան է: Սա ոչ միայն մեր, այլեւ ընդհանրապէս հայ-գերմանական աշխատանքի արդիւնք է: Ցուցահանդէսի, գիտաժողովի նախապատրաստման ժամանակ աննախադէպ ծաւալուն համագործակցութիւն է ծաւալուել: Սա շատ կարեւոր է, եւ սա իրադրութեան փոփոխութիւն է:

Հ.- «Մեսրոպ» հայագիտական կենտրոնի համար դժուա՞ր է Գերմանիայում աշխատել:

Պ.- Շնորհակալութիւն պիտի յայտնեմ Սաքսոնիա-Անհալթի կառավարութեանը, որովհետեւ նրանք որոշեցին պաշտօնապէս աջակցել գերմանահայկական մշակութային յարաբերութիւններին: 1998ին Գերմանիայում մշակոյթի նախարարների համագումարի հարց էր հնչել՝ Հայաստանի՞, թէ՞ Ուրուկուէյի հետ էք ուզում յարաբերութիւններ հաստատել: Ընտրուել էր Հայաստանը: Յետոյ հարցրել էին, թէ կա՞յ համալսարանական շրջանակներին ծանօթ մէկը, ով հայագիտական աշխատանք է տանում: Երբ Հայաստանից պաշտօնական պատուիրակութիւնը եկել էր, հարցրել էր՝ ինչո՞ւ Կոլցին չէք ընդգրկում: Չէին իմացել, որ մեր քաղաքում հայագիտութեամբ զբաղուող այդպիսի գործօն խումբ կայ:

Հ.- Հայերէն գիտէ՞ք:

Պ.- Գրաբար եմ սովորել, կարդում եմ արեւելահայերէն, արեւմտահայերէն, բայց ժամանակ չի մնում գործնականի համար: Հայերէն դասեր ստանում եմ Արմենուհի Թրոսթ-Արզարեանից: Ծնուել եմ Արեւելեան Գերմանիայում, բաւական լաւ ռուսերէն գիտեմ, երբ Հայաստան եկայ, ռուսերէնն ինձ օգնեց, եւ շատ անհրաժեշտութիւն չզգացի հայերէն խօսելու: Համաժողովից յետոյ նորից պիտի շարունակեմ հայերէնի դասերս:

Իմ գործընկերներին լիւ հասկանում եմ. Արմենուհուց՝ արեւելահայերէն, Խաչիկ Լազարեանից արեւմտահայերէն եմ լսում: Յուսանք՝ յաջորդ հարցազրոյցին հայերէն կը խօսեմ:

ԿՈՎԿԱՍ, ՄԻՋԻՆ ԱՍԻԱ, ՄԵՐՁԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔ, ԳԵՐՄԱՆԱ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Նոյեմբերի 13-14ը Անգարայում տեղի կ՝ունենայ «Կովկաս, Միջին Ասիա, Մերձաւոր Արեւելք, Եւրոպայի եւ Թուրքիայի ընդհանուր հետաքրքրութիւնների նոր ասպարէզ» վերնագրով մի գիտաժողով, որը կազմակերպել է Էսսէնում գործող Թուրքագիտական կենտրոնը:

Ինչպէս տեղեկացանք կենտրոնի տնօրէն դոկտոր Ֆարուք Շէնից, երկօրեայ գիտաժողովին մասնակցելու են նաեւ հայ, վրացի, ազրպէյճանցի քաղաքագէտներ, սակայն ելոյթի հնարաւորութիւն վերապահուած է միայն գերմանացի եւ թուրք հրաւիրեալներին: Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան Կենտրոնական Ասիայի (Կովկասի) բաժնի վարիչ Պերնտ Պրաունը խօսելու է գերմանական արտաքին քաղաքականութեան մէջ Կենտրոնական Ասիայի եւ Կովկասի ունեցած դերի մասին, Եւրասիական ռազմավարական ուսումնասիրութիւնների կենտրոնը ներկայացնող Մուսթաֆա Այտինը անդրադառնալու է նոյն շրջանի նշանակութեանը Թուրքական արտաքին քաղաքականութեան տեսանկիւնից: Ներկայացնենք զեկուցումների մի քանի վերնագիր. «Եւրոպայի ապագայ ուժանիւթի կարիքները եւ կասպեան աւազանի պաշարները», «ուժանիւթի քաղաքականութիւնը կասպեան գօտում. եւրոպական եւ ամերիկեան տեսակէտներ», «Հայաստան-Ազրպէյճան-Լեռնային Ղարաբաղ. քաղաքական հետաքրքրութիւնների խաչմերուկ» (դոկտ. Ռայներ Ֆրայթակ - Վիրմինկհաուս. Արեւելքի հիմնարկ, Գերմանիա), «Ռուսաստանի Դաշնութեան կովկասեան քաղաքականութիւնը եւ պատերազմը Չեչենիայում» (Հասան Քանպոլատ, Եւրասիական ռազմավարական ուսումնասիրութիւնների կենտրոն), «Թուրք-իսրայէլական համագործակցութիւնը եւ Թուրքիայի մերձաւորարեւելեան քաղաքականութիւնը», «Թուրք-իսրայէլական համագործակցութեան դերը եւ ռազմավարական հեռանկարները Իսրայէլի տեսանկիւնից», «Թուրքիայի եւ Իրանի յարաբերութիւնները, մրցակի՞ց, թէ՞ գործընկեր», «Գերման-իրանական կապեր. Իրանի դերը Գերմանիայի մերձաւորարեւելեան եւ կովկասեան քաղաքականութեան մէջ», «Թուրքիան եւ իր արաբ հարեւանները», «Կենտրոնական Ասիայի ու Կովկասի նշանակութիւնը Եւրոպական Միութեան համար» (Քրիսթիան Շմիտ, գերմանական խորհրդարանի (Պունտըսթակ) պատգամաւոր):

Երկօրեայ գիտաժողովը կ՝աւարտուի «Թուրքիայի ռազմավարական դերը Եւրոպական Միութեան տեսանկիւնից. ընդհանուր հետաքրքրութիւնների դաշտ» բանավէճով, որին մասնակցելու են գերմանական Էյն. Ար. Ձէ. թերթի գլխաւոր խմբագիր դոկտոր Ռիչարտ Քիսլէրը, «Սապահ» օրաթերթի յօդուածագիր Եաւուզ Տոնաթը, «Ֆրանքֆուրթեր ալկեմայնէ» թերթից Թոմաս Շմիթը, Էրլանկէնի համալսարանից դոկտ. փրոֆ. Շեֆիկ Ալպ Պահատիրը, Պոնի համալսարանից դոկտ. փրոֆ. Ուվը Հոլցը:

Էսսէնի Թուրքագիտական կենտրոնը Հոկտեմբերի 23ին նշում է իր հիմնադրման 15 տարին: Հրաւիրեալների թւում է նաեւ Թուրքիայի փոխ վարչապետ Մեսուտ Եըլմազը:

ԱՆԱՀԻՏ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ

«Ազգ»

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԲՆԱԿՉՈՒԹԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱԶՄԸ՝ ՏՈԿՈՍՆԵՐՈՎ

	1989	1994
Ռուսներ.-	89,7	90,5
Ուքրանացիներ.-	2,8	2,4
Հրեաներ.-	2,0	1,5
Թաթարներ.-	1,8	1,9
Պիելոռուսներ.-	0,8	0,7
Հայեր.-	0,5	0,7
Մորտվիններ.-	0,3	0,3
Ազրպէյճանցիներ.-	0,2	0,3
Վրացիներ.-	0,2	0,3
Չուվաշներ.-	0,1	0,2
Ուզպէքներ.-	0,1	-
Ղազախներ.-	0,1	-
Օսեր.-	0,1	-
Մոլտաւիացիներ.-	0,1	-
Լեհեր.-	0,1	1,2
Պաշքիրներ.-	0,1	-
Գերմանացիներ.-	0,1	-
Լաթիշներ.-	0,1	-
Այլք.-	0,8	-

Ընդհանուր առմամբ մայրաքաղաքում ապրում են աւելի քան 130 ազգերի ներկայացուցիչներ: Բնակչութեան վերջին մարդահամարն անց է կացուել 1989 թուականին: Մարդահամարների միջեւ եղում կատարւում է «հինգ տոկոսանոց ընտրութիւն»:

Ինչպէս մեզ պատմեց Ռուսաստանի Գիտութիւնների Ակադեմիայի մարդաբանութեան հիմնարկի գիտաշխատող Օքսանա Ֆայլզ - Լէուշքայան, վերջին տասնամեակում Մոսկուայում երկու - երեք անգամ աւելացել է մահմետականների թուաքանակը: Դրանք առաջին հերթին այն մարդիկ են, ովքեր գաղթել են ռազմական գործողութիւնների վայրերից, եւ ոչ միայն, ի հարկէ, մահմետականներն են: Սկզբում եկել են վրացիները, յետոյ հայերը, վերջին, ամենամեծ հոսքը ազրպէյճանցիներինն է: Սակայն մայրաքաղաքում այսօր աւելի շատ պիելոռուսներ, ուքրանացիներ, մոլտաւացիներ կան: Պարզապէս նրանց արտաքինն աչքի չի ընկնում:

Իսկ ահա հրեաների եւ գերմանացիների թիւը շարունակում է նուազել: Նրանք աւելի ու աւելի շատ են մեկնում արտասահման:

Հինգ տարի առաջ Մոսկուան տարանցիկ գօտի էր եւ որպէս դրա արդիւնք այստեղ բազմաթիւ իրաքցիներ են բնակութիւն հաստատել (Սատտամի հակառակորդներից), աֆղանցիներ, Սոմալիի եւ Եթովպիայի քաղաքացիներ: Բաւականին մեծ էր նաեւ լատինաամերիկեան երկրների սփիւռքը (օրինակ, չիլիական), սակայն վերջին ժամանակներս նրանք սկսել են հայրենիք վերադառնալ:

Էքզոթիք ազգութիւնների մասին խօսելը բաւականաչափ բարդ է, քանի որ այդ առումով վիճակագրութիւն չի տրւում: Կարելի է պարզապէս ենթադրել, որ, օրինակ, ապխինցիները մայրաքաղաքում 40ից աւելի չեն:

Ի դէպ, Օքսանա Ֆայլզ- Լէուշքայայի խօսքերով երբեմն, եւ ոչ քիչ, մասնագէտները օգնութեան համար դիմում են Փեթրովքա 38: Օրինախախտումների վիճակագրութեան մէջ նշւում է ազգութիւնը, իսկ «այդ տուեալները սառցալերան գագաթն են, որի շնորհիւ էլ կարելի է պատկերացում կազմել նաեւ ողջ սառցալերան մասին»:

ԼԻՒՏՄԻԼԱ ՔՈՐՆԻԵՆՔՕ

«Քոմսոմոլսքայա Փրաւտա»

STUDIO Lantern
•Կը ստանձնէ ուրախ առիթներու video նկարահանումներ
Հեռ. 01-266866 եւ 03-695399

al-mashrek
INSURANCE & REINSURANCE S.A.L.
Պուրճ Համուտի մասնաճիւղի հեռաձայնի թիւերն են.
(01)258228 – (01)268808
Fax: (01) 258223

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԱՊԱԳԱՅԻ ՄԸ ՀԱՄԱՐ...
ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՃԱՄԲԱՆ
ՓՕԼԻԿԼՕԹ
ԱՐՈՒԵՍՏԻՑ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԻՏԱՑԱԾ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ,
ԸՆՏՐԷ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ
- BUSINESS STUDIES
- TEACHING DIPLOMA
- CHIEF ACCOUNTANT
- TICKETING & TOURISM
- COMPUTER
- INTERIOR DESIGN
- JEWELLARY MODELING
- COMPUTER LANGUAGES
- EXECUTIVE SECRETARY
- GENERAL DECOR
- COMPUTER TECHNICIAN
- ENGLISH & OTHER LANGUAGES.

Արձանագրութիւն ամէն օր ժամը 8էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 8
Տորա, հեռ. 01-251320, 03-299484: Տէր եւ տնօրէն ՊԵՏՐՈՍ ՇԷՄՄԷՍԵԱՆ

ՄՈՌՑՈՒԱԾ ԿԵՐՊԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐ

ՄԷՅՐԻ ՄԵԼԻՔԵԱՆ

Երբ «Արթց Մակազին»ի, «Արթց Նիուզ»ի, «Նիւ Եորք Հերըլտ Թրիպիւն»ի եւ կամ «Ճրռնըլ Ամերիքըն»ի նման լուրջ ու հեղինակաւոր թերթերը դրուատական խօսքեր կ'արձանագրեն գեղանկարչուհիի մը մասին, երբ «Ճըրսի Սիթի Միւզիըմ»ի «Պաթլըր Արթ Ինսթիթութ»ի, Ուորսեսթըր Միւզըմ Օֆ Արթի, Մինթ Միւզիըմի եւ կամ Վասար քոլէճ Արթ Միւզիըմի նման արուեստի կեդրոններ կը ցուցադրեն նկարչուհիի մը ստեղծագործութիւնները, երբ գեղանկարչուհի մը կ'աւարտէ Նիւ Եորքի Քոլոմպիա համալսարանի կերպարուեստի բաժինը (B. F. A.), երբ գեղանկարչուհիի մը կը վստահուի դասաւանդել շարք մը գեղարուեստի հիմնարկներու մէջ, ինքնին կը նշանակէ, թէ անոր արուեստը որոշ արժէք մը կը ներկայացնէ եւ արժանի է ուշադրութեան:

Այս արժանաւոր գեղանկարչուհին ծնած է Ուորսեսթըր (Մասաչուսէց): Յաջորդաբար կը տեղափոխուի Փրովիտընս, Ռոտ Այլընտ եւ ապա՝ Նիւ Եորք, ուր վերջնականապէս բնակութիւն կը հաստատէ:

Ան ճանչցուած է իբրեւ վարպետ ջրանկարիչ: Անոր ջրանկարներուն մասին «Արթց Մակազին»ը հետեւեալը կը գրէ. «Մէյրի Մելիքեանի գործերը ամբողջականօրէն տիեզերական բնոյթ ունին: Նոյնիսկ անոր նկարաձեւերը կու գան տարբեր երկիրներէ: Ոճը հիմնականօրէն ձեռագրային է եւ ոլորուն, իսկ անոր ինքնավստահ ու կշռութաւոր վրձնահարուածները հաճելի գոյներու հետ կը փափկացնեն կմախքը այդ վրձնահարուածներուն: Անոր շօշափած թեմաներն ու օգտագործած միջոցները կը փոխադրեն մեզ կեանքը ապրելու ոգեղէն ոլորտներ»:

Իսկ, «Ճրռնըլ Ամերիքըն» կ'աւելցնէ. Մէյրի Մելիքեան «... Կը դիւթէ մեզ իր բանաստեղծական եւ վիպապաշտական ջրանկարներով... որոնք երաժշտութիւն կը թուին ըլլալ մեր աչքերուն համար»:

Դժբախտաբար այս օժտուած գեղանկարչուհիին ստեղծագործութիւններէն ոչ մէկ բնօրինակ տեսնելու հնարաւորութիւնը ունեցած ենք: Մեր ձեռքին տակ ունինք երկու հրաւէր- պռոշիւրներ, հրատարակուած՝ երկու տարբեր անհատական ցուցահանդէսներու առիթով: Առաջինը տեղի ունեցած է, Նիւ Եորքի «Կէլըրի Աուըրս» ցուցասրահին մէջ, 1968ին, իսկ երկրորդը՝ Ուաշինկթընի «Վէնէյպըլ- Նէպլէյք» ցուցասրահին մէջ, 1973ին: Վերը տրուած տեղեկութիւնները քաղած ենք այս երկու պռոշիւրներէն, որոնց մէջ տըպուած են նաեւ վեց գունաւոր ստեղծագործութիւններ, որոնք կը հաստատեն վերոյիշեալ թերթերէն քաղուած կարծիքները:

Մէյրի Մելիքեանի արուեստն ու ստեղծագործական կեանքը եւս ունին մութ ծալքեր, որոնք ուսումնասիրելու եւ բացայայտելու պարագային վստահաբար պիտի աւելցնեն անոր դերն ու արժէքը ամերիկեան ջրանկարչութեան մէջ:

ՄՈՎՍԷՍ ՀԵՐԿԵԼԵԱՆ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՄԱՐՈՒԹԱՇՈՒՆՉ

Պատմուածքներու երկբարբառ հատոր

Հեղինակ՝

ՎԱՐԴԳԷՍ ՏՕՆԱՊԵՏԵԱՆ

Արտերկրի մէջ առաջին անգամ ըլլալով Սասնոյ բարբառով եւ Արեւմտահայերէն աշխարհաբարով

Իրական կեանքէ առնուած այս գիրքը կը բովանդակէ նաեւ՝

Տպաւորիչ յուշագրութիւններ, Սրտագրաւ զրոյցներ, Համեղ ասոյթներ եւ առածներ Գեղատիպ, լաթակազմ եւ շուրջ 450 մեծադիր էջերով

Գին՝ 40 ամերիկեան տոլար

Ստանալու համար դիմել՝ ՀԱՅԿ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻՆ
HAIG HAGOPIAN
7549 BELLAIR AVE.
North Hollywood, CA 91605, U.S.A.

Վճարագրերը (checkերը)գրել C. DONABEDIAN անունին եւ ուղարկել հետեւեալ երկու հասցէներէն մէկուն կամ միւսին.

●V. DONABEDIAN
1003 WESTFORD PARK, #12
Lowell, MA 01851, U.S.A.

●HAIG HAGOPIAN
7549 BELLAIR AVE.
North Hollywood, CA 91605, U.S.A.

ՕՇԱԿԱՆԻ ՎԻՊԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԱՏՈՅՑՆԵՐՈՒՄ

Խորհրդային շրջանին խորհրդահայ գրականագէտները զրկուած էին ազատօրէն արտայայտուելու հնարաւորութենէն: Իսկ սփիւռքահայ գրական - քննադատութեամբ զբաղողներէն շատեր կողմնակալ վերաբերում ունէին (դրական կամ ժխտական) կարգ մը տաղանդաշատ սփիւռքահայ գրողներու հանդէպ: Իսկ ուրիշներու ալ գրածը անձնական տպաւորութիւններէ այն կողմ չէր անցներ:

Այժմ եկած է ժամանակը, երբ հայրենի մասնագէտ - գրականագէտները գիտականօրէն եւ առարկայական մօտեցումով քննարկեն, վերլուծեն եւ ներկայացնեն սփիւռքահայ արժանաւոր գրողները:

Ստորեւ տրուած յօդուածին մէջ Կիմ Աղաբեկեան գիտական մօտեցում կը ցուցաբերէ Յ. Օշականի վիպական աշխարհի հանդէպ:

Շահեկան այս ծաւալուն յօդուածը ընթերցողին պիտի ներկայացնենք երկու հանգրուանով: Յօդուածին շարունակութիւնը կու տանք Երկուշաբթի 6 Նոյեմբերին:

Օշականի գրողական որակների, ստեղծագործական առանձնայատկութիւնների, հոգեխառնուածքի ձեւաւորման, տաղանդի ուղղուածութեան որոշակիացման եւ նման այլ խնդիրների պարզաբանման առումով պատմուածքների խորհուրդներու մեհեանը, «Մահուան ծաղիկներ» շարքերի անմիջական շարունակութիւնն են, համարեա նոյն տարիներին գրած «Հինէն ու նորէն», «Երբ պզտիկ են», «Կայսերական յաղթերգութիւն» շարքերը:

Սրանք, իբրեւ ապրում եւ տարածք, «Խոնարհները», եւ իր իսկ բառերով ասած՝ «ծանր վէպերը» կամրջող երկեր են, որոնք որոշակիօրէն ուղեծրում են տաղանդի հեռագնայ ճանապարհը, նրան կանգնեցնում իւրացուելիք գրական մեծ աշխարհի մատոյցներում: Աւելի ստոյգ, այս պատումները ուղենշում են տաղանդի զարգացման բնականոն ընթացքը:

Ինչպէս նախորդ, այս շարքի պատումներն էլ աչքի են ընկնում բանաստեղծական խտացումներով, հաղրւստ գոյներով, թարմ ու ինքնատիպ պատկերներով, նուրբ ու խորունկ դիտողականութեամբ, մտքի ու խոհի ճառագումներով:

Պատումները, հիւսելով ապրած կեանքի, կենսագրութեան, դէպքերի ու իրողութիւնների մանրամասնութիւններից, աստիճանաբար ամբողջացւում են՝ տեսանելի դարձնելով այն վիպական միջավայրը, որտեղ կործանւում են ճակատագրեր, կատարւում են եղեռնագործութիւններ, որտեղ ծաւալուող յարաբերութիւնները, պատմուող հեքիաթներն ու զրոյցները իրենց յորձանքի մէջ են առնում մարդուն եւ իրենց տիրական ազդեցութեամբ, դէպքերի տրամաբանութեամբ ու պատահական դիպուածներով նպաստում նրա բարոյահոգեբանական կերտուածքի կայացմանը, պայմանաւորում ներաշխարհի դրսեւորման կերպերը: Եւ սակայն միջավայրը պատճառ է եւ միաժամանակ հետեւանք: Իրենց կրքերով, բնազդներով, նկրտումներով, նուաստացումներով ու փառասիրութիւններով, իշխանատենչութեամբ ու ստրկամտութեամբ, խեղճութեամբ ու լկտիութեամբ, համեստութեամբ ու ամբարտաւանութեամբ, բարոյականութեամբ ու անբարոյականութեամբ, կեցութեան գրուած ու չգրուած օրէնքներով մարդիկ են պայմանաւորում միջավայրի եւ ծաւալուող յարաբերութիւնների ինչ եւ ինչպիսին լինելը: Գրողն այս ամէնը բացայայտում է մարդու ենթագիտակցական չերտերի, հոգեբանական արտակարգ պահերի գեղարուեստական քննութեամբ՝ կիրքը, սէրը, բնազդը, արեան կանչը դիտելով իբրեւ կեանքի շարժիչ ուժ: Ստեղծագործական այս որակները, որոշակի յաւելումներով, ներթափանցումներով, աստիճանաբար պիտի դառնան ոչ միայն առաւել նկատելի ու տարողունակ, այլեւ պարզապէս վիպելու ստեղծագործական սկզբունք:

Մնդրոյ առարկայ շարքերի պատմուածքներում գուլալւում են մանկութեան օրերի մտորումները, խոհերն ու խորհուրդները, անուրախ մանկութեան եւ պատանեկութեան, հարուստների տներից ստացած անխաբ տպաւորութիւնների եւ զգացումների, ուսումնառութեան տարիներին ունեցած հիասթափութիւնների խուռներամ միգամածութիւնները, խռովքները, կրքերը, եւ գրողի համար որոշակիանում են իր ստեղծելիք աշխարհի բաղադրութիւնն ու սահմանները, որի գեղարուեստական իւրացմանն էլ նա նուիրաբերւում է հետագայում:

Ի՞նչ գործօններ, ի՞նչ ազդակներ ու ազդեցութիւններ, ապրած օրերի, տեսած անցքերի, լսած հեքիաթների ու զրոյցների, ունեցած հանդիպումների ու յարաբերումների ո՞ր եւ ի՞նչ կողմերն են ուղենշում գրողի ճանապարհը, պայմանաւորում նրա մարդկային խառնուածքը, լիցքաւորում էութիւնը: Գրողին զգալու, ճանաչելու, այս եւ նմանատիպ հարցադրումների պատասխանները գտնելու առումով խորապէս կարեւորւում են պատմուածքների վերոյիշեալ շարքերը:

Մի առանձին, ամբողջական պոէմի տպաւորութիւն է թողնում «Կայսերական յաղթերգութիւն» գիրքը: Թւում է՝ բովանդակային առումով այդ պոէմի առաջին հատուածը «Հինէն ու նորէն» պատմուածքների շարքն է: Աւերակուել են հայրենի ակունքները, ժողովուրդը սփիւռքուել, ցրիւ է եկել, մանրատուել են սովորութիւններն ու բարքերը, բռնել մաշումի ու անյայտացումի ուղին: Այլեւս նոյն ջերմեռանդութեամբ չկան տօներն ու տօնախմբութիւնները, կայերում պարմաններն ու պարմանուհիները չեն ցուցադրում իրենց հրեղէն պարերն ու նազանքը: Պղծուել են գերեզմաններն ու եկեղեցիները, մեծ մեռելների հառաչանքները անտէրունչ կախուած են մնացել օդում, պատեպատ է խփւում ցեղի մեծ ցաւը: «Ջիս սրբապիղծի մը տեղ պիտի չրնդունին ապահովարար մեր հին երգիչներուն յուսամրէպ ստուերները, որոնք իրենց խորտակուած բամբիռներուն վրայ, դարերով կապուած սուգի մը յուռթեանը վարժուեցան, երբ այսօր ետադարձ հայեացքով մը իրենց մէկ եղանակը ոտքի հանեմ կուտակուած անչարժութեանց ընդերքէն»- գրում է Օշական:

Գրողն անվարան ու աննահանջ մղումով ջանում է փրկել «կեանքի այն մեծ հնոցի» կենդանի պատկերը. հայրենի գիւղաշխարհի հոգեւոր ամբողջութիւնը՝ աւանդազրոյցներն ու բարքերը՝ իրենց չար ու բարի, արդար ու մեղաւոր դրսեւորումներով: Օշականը նոր լոյսի տակ է դիտարկում պզտիկ ու պատանի սրտերի, ջահել հոգիների կեանքից ու հեքիաթներից ստացած տպաւորութիւնները, նրանց աշխարհընկալման ու հոգեխառնուածքի կազմաւորման ու կայացման ընթացքը պայմանաւորող ներհոգեկան ազդակներն ու արտաքին ազդեցութիւնները:

Հեքիաթների չունչը, զրոյցներում երեւացող ոգիները տակաւին ապրում են մարդկանց մէջ: Դժբախտ պատահարները, մանուանց աղջիկների ու հարսների ըեկուած ճակատագրերը պատճառաբանւում են ոգիների անտես միջամտութիւններով, բացատրւում մարդկային այս կամ այն չեղումի նկատմամբ նրանց վերահսկողական վերաբերմունքով: Երկրային մեղքերի համար աղջիկներն ու հարսները հատուցում էին կեանքով: Նրանց կենսագրութիւնն աւարտւում էր լճի ալիքների մէջ եւ կամ չուանի ծայրին: Բայց նրանք շարունակում են ապրել ջրերի յատակին, հեքիաթների ու զրոյցների մէջ: Նրանց մասին հիւսուած պէս - պէս զրոյցներն անցնում էին սերնդից սերունդ՝ ինչպէս անխաթար գեղեցկութիւն, ցաւերով ու մորմոքներով լիցուն յուշ: Նրանք լճի յատակին անխաթար հին պատում երիտասարդութիւնը եւ ջրերի մաքրութեամբ սրբագործում իրենց երկրային մեղքերը: Եւ չնայած ծովի աղջիկների մասին լսած զրոյցները մահուան ու սարսափի նստուածքներ են թողել պատանիների ներաշխարհում, նրանք անկարող են լքել «այդ ջուրերուն աստուածային վայելքը»: Նրանց գերում են ափամերձ եղէգների նուագուն խշշոցը, խորհրդաւոր սօսափը, ալիքների խօսուն լռութիւնը, լացի քաղցրութիւնն ու անորոշ ցաւերի փափուկ գորովանքը: Այս ամէնը նովէլները պարուրում են թախծաչատ, պատանեկան հոգիներին հարազատ քնքուշ մորմոքներով լեցուն մի անափ գեղեցկութեամբ: Ահա թէ ինչպէս է տեսնում պատանի հոգին լճի վրայ ծանրացող երեկոն. «Ջուրերուն վրայէն անտեսանելի ձեռք մր քիչ - քիչ կ'առնէ ոսկին ու տեղը լեղի մոխիր մր կր նետէ կարծես, մօտիկ գիւղերէն լոյսերը կը բուսնին, կարմիր, տարածուն, ու ջուրերուն վրայ արիւնոտ վէրքի մր պէս վարդեր կր վառեն»:

Հեքիաթը չամանդաղ է, որ ցնդում է կամաց - կամաց, եւ ցաւերով ու ուրախութիւններով, հրճուանքներով ու հիասթափութիւններով չաղախուած պատանեկան օրերը մշուշից ազատուելով՝ պարզւում են իրենց անմիջականութեամբ, ընկալումների անխառն զուլալութեամբ, հուրքերով, բոյրերով, կարօտներով, սէրերով, հրեւակայութեան անսանձ, պէս-պէս դրսեւորումներով: Մարդու մէջ անանց են մանկութեան օրերի տպաւորութիւնները, անմեռ առաջին սիրոյ սարսուռը, առաջին համբոյրի հրայրքը: Վարպետութիւնը յետադարձ հայեացքով մանկութեան օրերի, պատանեկան սէրերի, հիացումների, երեւակայութեան թռիչքների վերակերտումն է՝ յագեցած տարիքին համապատասխան չնչառութեամբ, զգացմունքների թէժութեամբ:

Իւրաքանչիւր նովէլ բերում է մի առանձին գոյն, սովորոյթների ու բարքերի առանձին ռեկորներ, հոգեբանական մի ուրոյն անդրադարձ, եւ աստիճանաբար ամբողջանում է համապատկերը պէս - պէս գոյների մի զարմանալի ներդաշնակութեամբ:

Ապրումների ողբերգականութիւնը ուղղորդում է մտասեւեռումի սլացքը, յանգեցնում հիմնարար եզրայանգումի: Նորաստեղծ Հայաստանը դառնում է փրկութեան այն խարիսխը, ուրտեղ պիտի վերրնձիւղուի հայութեան լոյսը. «Մեր Զատի՜կը: Ես քեզ պիտի ուզէի, անծանօթ հորիզոնի մը տակ, հոյակապ լերան մր կոնաձեւ ստուերին մէջ, այլապէս նոր ու խռովիչ հովին տակ մեր երեք գոյներուն»:

Մի առանձնայատուկ գորովանքով ու սիրով է գրում գրողը Հայաստանի գիւղերով, թրքաց ախոռներով, ամերիկեան որբանոցներով անցած հայ որբերի մասին: Հայ հարուստների անտարբերութեան դէմ բարձրանում է մի ուրիշ սերունդ, որի ներկայացուցիչները բոպիկ ոտքերով չափել են անապատները, «պանիր հացով» դրել «հիմերը իրենց պալատներուն» եւ դարձել որբեր հաւաքող, որբեր որդեգրող, որբեր ապրեցնող:

Հին ու նոր որբերի կեանքին է նուիրուած «Ծնունդի հեքիաթ» պատմուածքը: Հներր, ով գիտի, յիշելով փշերով ու տատասկներով, գրկանքներով ու նուաստացումներով լեցուն իրենց անցած ճանապարհը, սիրառատ մի գորովանքով են չրջապատել որդեգրած որրուկին:

«Հինէն ու նորէն» չարքում հայրենիքի խորհուրդը բովանդակաւորւում է Մեծ լերան ու Եռագոյնի տեսքով: Տարբեր պատումների մէջ Օշականը վկայակոչում է Մեծ լեռը՝ իբրեւ ցեղի վերակերտումի հանգրուան, գոյատեւման խորհրդանիշ: Զարդուած, եղեռնուած ժողովրդի հետ եղեռնւում է եւ հայրենիքի հոգեւոր պատկերը, աղարտւում է եւ աղաւաղւում է ցեղի նկարագիրը, նահանջում է ժիմադարձութեան ոգին, տեսակի գերազանցութեան պատգամը:

Վտանգուած է մնացորդաց ճակատագիրը: Օտար կուռքերի պաշտամունքը, մեծ չափեր ընդունած այլասիրութիւնը նրանց հեռացնում է արմատից: Նպատակի անորոշութեան մէջ նրանց խարխափում են օտար մշակոյթների, սովորոյթների, բարքերի, խառն ամուսնութիւնների նենգ ու դաւադիր չաւիղներում:

Բնօրրանում ինչպէս ամենադաժան, այնպէս էլ ամենախայտառակ երեւոյթը հայի տաճկացումն էր: Տաճկացողները գերեզման չունէին: Տաճկացողի մայրը մղկտում էր. «Քեզ ինտոր թաղեմ»: Հեռաւոր օրերի այս տեսածն ու լսածը, յիշողութեան մէջ նստուածք տուած այս ցաւն ու մորմոքը նոր օրերում դառնում է ազգային մարմինը ներսից քայքայող բաց ու արնածոր վէրք: «Բայց ինչպէ՞ս թաղել, որ հողին ներքեւ անցնի տաճկութիւնը մեր հոգիներուն», նորօրեայ հոգսերի, տագնապների միջից հարցադրում է գրողը եւ անորոշ հեռուներում, զուլումի, ձուլումի, ուրացումի ուղիներում թափառող քարաւանների ուշադրութիւնը բեւեռում մեր ազգային նախահունդը իր ստորոտում ու կոնաձեւ լանջերին պահող Մեծ լերան կողմը: Մեծ լեռն ու Եռագոյնը այն մէն ու միակ միաձոյլ խորհուրդն է, որ պիտի լիցքաւորի մեր ժողովրդի վերակերտումի կորովը, այլապէս, ինչպէս բանաձեւում է Օշականը մի այլ առիթով. «Հայրենիք մը կը մեռնի, երբ անոր խորհուրդը կը պակսի իր զաւակներուն սրտին մէջ»:

***

Նոյն միջավայրի, ծաւալուող նոյնատիպ յարաբերութիւնների մէջ հասակ նետող երեխայի հոգեբանական նոր չերտեր են բացայայտւում «Երբ պզտիկ են» չարքի պատմուածքներում:

Նրա ապրած զգացումները, ունեցած սէրերն ու կարօտները յատուկ են երեխաներին ընդհանրապէս եւ, մասնաւորապէս, գիւղաշխարհում հասակ նետող երեխաներին, որ երկնքի տակ, որ հողի վրայ, որ եզերքում էլ ծնուած լինեն նրանք:

Բայց ուրիշ է Օշականի պզտիկ հերոսը իր հիացումների, զարմանքների, տխրութիւնների ու հիասթափութիւնների մէջ: Տարեկիցների հետ ունեցած ընդհանրութիւններում առանձնանում է նա իր անհատականութեամբ՝ երեւոյթների խորունկ ընկալումով, շրջապատը տեսնելու, իբերն ու իրողութիւնները զանազանելու, իմաստաւորելու եւ դրանց ինքնատիպ դրսեւորումներով, կանխորոշուած ճակատագրի եւ վիճակուած բախտի առանձնայատկութեամբ: Ուրիշ երանգ ու խորհուրդ ունի մանկութեան տարիներին նրա տեսած հայրենի գիւղի եկեղեցին՝ իր սրբազան ու հրաշագործ մասունքներով:

Տխուր ժպիտներ են յարուցում գիւղական բնանկարին խորապէս հարազատ երեխայական պարզամիտ սէրերը, պզտիկ օրերի «աղուոր կաղանդ»ները, թախծոտ, բայց յուսաւոր սպասումները, թաքուն մորմոքները, հացի, ապահովութեան, մանկական ուրախութիւնների կարօտները, խաղալիքներ ունենալու, ընծաներ ստանալու տենչանքները, որոնք, ինչպէս խեղճութեամբ, այնպէս էլ իրականութեանը համակերպուելու արիութեամբ չաղախուած, մի տխուր գեղեցկութիւն են հաղորդում նրա պարզ ու անմիջական խառնուածքին:

Նրա սէրերի մէջ անմոռաց են մնացել ուժեղ, մշտապէս ծխացող յիշատակներ, որոնք տիրական ազդեցութիւն են թողել երեխայի հոգեխառնուածքի կազմաւորման ընթացքի վրայ, մտել արեան բաղադրութեան մէջ, դարձել մշտական ներկայութիւն: Դրանց մէջ յատկապէս առանձնանում է կոյր հօրաքոյրը՝ իր աննման հեքիաթներով, ապրած դժուարութեամբ, տխուր վախճանով:

Այդ անմոռաց սէրերից է մայրը՝ «Նարեկի» նկատմամբ ունեցած աներեր հաւատով: Աղքատութեան, ծանր կարիքների մէջ, ուրիշի դռներին, տաշտի, յուսացքի, հիւանդի, ծննդաբերողի կողքին, երեխաներին ապրեցնելու տագնապով լցուած, բայց միշտ ու ամէնուր՝ գործնական, վճիռների մէջ՝ անվարան, նպատակասլաց, ուժեղ ու կորովի, անվախ ու աննկճելի բնաւորութեամբ այդ «քաջարի մաման»: Բազմաթիւ րժիչկների ներկայութեամբ եւ նրանց որոշումը րեկանելու վճռականութեամբ նա ապահովում է

ԿԻՄ ԱՂԱԲԵԿԵԱՆ

Շար.ը՝ էջ 8

Ելեկտրոնիկ Արհեստագիտութիւնը եւ Մարդկային Ձեռներութիւնը

«ԲԶԻՋԱՅԻՆ» ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԻ ԴԱՐԱՇՐՋԱՆԸ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԱՐՀԵՍՏԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ ԾՆՈՒՆԴ ՏՈՒԱԾ Է ԹԱՓԱՌԱՇՐՋԻԿՆԵՐՈՒ ՆՈՐ ՏԵՍԱԿԻ ՄԸ, ՈՐ ԿԸ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՅ ԿԵԱՆՔԻ ՀԻՆ ՁԵՒԵՐՈՒ: ՀԱՄԱԿԱՐԳԻՉՆ ՈՒ ԹՈՒԱՅԻՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԸ ԿԸ ՄՆԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԻԱԿ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Յաճախ ճամբորդողի (ֆրիքուընթ ֆլայըր) հաստատագիրներ դրամատիրական ընկերութիւններու եւ թուային (տիճիթըլ) արհեստագիտութեան մէջ կը խորհրդանշեն կեանք մը, ուր մարդիկ այլեւս հաստատ հասցէ մը չունին: Անոնք կը սաւառնին ամպերու վրայով, յաճախ կ'ապրին պանդոկներու մէջ. պարբերաբար կը յայտնուին Սան Ֆրանսիսքոյի, Նիւ Եորքի կամ այլ նահանգներու տարածքին եւ բնակավայրեր կը պահեն բոլորին մէջ: Երբեմն իրենց ընտանիքին հետ կը տեղափոխուին քաղաքէ քաղաք: Ուրիշներ առանձին կը կատարեն երկար ճամբորդութիւններ դէպի Նիւ Եորք, Փրակա, Ամսթերտամ, Մոսկուա, Հոնկ Քոնկ կամ Նիւ Մեքսիքօ: Կարելի չէ զանոնք գտնել որեւէ տեղ: Անոնց հետ կապ հաստատելու միակ միջոցը բջիջային հեռաձայնն է:

Նման մարդիկ տարօրինակօրէն հնադարեան կենցաղի մը վերադարձած են արդի կեանքի մէջ: Անոնք այլեւս որեւէ վայրի չեն պատկանիր: Իրօք. վերջին 10 տարիներու արհեստագիտական նորութիւնները կիրարկելով՝ անոնք որդեգրած են կեանքի այնպիսի ձեւ մը, որ հետզհետէ անհետացած է 10 հազար տարուան ընթացքին:

Այլ խօսքով, նման մարդիկ դարձած են արհեստագիտութեան ժամանակաշրջանի թափառականներ:

Աշխարհի ճամբաներէն անցած են թափառականներու, քառւպոյներու, ըախտախնդիրներու եւ ասպետներու սերունդներ: 1930ական եւ 1960ական տարիներուն ընկերային յեղաշրջումներ ծնունդ տուած են իրենց հաւաքականութենէն հեռու անբան թափառող «ազատ» հոգիներու:

Սակայն այսօրուան թափառաշրջիկները տարբեր են: Անոնք մաս կը կազմեն սնտեսական վերնախաւի մը, որ առաջնակարգ ասպարէզ մը կերտած է համակարգիչներու, խորհրդատուութեան, հաղորդակցութեան միջոցներու եւ չահարկումի մարզերուն մէջ: Արհեստագիտական նորութիւնները կ'օգնեն, որ անոնք ամէն վայրկեան կապուած ըլլան միջազգային կեդրոններու հետ: Նման թափառաշրջիկներ կը վարձատրուին իրենց կատարած ներդրումներուն եւ իրենց տուած խորհուրդներուն համար: Եւ որովհետեւ ներկայութիւնը նախապայման է անոնց ասպարէզին մէջ, անոնք չեն կրնար պարզապէս հեռաձայնով կապուիլ իրենց դիմողներուն հետ:

Անոնք չեն նախատեսեր, որ այս ձեւի նոր կեանքը պիտի շրջէ իրենց ապրելակերպը: Իրօք, ա՛յս է անոնց կեանքի ձեւը: Անոնց բնակարանը բջիջային հեռաձայնն է: Անոնք կրնան վաւերագրական ժապաւէն մը պատրաստել Պուրունտիի մէջ, իրենց կողակիցներուն հետ ժամադրուիլ Պոսթընի մէջ եւ տեղափոխութիւն մը ծրագրել դէպի Փորթուգալ:

ԽԱԲԿԱՆՔԸ

Բջիջային հեռաձայնի եւ ի. մէյլի արհեստագիտական իրագործումը մերօրեայ թափառաշրջիկներուն կեանքը օժտած է ամբողջութեամբ ընդունելի եւ արդիւնաւէտ աշխատելաձեւով եւ մարդոց հետ կապի մէջ մնալու առաւելութեամբ: Անիկա ջնջած է տարբերութիւնը թափառաշրջիկներու եւ հաստատուն կեանք ապրողներու միջեւ: «Կրնաս Երեւութական պատկանիլ համակարգի մը, կրնաս ստեղծել այն խաբկանքը. թէ յարատեւօրէն ներկայ ես», կը բացատրէ տագնապահար երկիրներու մէջ հաղորդակցութեան բազմատեսակ միջոցներով ձեռնարկներ իրականացնող մասնագէտ մը:

Դժուար է գիտնալ նման թափառաշրջիկներու ճշգրիտ թիւը: Սակայն բոլոր նշանները ցոյց կու տան, թէ անոնք կը բազմանան կատարելագործուած մակարդակի արհեստագիտութեան վերնախաւին մէջ:

Աշխարհի տարածքին բջիջային հեռաձայնի վաճառքը տարեկան 44 առ հարիւր համեմատութեամբ մագլցում կ'արձանագրէ: Միացեալ Նահանգներու տարածքին վերջին մէկ տարուան ընթացքին կրկնապատկուած է աւելի քան 3 բջիջային հեռաձայն ունեցող ընտանիքներու թիւը: Շարժական համակարգիչներու (լէփթոփ) վաճառքը եւս երեք տարիէ ի վեր կ'աւելնայ 58 առ հարիւր համեմատութեամբ:

Հիւսիսային Ամերիկայի մէջ օդանաւերու վաճառքը 30 առ հարիւր համեմատութեամբ մագլցում արձանագրած է վերջին տարուան ընթացքին: Աւելի քան 32 միլիոն հոգի յաճախակի ճամբորդութիւններ կը կատարէ «Նորթուէսթ Էրլայնզ»ի օդանաւերով: Այս ճամբորդներուն մէկ միլիոնը կը պատկանի վերնախաւի մը, իսկ 40 հազար հոգի շարժական միջին հաշուով 3220 քմ. կը կտրէ միայն այս ընկերութեան միջոցով:

Ասիկա դէպի արմատներ վերադարձ մը կրնայ նկատուիլ որոշ դիտանկիւնէ: Հարիւր հազարաւոր տարիներու այսինքն՝ երկրի վրայ մարդկային գոյութեան ժամանակին 98 առ հարիւրին ընթացքին մարդիկ թափառած են աշխարհի տարածքին՝ ուտելիքի պաշար փնտռելով:

Շուրջ 10 հազար տարի առաջ էր, որ մարդիկ անդրադարձան, թէ շատ աւելի լաւ կրնային սնանիլ, եթէ կայք հաստատէին մէկ վայրի մէջ, հունձք աճեցնէին եւ անասուններ բնտելացնէին: Ապա արհեստագիտական մեծ իրագործում մը կատարուեցաւ 5000 տարի առաջ եւ մարդը օժտուեցաւ արօրով: Արդիւնքը ուտելիքի պաշարներու եւ հարստութեան պայթուցիկ աճ մըն էր: Քաղաքներ բարգաւաճեցան, մարդիկ պատերազմեցան միջոցի աւելի մեծ տարածութիւններ գրաւելու համար եւ վայրի անասուններու աշխարհը փոքրացաւ: Մինչ քաղաքակրթութիւնը ծնունդ տուաւ արհեստագիտական աւելի հզօր իրագործումներու, թափառաշրջիկներու թիւը շարունակ նուազեցաւ: Սակայն կար աւանդ մը, որ անփոփոխ մնաց:

«Տակաւին որսորդ-հաւաքողներու ոգին կը կրենք», կ'ըսէ Ռապըրթ Օ'Քոնէլ. պատմաբան մը, որ ուսումնասիրած է թափառաշրջիկներու զանազան հաւաքականութիւններ՝ հասնելու համար մարդկային պատմութեան ճակատումի արմատներուն:

ՏԱՂՏՈՒԿԸ

Սակայն կատարելագործուած արհեստագիտութեան աշխարհին մէջ անտուն թափառաշրջիկ մը ըլլալը դիւրին չէ: Օրինակ, առանին սովորական գործեր տաղտուկի կը վերածուին: Ի՞նչպէս կարելի է լուացք ընել, երբ նման թափառաշրջիկ մը հազուադէպօրէն երկու գիշեր պիտի անցընէր մէկ վայրի մէջ: Ոմանք հարցը կը լուծեն իրենց լուացքը փոխադրական արագ միջոցներով ուղարկելով իրենց հասնելիք յաջորդ վայրը:

Հապա լուսանկարներու ալպոմնե՞րը, գիրքե՞րը, ծնողներէ ժառանգ մնացած յիշատակնե՞րը, յաճախ աշխարհի ճամբաներուն վրայ գտնուիլը կ'ենթադրէ թեթեւ ապրանքներ կրել: Այս պատճառով ոմանք յարկաբաժիններ կը պահեն քանի մը քաղաքներու մէջ: Բազմաթիւ թափառաշրջիկներու համար այս բնակավայրերը ձեւով մը փոխադրական հսկայական սնտուկներ են՝ տեսարանով մը օժտուած: Թափառաշրջիկ արհեստագէտներու նիւթական բարօր վիճակը կ'օգնէ, որ անոնք նաեւ հաւաքածոներ պահեն: Անոնց յարկաբաժիններուն մէջ կրնայ միայն մէկ անկողին գտնուիլ իբրեւ կահոյք, իսկ մնացեալ տարածութիւնը լեցուած ըլլալ արուեստի գործերով:

Իրականութեան մէջ, այն արհեստագիտութիւնը, որ կարելի կը դարձնէ ներկայ ժամանակներու թափառաշրջիկ կեանքը. ինքնին կը դառնայ այդ ձեւի կեանքին ամէնէն մեծ տաղտուկներէն մէկը: Բազմաթիւ թափառաշրջիկներ բջիջային քանի մը հեռաձայն կը կրեն, որովհետեւ հաղորդակցութեան համակարգերը կը տարբերին աշխարհի տարածքին: Իսկ շարժական համակարգիչները ցկեանս չեն գոյատեւեր, մանաւանդ՝ տեւական գործածութեան պարագային: Անոնք յաճախ «կ'այրին» երեք տարուան անընդհատ գործածութենէ ետք:

Անհատական «ծէսերը» եւս կարեւորութիւն կը ներկայացնեն, երբ մարդիկ անդադար տեղափոխուելու մէջ են: Օրինակ. անոնք կը փնտռեն լաւագոյն լողաւազանները եւ ամէն առաւօտ որոշ ժամանակ կը յատկացնեն լողալու, որքան ալ խճողուած ժամանակացոյց մը ունենան:

Սակայն հոս կը ծագի հարցում մը. նման թափառաշրջիկներ զգացական ինչպիսի՞ կեանք կ'ապրին, երբ ոչ միայն կայուն բնակավայր չունին, այլ նաեւ կը գիտակցին, թէ երբեք պիտի չունենան:

«Ընկերային կեանք չունիմ», կ'ըսէ հիմնադրամի մը նախագահը, որ կը բնակի իր «Կալֆաբրիմ Ձի. Նէթ» օդանաւին մէջ: «Աւելի կը յաճախեմ պաշտօնեաներուս հետ, քան ընտանիքիս, գործն ու հանոյքը կը միախառնեմ», կը խոստովանի ան եւ կը գիտակցի, որ ասիկա կատարեալ կեանք մը չէ: «Այս գործին անպատեհութիւններէն մէկը այն է, որ ստիպուած ես թաքցնել զգացումներդ եւ հակակշիռ բաներդ անոնց վրայ: Չես կրնար ինքնաբուխ ըլլալ: Սիրային կեանքը գլխաւոր հարց մըն է. կը հանդիպիմ բազմաթիւ մարդիկ. որոնց ամուսնութիւնը բաւական ամուր է նման կենցաղի դիմանալու համար. կամ այնքան տկար է, որ յարմարութիւն կը ստեղծէ նման կենցաղի: Կը թուի. թէ ներկայ ժամանակներու ամուսնութիւններէն շատերը տկար են», կը բացատրէ ան:

Իսկ զաւակներ մեծցնելու հա՞րցը: Ոմանք կը թափառին իրենց ընտանիքներով: Ուրիշներ միշտ հեռու են իրենց անչափահաս մանուկներէն: Միայն բջիջային հեռաձայնը կրնայ մխիթարել զանոնք...:

ՏԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՑԱՆՑԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

ԻՆԹԸՐՆԷԹԻ ՄԻՋՈՑՈՎ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ԳՏՆԷ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ, ՈՒՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐ ԿՐՆԱՆ ԴԱՍ ՍՈՐՎԻԼ, ԵՐԲ ԵՒ ԻՆՉՊԷՍ ՈՐ ՈՒԶԵՆ

Հնդկաստանի բնակիչները կրնան դժգոհ ըլլալ երկրին կրթական համակարգէն: Սակայն այսուհետեւ անոնք համակարգիչի մուկին մէկ հարուածով կրնան փոխել ամէն ինչ:

Մինչ տնտեսագէտներ կը վիճին ելեկտրոնիք առեւտուրի առաւելութիւններուն եւ թերութիւններուն մասին, ինթըրնէթի միջոցով կրթութիւնը ժողովրդականութիւն կը գտնէ Հնդկաստանի մէջ, ուր պետական պատասխանատուներ աշխատանքի կարելիութիւններ ստեղծելու գրաւը դրած են գիտութեան առնչուող ճարտարարուեստի մարզերուն վրայ:

Հնդկաստանի տարածքին կը բազմանան ինթըրնէթի այն ընկերութիւնները, որոնք աշակերտներուն տան պարտականութիւններուն ուղղութիւն կու տան եւ կ'օգնեն անոնց, որպէսզի զարգացնեն իրենց սորվելու կարողութիւնը: Անոնցմէ մէկը համակարգչային գիտելիքներ կը փոխանցէ՝ ընձեռելով ամերիկեան մակարդակաւոր համալսարանի մը դասախօսութիւններուն տեսաերիզները:

Իլինոյի համալսարանին Հնդկաստանի մասնաճիւղին կրթաթոշակը բաւական սուղ է Հնդկաստանի չափանիշներով: Սակայն անոր 240 ուսանողները կ'օգտուին համալսարանին մայր կեդրոնին մէջ կայացած դասախօսութիւններէն եւ նիւթեր կը քննարկեն այլ ցամաքամասի մը վրայ ապրող համալսարանական ուսանողներու հետ: Անոնք պարզապէս կը հետեւին նոյն դասընթացքներուն եւ համապատասխան նիշեր կը ստանան:

Հնդկաստանի տարածքին միայն 105 միլիոն հոգի կապուած է ինթըրնէթի եւ միայն 5 միլիոն համակարգիչներ կը գործեն շուրջ մէկ միլիառ բնակչութիւն ունեցող այս երկրին մէջ: Սակայն ուսման պահանջը մեծ է եւ ծնողներ պատրաստ են մեծ զոհողութիւններ ընելու իրենց զաւակներուն կրթական ծախսերը հոգալու համար:

Հնդկաստանի կրթական մարզին մէջ առաջնորդ դեր կը կատարէ «Էկուրուքուլ» անունով հիմնարկ մը, որուն անունը հիմնուած է հինտու կրօնի հնադարեան «կուրուքուլ» (կուրուլի հաւաքականութիւն) գաղափարին վրայ եւ կ'ոգեկոչէ այն ժամանակները, երբ աշակերտներ կ'ապրէին իրենց ուսուցիչներուն հետ: Երկու տարի առաջ հաստատուած այս հիմնարկը ունի 120 հոգիէ բաղկացած պաշտօնէութիւն մը, որ կը գործէ հնդկական 8 գլխաւոր քաղաքներու տարածքին:

«Էկուրուքուլ»ի համակարգչային կեդրոնը (Egurucool.com) աշակերտներուն կ'օգնէ, որ անոնք արձակուրդի վայրերու մէջ կարենան ամբողջացնել իրենց տնային պարտականութիւնները, ինչպէս նաեւ՝ քննութիւններու պատրաստուին. հարցարաններ պատասխանեն եւ գլուխցեն իրենց ընտրած նիւթերուն մասին: Այս բոլորը կ'արժեն տարեկան 11 տոլարէն 66 տոլար:

Աւելի քան 175 հազար հնդիկ աշակերտներ եւ 2500 դպրոցներ կ'օգտուին «Էկուրուքուլ»ի ծրագիրներէն: Շուրջ 5000 աշակերտներ կանոնաւոր վճարումներ կը կատարեն անոր «խելացի սորվելու ծրագիրէն» օգտուելու համար: Հիմնարկին այս տարուան դրամագլուխը կը հասնի 10 միլիոն տոլարի: Շահարկողներու շարքին է աշխարհի մեծահարուստ դրամատէր Ռուփըրթ Մըրտոքի լրատուական «Սթար Թի. Վի.» ընկերութիւնը, որ կրթական բնոյթի յայտագիրներու նկատմամբ հետաքրքրութիւն կը ցուցաբերէ:

Մասնագէտներու համաձայն, ինթըրնէթի միջոցով ուսումը կրնայ կերպարանափոխել կրթական համակարգի բնոյթը:

«Աշակերտ մը կրնայ իրաւունքը ունենալ որոշելու, թէ ո՞րքան կ'ուզէ սորվիլ եւ ի՞նչպէս սորվիլ», կը բացատրէ Հնդկաստանի Կրթական Ծրագրումի եւ Վարչական Կազմակերպումի Ազգային Հիմնարկին պատասխանատուներէն մէկը. «Դասարանի մենաշնորհը, իբրեւ գիտելիքի աղբիւր, վերջ գտած է», ըսած է ան, դպրոցի տնօրէններու հետ վերջերս կատարուած հանդիպումի մը առիթով: Ան ինթըրնէթի վրայ Class-teacher.com կրթական ցանցին խորհրդատուներէն է: Այս ընկերութիւնը կը ծրագրէ ինթըրնէթի հաղորդակցութեան վրայ հիմնուած կրթական համակարգով ստեղծել թուային (տիճիթըլ) գրադարան մը եւ գրոյցներ հիւրընկալել:

Կրթական մարզին առընչուող այլ կեդրոններ եւս հաստատուած են ինթըրնէթի հնդկական աշխարհին մէջ: Այսպէս՝ studentsguild.comը աշակերտներու կ'ընձեռէ գործածուած գիրքեր ծախելու եւ գնելու պատեհութիւն մը, ինչպէս նաեւ տեղեկութիւններ կը հայթայթէ կրթանպաստի, գիշերօթիկ սենեակներու, գրադարաններու եւ գործի կարելիութիւններու վերաբերեալ:

Piewebtutor.com ընկերութիւնը բժշկագիտութեան կամ արհեստագիտութեան մակարդակաւոր հիմնարկներու մուտքի դժուար քննութիւններուն կը պատրաստէ աշակերտները եւ ուղեցոյցի դեր կը կատարէ: Այլ ընկերութիւններ համակարգչային գիտելիքներու վերաբերող դասանիւթեր կ'ընձեռեն ինթըրնէթի վրայ եւ գործի համապատասխան ասպարէզ կը գտնեն յաջողակ աշակերտներու համար:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ՑՆՑՈՒՄ

ԵԼԵԿՏՐՈՆԻՔ ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՔԱՏԱԳՈՎՆԵՐ Կ'ԸՍԵՆ՝ ԱՊԱԳԱՆ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳՉԱՅԻՆ ՊԱՍՏԱՌԻՆ ՎՐԱՅ: ԻՍԿ ՖՐԱՆՔՖՈՐԹԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ-ՎԱՃԱՌՔԻՆ ՄԱՍՆԱԿՑԱԾ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉՆԵՐ ԿԸ ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՆ, ԹԷ ԹՈՒՂԹՆ ՈՒ ՄԵԼԱՆԸ ԱՆՑԵԱԼԻՆ ՉԵՆ ՊԱՏԿԱՆԻՐ

Հրատարակիչներ. գրագէտներ եւ գրատարած ընկերութիւններ 20 Հոկտեմբերին դարձեալ հաւաքուեցան Ֆրանքֆորթի մէջ, ուր ամէն տարի տեղի կ'ունենայ միջազգային ամէնէն հռչակաւոր գիրքի ցուցահանդէս-վաճառքը: Երեք օրուան իրադարձութեան նախօրեակին զանազան հրատարակչատուներ յայտարարեցին, թէ իրենց ասպարէզը պատրաստ էր թուային (տիճիթըլ) դարաշրջան մուտք գործելու: Այսուհանդերձ անոնք նաեւ համոզուած են, որ թուղթն ու մելանը տակաւին ապագայ մը ունին:

Ֆրանքֆորթի գիրքի ցուցահանդէս-վաճառքը այս տարի ներգրաւեց 107 երկիրներէ աւելի քան 7000 հրատարակիչներ: Անոնք խոստովանեցան, թէ այս տարուան ամէնէն աւելի տարածում գտած գիրքը՝ պատանի կախարդ Հէրի Փոթըրի արկածախնդրութիւններուն վերջին հատորը կախարդական ներգործութիւն մը ունեցած է հրատարակչական ճարտարարուեստին մէջ:

«Կասկած չկայ. որ Հէրի Փոթըրի յաջողութիւնը աշխուժութիւն ստեղծած է աշխարհի զանազան գրախանութներու մէջ: Անիկա ներգրաւած է պատանիները, որոնք ապագայի գիրք գնողները պիտի ըլլան». ըսած է Թայմ Ուորնըրի հրատարակչատան պատասխանատուն:

Հրատարակչական ճարտարարուեստը տարիներէ ի վեր տկար աճ կ'արձանագրէ: Այսուհանդերձ հրատարակիչներ յուսալից են. մանաւանդ՝ Միացեալ Նահանգներու մէջ. ուր կ'ակնկալուի, որ այս տարուան 5 առ հարիւր համեմատութեամբ աճը շարունակուի մինչեւ 2004:

Բրիտանիոյ տարածքին վերջին 5 տարիներուն մարդիկ 20 առ հարիւր համեմատութեամբ յաւելեալ դրամ ծախսած են գիրք գնելու համար, իսկ Գերմանիոյ մէջ այս տարուան առաջին 8 ամիսներուն ընթացքին գիրքի վաճառքը աւելցած է 2 առ հարիւր համեմատութեամբ:

«Շատ ամուր եւ շատ շահաբեր երկու տարիներ ունեցանք եւ լաւատեսութիւնը կը շարունակուի: Մեր ընթերցողներուն խանդավառութիւնը կը հակասէ այն տեսակէտին. որ տպագրուած աւանդական գիրքին դարաշրջանը վերջ գտած է». կ'ըսէ աշխարհի անգլիատառ ամէնէն մեծ հրատարակչատան՝ Ռենտըմ Հաուսի բանբերը:

Մինչ հրատարակիչներ կրնան ապահով զգալ. որ մարդիկ տակաւին կը սիրեն լաւ գիրք մը առնել իրենց ձեռքերուն մէջ եւ անկիւն մը քաշուիլ ու ընթերցել. միւս կողմէ՝ ինթըրնէթի ցանցերուն վրայ աւանդական գիրքերու վաճառքն ու ելեկտրոնիք գիրքերու կատարելագործումը մեծ յեղաշրջում մը կը պարտադրեն այս ճարտարարուեստին. որ յաճախ աւանդապահ կը համարուի:

Միացեալ Նահանգներու տարածքին գիրքերու վաճառքը 10 առ հարիւր համեմատութեամբ տեղի կ'ունենայ ինթըրնէթի ճամբով: Գերմանիոյ մէջ համեմատութիւնը 3էն 4 առ հարիւր է: Կը նախատեսուի. որ քանի մը տարի ետք գիրքերու տարածումի ելեկտրոնիք շուկան տիրական դերակատարութիւն ունենայ այս ճարտարարուեստին մէջ:

Իսկ ելեկտրոնիք գիրքերու հրատարակութիւնը նոյնիսկ աւելի մեծ եւ երկարատեւ մարտահրաւէր կ'ուղղէ գիրքե-

Շար.ը՝ էջ 8

Պատրաստեց՝ Լ. ԿԻՒԼՈՅԵԱՆ-ՍՐԱՊԵԱՆ

ՕՐԱՑՈՅՑ

ՇԱՐԺԱՊԱՏԿԵՐ

♦-ՇԱՖԹ- (Փլանէթ/ Ապրաժ. Ջուբ. Թրիփոլի. Ֆրիուէյ).- Մանրամասնութիւնները՝ յառաջիկային:

♦-ՈՒԱԹ ԼԱՅՋ ՊԻՆԻԹ- (Էսփաս, Ամփիր/ Սոֆիլ. Տիւն. Ստոնքօ. Մքալլէս 2001. Կալաքսի. Սէնթ Էլի. Լաս Սալինաս. Սթարկէյթ).- Հէրիսըն Ֆորտ եւ Միշէլ Փֆայֆըր ամոլը այնպէս կը զգայ, թէ իրենց բնակարանը բնակուած է նաեւ... «ոգի»ներով:

♦-ՏԸ ՆԵՔՍԹ ՊԷՍԹ ԹԻՆԿ- (Էսփաս. Ամփիր/Տիւն. Ստոնքօ. Կալաքսի. Մքալլէս 2001. Սէնթ Էլի).- Ֆիլմը կը դառնայ Եոկայի ուսուցչուհի Մատոնայի եւ անոր մտերիմ ընկերոջ (միասեռական) յարաբերութեան վրայ:

♦-ԷՍ. ԷԼ. ՖԻԼՄ- (Ամփիր/Տիւն. Էլիթ. Փլանէթ/Ապրաժ. Ջուբ. Փլազա. Ֆրիուէյ. Թրիփոլի. Սթարկէյթ).- Հեռատեսիլի ճոչակաւոր «Էս. Էլ. Շի.» ճաղորդաշարին դերակատարները, նոյն ձեւի կատակներով փոխադրուած են մեծ պաստառ:

♦-ՕՔՍԻԺԸՆ- (Փլանէթ/Փլազա. Քոնքորտ).- Հէրի կ'առեւանգէ մեծահարուստ վաճառականի մը կինը եւ փոխան կնոջ կեանքին, փրկագին կը պահանջէ:

♦-ՀՈԼՕ ՄԸՆ- (Էսփաս. Ամփիր/ Սոֆիլ. Տիւն. Ստոնքօ. Էլիթ. Կալաքսի. Մքալլէս 2001. Սէնթ Էլի. Լաս Սալինաս. Աբլանթիս).- Գիտնական մը իր մարմնին վրայ կը փորձարկէ դեղ մը, որուն իբրեւ հետեւանք կ'աներեւութանայ: Գլխաւոր դերակատար՝ Քեւին Պէյքըն:

♦-ՊՐԻՆԿ ՃՈՆ ՄԱԼՔՈՎԻՉ- (Ամփիր / Ստոնքօ. Լաս Սալինաս).- Կատակերգական ժապաւէն մը: Խամաճիկ խաղցնող մը իր գրասենեակին մէջ տեղափոխութիւններ կատարած ժամանակ կը գտնէ դուռ մը, որ զինք կ'առաջնորդէ դէպի Ճոն Մալքովիչի ուղեղը:

♦-ԱՅՕՖ ՏԸ ՊԻՀՈԼՏԸՐ-.-(Էսփաս. Ամփիր/ Ստոնքօ. Մքալլէս. Լաս Սալինաս).- Գաղտնի գործակալ մը, որ ճասարակաց գիծեր ունի գեղեցիկ աղջկան մը հետ, կը փորձէ ծածկել անոր կատարած ոճիրները:

♦-ԿՈՐՃԸՍ- (Փլանէթ / Ապրաժ. Ջուբ. Թրիփոլի. Քոնքորտ. Ֆրիուէյ).- Գեղեցիկ օրիորդ մը Հոնկ Քոնկ կ'ուղղուի արկածախնդրութեան մը համար: Ան կը սիրահարի միլիառատէրի մը՝ Ճեքի Չէնի:

♦-ԽՈՏ ԹՐԻՓ- (Փլանէթ / Ապրաժ. Քասլիք. Թրիփոլի. Քոնքորտ. Ֆրիուէյ).- Երիտասարդ մը սիրային յարաբերութիւնը փրկելու համար կ'ունենայ արկածախնդրութիւն մը իր դասընկերներուն ընկերակցութեամբ:

♦-ՉԻՔԸՆ ՌԱՆ- (Փլանէթ / Ապրաժ. Ջուբ. Քասլիք. Փլազա. Քոնքորտ. Թրիփոլի).- Կենդանի գծանկար: Հաւ մը, որ կ'ուզէ ագարակէն փախչիլ «Իոքի» անունով աքլորի մը հետ, որ անոր կ'օժանդակէ նպատակներու իրականացման:

♦-ՌՈՄԷՕ ՄԱՍԹ ՏԱՅ- (Փլանէթ / Ապրաժ. Ջուբ. Քոնքորտ).- Երիտասարդ մը, որ ոճրագործներու խմբակէ մը կ'ուզէ լուծել իր եղբօր մահուան վրէժը, կը սիրահարի այդ խմբակին ղեկավարին աղջկան: Պատմութիւնը հիմնուած է Շեյքսփիրի «Ռոմէօ Էնտ Ճիւլիէթ» ողբերգութեան վրայ:

♦-ՏԸ ՓԸՐՖԷԹՔ ՍԹՈՐՄ- (Փլանէթ/Ապրաժ. Ջուբ. Քոնքորտ).- Իրական կեանքէ առնուած պատմութիւն մը: Ձկնորսներու խումբ մը կը փորձէ պայքարիլ բնութեան դէմ: Գլխաւոր դերասան՝ Ճորճ Քլունի:

♦-ԿԱՆ ԻՆ 60 ՍԵՔԸՆՏԶ- (Էսփաս. Ամփիր/ Կալաքսի Մքալլէս 2001. Լաս Սալինաս. Աթլանթիս).- Ինքնաշարժներու նախկին գող մը (Նիքոլըս Քէյճ), իր եղբօր կեանքը փրկելու համար, պարտաւոր է 50 ինքնաշարժ գողնալ... մէկ գիշերուան ընթացքին:

♦-ՆՈԹԻ ՓՐՈՖԵՍԸՐ 2- (Փլանէթ/ Ջուբ. Փլազա. Թրիփոլի. Ֆրիուէյ).- Առաջինին շարունակութիւնը, ուր Էտի Մըրֆի դարձեալ ամբողջ ընտանիքին դերը ստանձնած է:

♦-ՏԸ ՓԵԹՐԻԸԹ- (Էսփաս. Ամփիր/ Տիւն. Սէնթ Էլի. Էլիթ. Մքալլէս 2001. Կալաքսի. Լաս Սալինաս).- Ընտանիքի մը հայրը (Մէլ Կիպսըն) անգլիացիներուն կողմէ իր զաւակին սպաննութենէն ետք, պատերազմ կը յայտարարէ անոնց դէմ եւ յեղափոխութիւնը կը ղեկավարէ:

♦-ՏԸ ԿԼԷՏԻԷՅԹԸՐ- (Փլանէթ / Ապրաժ. Ջուբ. Քոնքորտ).- Նախկին զօրավար մը թշնամի բանակին մօտ գերի իյնալէ ետք կը դառնայ «կլէտիէյթըր» եւ այդ ճամբով կը փորձէ իր վրէժը լուծել:

ՍՐԱՀՆԵՐՈՒ ՀԵՌԱՁԱՅՆԻ ԹԻՒԵՐԸ.- Քոնքորտ.- 738439- Փլանէթ/ Ապրաժ.- 292192- Փլանէթ/ Քասլիք.- 912503/4. Փլանէթ/ Փլազա.- 04/ 718690. Աշրաֆիէ.- 217490. Էլիթ.- 840286- Ամփիր/ Ստոնքօ.- 616706/7- Ֆրիուէյ.- 485590/1- Էսփաս.- 212526- Սէնթ Էլի.-406706- Ամփիր/ Տիւն.- 792123/4- Ամփիր/ Սոֆիլ.- 204080- Սաժէս.- 562006/7- Կալաքսի.- 05/ 455182/3/4:

ՀԵՌԱՏԵՍԻԼ

ԹԷ. ԷԼ.
- 7:30.- Արաբերէն լուրեր
- 8:00.- Եուրոնիուզ
- 8:30.- Արաբերէն յայտագիր
- 9:00.- Սապահօ
- 11:15.- Աստղեր
- 11:30.- Արաբերէն լուրեր
- 12:00.- Սապահօ
- 13:30.- Պիգնըս Լանչ
- 14:30.- Լիբանանեան լուրեր
- 15:00.- Քլիփս
- 16:00.- Լիբանանի մասին յայտագիր
- 17:00.- Չիլտրըն Լոքըլ
- 18:00.- Կ. Գծ.
- 18:15.- Ինթըրնէթ
- 18:30.- Փի.Սի.
- 19:00.- «Տը պոլտ էնտ տը պիութիֆուլ»
- 19:30.- Արաբերէն լուրեր
- 20:30.- Արաբ. ֆիլմ
- 22:30.- Էքիփ
- 00:00.- Արաբերէն լուրեր

ԷՄ. ԹԻ. ՎԻ.
- 7:15.- Շուֆ Ուա Իշթիրի
- 7:30.- Թելէ Մաթէն
- 9:30.- Մինի Սթիւտիօ
- 10:00.- Մորիքօ Թի. Վի. Շոփինկ
- 10:30.- Սի. Էն. Էն.ի լուրեր
- 11:00.- Մորիքօ Թի. Վի. Շոփինկ
- 11:30.- Թլէթ Պէնէթ
- 12:15.- Մորիքօ Թի. Վի. Շոփինկ
- 12:45.- Էս. Էլ. Շի.
- 13:30.- Մորիքօ Թի. Վի. Շոփինկ
- 13:45.- Շուֆ Ուա Իշթըրի
- 14:00.- Թէ. Էֆ. 1ի լուրեր
- 14:45.- Սի. Էն. Էն.ի լուրեր
- 15:15.- Աղանի Աղանի
- 16:30.- Կ. Գծ.
- 17:00.- Մինի Սթիւտիօ
- 17:45.- Ժուր Տէօ Ֆաթ
- 18:45.- Մեքս. ֆիլմ
- 20:00.- Արաբ. լուրեր
- 20:30.- Ռահէթ Ալէյք
- 21:30.- Սամըլ Մաուքաֆ
- 23:00.- Էմ. Թի. Վի. Սփորթ
- 23:15.- Պաֆֆի՝ Տը Վամփայըր Սլէյըր

ԷԼ. ՊԻ. ՍԻ.
- 7:00.- Սի. Էն. Էն.ի լուրեր
- 7:30.- Նշմարներ «Ասիա 2000» մրցաշարքէն
- 7:35.- Լէրի քինկ
- 8:30.- Սինեմա 2000
- 10:00.- Թրէվըլ Նաու
- 10:30.- Նահարքում Սայիտ
- 13:25.- Նշմարներ՝ «Ասիա 2000» մրցաշարքէն
- 13:30.- Սի. Էն. Էն.ի լուրեր
- 14:00.- Մեքսիքական ֆիլմաշար
- 15:00.- Լուրեր
- 15:15.- Նշմարներ՝ «Ասիա 2000» մրցաշարքէն
- 15:25.- Մեքսիքական ֆիլմաշար
- 16:30.- Պասքէթ Ասիոյ բամակ
- 17:00.- Քիֆ Ու Լէյշ
- 18:00.- Լուզ Քլարիթա
- 20:00.- Արաբերէն լուրեր
- 20:30.- Սի. Ասի.
- 21:20.- Ամ. երկար ժապ.՝ «Ֆըրսթ Նայթ»
- 22:30.- Թելէափոր
- 00:00.- Ամերիկեան երկար ժապ.՝ «Էնթրիկ»

ՄՈՒՍԹԱՔՊԱԼ
- 7:00.- Ալամ Ալ Սապահ
- 13:00.- Ֆլէշ Ինֆօ
- 13:05.- Նոթց Լէնտինկ
- 14:00.- Մեքսիքական ֆիլմ
- 15:00.- Արաբերէն լուրեր
- 15:30.- Արաբ. ֆիլմաշար
- 16:30.- Թելէթիպիկ
- 17:00.- Ըպղար Ըքպար
- 17:15.- Հայերէն լուրեր
- 17:30.- Ֆրանսերէն լուրեր
- 17:45.- Անգլերէն լուրեր
- 18:00.- Պասքէթի մրց.
- 19:58.- Շաուահէտ Մըն Ալամինա
- 20:00.- Արաբերէն լուրեր
- 20:30.- Ռուսում Մութահարիքա
- 20:35.- Արաբ. ֆիլմաշար
- 21:30.- Արաբ. ֆիլմաշար
- 22:30.- Արաբ. յայտագիր
- 23:30.- Սոլ Մէն
- 00:00.- Ամ. երկար ժապ.՝ «Ըն Էնըմի աֆ տի փիփըլ»

ԷՆ. ՊԻ. ԷՆ.
- 15:00.- Լուրեր
- 15:30.- Արաբ. յայտագիր
- 16:30.- Պիզնըս Սփէշըլ
- 17:30.- Սինեմա
- 17:45.- Միուզիք
- 18:00.- Իքթիսատ
- 19:00.- Լուրեր
- 20:00.- Մարզական լուրեր
- 20:30.- Մարզական յայտագիր
- 23:00.- Մարզական լուրեր
- 23:00.- Սփորց Նիուզ
- 23:30.- Թահքիք Ալ Եաում
- 00:00.- Լուրեր

Հ1 ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՌՈՒՍՏԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ
- 07:00.- «Մեղքերի թողութիւն»
- 08:00.- Կիրակնօրեայ Հայլուր
- 08:35.- «Հեռուստացոյցի Էղը»
- 10:30.- Գանձերի կղզի
- 11:00.- Հայլուր
- 11:20.- Ռուպիքոն–
- 15:00.- Հայլուր
- 15:20.- Մուլտսերիալ
- 15:45.- Իմ տունը
- 16:00.- «Գէորգ Էմին»
- 16:30.- Ինթելեքթուալ ակումբ
- 17:00.- «Մնաս բարով. 20րդ դար. 1958»
- 18:00.- Չեռագիր
- 18:35.- Տուն- տունիկ
- 19:00.- Հայլուր
- 19:40.- I լուր
- 19:50.- 20րդ դարի 100 հայերը
- 19:55.- Հեռուստաքաթալօ
- 20:25.- «Մեղքերի թողութիւն»
- 21:00.- Հիթ Շքերթ
- 21:25.- Մանրամասներ
- 21:40.- Հայլուր
- 22:00.- Հայլուր (ռուսերէն)
- 22:05.- Հայլուր (անգլերէն)
- 22:10.- Կէս գիշերային ճեպընթաց
- 23:00.- «Բալամաւորմանի պինուորը»

* Վերոյիշեալ յայտագիրները ենթակայ կրնան ըլլալ որոշ փոփոխութիւններու:

☆Ի՞նչ կ'ըսեն ԱՍՏՂԵՐԸ☆

☆**ԽՈՅ** (21 Մարտէն 20 Ապրիլ)

Նորութիւններու դիմաց եղէք բաց, յառաջացէք: Անտարբեր մնալ ծուլութիւն կ'ենթադրէ, կը յնացնէ: Ուրեմն եղէք քիչ մը յանդուգն եւ յաւատեւ:

☆**ՑՈՒԼ** (21 Ապրիլէն 21 Մայիս)

Դրամական փոխառութեան մը կարիքը ունիք, որովհետեւ անցնող ամիս շատ ծախսած էք. հարկ է, որ տեսակցիք ձեր դրամատան տնօրէնին հետ՝ միասնաբար լուծում մը գտնելու:

☆**ԵՐԿՈՒՈՐԵԱԿ** (22 Մայիսէն 21 Յունիս)

Ունիք ճանճրոյթի զգացողութիւնը, ինչ որ դուք կ'ատէք. մինչդեռ անագին աշխատանքներ ունիք կատարելիք եւ ձեր տրամադրութեան տակ ունիք բաւական ծրագիրներ:

☆**ԽԵՑԳԵՏԻՆ** (22 Յունիսէն 23 Յուլիս)

Համակիր կերպարանք եւ զգացողութիւն ունիք, պիտի կարենաք դիւթել ձեր ուզած անձը, եթէ ազատ էք անշուշտ: Պիտի կարենաք հաստատել ամուր կապ մը:

☆**ԱՌԻՒԾ** (24 Յուլիսէն 23 Օգոստոս)

Ամէն գնով նիգ պիտի թափէք այս օրը վերածելու տօնական հանդիպումի մը. պիտի յաջողիք: Ձեր տրամադրութիւնը միշտ բարձր պահեցէք:

☆**ԿՈՅՍ** (24 Օգոստոսէն 23 Սեպտեմբեր)

Առեւէ մը ի վեր կը հետապնդէք աշխատանքի մը իրագործումը, որ այսօր պիտի յանգի իր աւարտին: Առանց վարանելու յառաջացէք:

☆**ԿՇԻՌՔ** (24 Սեպտեմբերէն 23 Հոկտեմբեր)

Ապաւինեցէք ձեր ընկերոջ կամ ձեր ամուսնոյն, որ պիտի կարենայ իրագործել նոր որոշումներ, զորս կը սիրէիք: Գնահատեցէք իր աշխատանքը:

☆**ԿԱՐԻՃ** (24 Հոկտեմբերէն 23 Նոյեմբեր)

Ձեր գործերուն լաւ կողմը տեսէք, եղէք լաւատես, յուսալից. այն ատեն պիտի տեսնէք, որ ամէն ծրագիր կը կատարուի լաւ ձեւով: Շատ բծախնդիր մի՛ ըլլաք:

☆**ԱՂԵՂՆԱՒՈՐ** (24 Նոյեմբերէն 21 Դեկտեմբեր)

Բացուած էք դէպի ամէն տեսակի նորութիւններու, որոնք ձեզ պիտի առաջնորդեն դէպի յաջողութիւն եւ ուրախութիւն:

☆**ԱՅԾԵՂՋԻՒՐ** (22 Դեկտեմբերէն 20 Յունուար)

Ժամանակը հասած է լաւ գործ մը կատարելու, կամ սկսուած աշխատանք մը ի կատար ածելու: Ձեր նախասիրած ծրագիրներուն համար առիթներ պիտի ստեղծուին: Աշխատունակ էք, պիտի գնահատուիք:

☆**ՋՐՀՈՍ** (21 Յունուարէն 19 Փետրուար)

Ձեր դիմաց գտնուող աշխատանքը մոռցած հեռաւոր ծրագիրներու մասին որոշումներ կու տաք: Ասիկա նիշդ չէ, խանգարում կը ստեղծէ: Իրապաշտ եղէք ու երազներու վրայ մի՛ հիմնուիք:

☆**ՁՈՒԿ** (20 Փետրուարէն 20 Մարտ)

Օրը շատ յարմար է ընկերային կամ խմբական աշխատանքով նախաձեռնութիւն մը ունենալու: Իւրաքանչիւրը իր բաժինը պիտի բերէ այս աշխատանքին գոհունակութիւն ստանալով նիւթապէս եւ բարոյապէս:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ՑՆՑՈՒՄ

Շարունակուած 7րդ էջէն

րու աւանդական շուկային՝ խոստանալով ջնջել այս ճարտարարուեստին մէջ ամէնէն աւելի գլխացաւ պատճառող դժուարութիւնները, ինչպէս՝ չվաճառուած գիրքերու վերադարձը, գիրքեր տարածելու ծախսը, ինչպէս նաեւ՝ նոր շուկաներ գտնելու տաղտուկը:

Ֆրանքֆորթի այս տարուան գիրքերու ցուցահանդէս-վաճառքին մասնակցած հրատարակիչներուն 25 առ հարիւրը ելեկտրոնիք գիրքերու ներկայացուցիչներէ կը բաղկանար: Ցուցահանդէս-վաճառքին 100 հազար տոլարի մրցանակը շնորհուեցաւ նոր հազարամեակի լաւագոյն ելեկտրոնիք գիրքին, զոր կարելի է կարդալ ամփոփ համակարգիչի մը պաստառին վրայ:

Սակայն թէեւ հրատարակչատուներ ինթըրնէթի ճամբով գիրքեր կը վաճառեն եւ կը փութան թուային համակարգի միջոցով հրապարակելու իրենց գրացանկերը, շատեր սկեպտիկ են ելեկտրոնիք գիրքերու գրաւչութեան նկատմամբ:

«Ելեկտրոնիք գիրքերը տակաւին երկար ճամբայ պէտք է կտրեն ամէն տուն թափանցելու համար: Յարդ կանոնք կարդալու ծառայող գործիքներուն չափը գրպանի յարմար չէ: Անոնք աւելի պիտի ներգրաւեն արհեստագիտական նորութիւններու սիրահարները: Հաւանաբար ուսանողներ պիտի գործածեն կանոնք կամ ընթերցանութեան մոլիներ, որոնք պիտի ուզեն խուսափիլ տեղէ տեղ գիրքերու դէզեր փոխադրելու տաղտուկէն», կը բացատրէ բրիտանական Հարփըր Քոլինզ հրատարակչատան պատասխանատուներէն մէկը:

Semerjian

OPTICAL

ԿԸ ԾԱՆՈՒՑԱՆԷ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՎԵՐԱՄՈՒՏԻ ԱՌԻԹՈՎ

ԵՒ ՆԱԵՒ ԱՌՕՐԵԱՅ ՅԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

ԲԱՑԱՌԻԿ ԳԻՆԵՐ, ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԱԿՆՈՑՆԵՐՈՒ՝ ՄԻԱՅՆ 45,000 Լ.Ո.
(ՇՐՋԱՆԱԿ ԵՒ ԱՊԱԿԻ ՆԵՐԱՌԵԱԼ)

Պուրճ Համուտ՝« Արմենիա» պողոտայ
Հեռ.- 01-268657, Fax .- 01-260756

ԳՐԱՒՈՒԱԾ ՕՐ

ՈՒՐԲԱԹ, 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2000 ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ 45ԱՄԵԱԿԻ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ

ԾԱԽՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆ

●Գործատեղիի յարմարութիւն: Պուրճ Համուտ, Master Mallի մայր պողոտայ, Ա. յարկ: Հեռ. 03-398003:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

● Միջնակարգի աշակերտի համար, անգլերէն թեքումով, Մըթայլեպի շրջան: Հեռ. 04-915446:

ԾԱԽՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆ

●Ամանոսի շրջանին մէջ, 2 ննջասենեակ եւ հիւրասենեակ, օժտուած էր քոնտիսիոնով, հեռաձայնի գիծով: Դիմել՝ հեռ. 03-885123:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

●Կանանց հագուստի գործատեղի մը կարիք ունի վարպետ մոտելիսթի մը: Հեռ. 01-249027:

ՇԻՐԱԿ
ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՔԱՐԹԵՐ

ՍԱՆԸՐ ՀԱՐԴՈՅԵԱՆ Bloc C ՊՈՒՐՃ ՀԱՄՄՈՒՏ
☎ 449533 - 445829

ՕՇԱԿԱՆԻ ՎԻՊԱԿԱՆ...

Շարունակուած 6րդ էջէն

մի հարուստ ընտանիքի մօր ծննդաբերութիւնը՝ Նարեկի զօրութեամբ: Այդտեղ կեանքի ու մահուան պայքար է, իսկ Օշականի պզտիկ հերոսը մտածում է պայուսակների շուրջ, որոնցից մէկում պիտի տեղաւորի Նարեկը, միւսում՝ տետրակները, մայրենի լեզուի դասագիրքը...

Տարարնոյթ համադրումների մէջ որոշակիանում են երեխայի հարցադրումները: Պարզ ու միամիտ, բայց եւ հարուստ ու բազմազան են նրա տպաւորութիւնները, հետաքրքրութիւնների աշխարհը:

Հոգու խորքում, ներկայ սէրերի կողքին, միշտ առկայ են ցաւոտ ու անմխիթար յուշերը: Հարուստի տանը տեսած առարկաները եւ յատկապէս «իրական Օրրանը» մօր մէջ արթնացնում են նաեւ երեխայի հետ կապուած դառնացի յուշեր, որոնք նստած են նաեւ երեխայի հոգում. «Ու մայրս կ'երգէ՝ եկու տուն, շատ տխուր գովք մը: Ո՛վ գիտէ ինչեր է կ'անցնի անոր հոգիէն: Ու յանկարծ կը բռնէ իմ աչքիս հացին տաշտը, ուր պառկեր եմ ես, առաջին քունը առնելու սա աշխարհէն: Օրրան իսկ չունէր իմին խեղճ մամաս, գիս ցետեղելու: Այսպէս կը պատմէր ան: ... Երկուքով կու լանք: Ու ես վստահ եմ, որ անոր գանկին տակ անմոռանալի այդ պատկերն էր, որ կ'եյլէր ոտքի...»: Նրանք իրենց տխրութիւնը չեն պարտադրում շրջապատին, պարզապէս տխրում են հէնց այնպէս. իրենք իրենց մէջ: Հոգեբանական խմորումների այս կարգի անցումները կատարւում են մեծ վարպետութեամբ, մեղմ ու սահուն փոխանցումներով:

Հոգու խորքերում, ենթագիտակցական հոսքերի մէջ տեղի ունեցող ցաւագին մի երկխօսութիւն եւ ապա կացութեան հոգեբանական մի խորունկ վերլուծութիւն է տեղի ունենում «Մայր սուրբ» քարոզի գրական քննութեանը նուիրուած համանուն պատմուածքում:

Քարոզի աստուածային էութեան խոր ու համակողմանի բացայայտումները զուգահեռւում են «Աստուածածնի իրիկնային ժամերգութեան» պահի մէջ մարդկանց ունեցած տարարնոյթ ապրումներին, խմորւում ազգային ոգու վրայ թանձր նստուածք թողած զգացումների, ազգային աշխարհայեցողութեան հետ:

Պատմուածքը զարգանում է երկճիւղ ընթացքով, բայց միաձոյլ ամբողջութեամբ: Լոյսի ձգտումը, կատարելութեան հասնելու ճիգն ու ջանքը, անմնացորդ նուիրումը մթագնւում են իրականութեան դառնութիւններով: Պղտորւում են առ Աստուած, առ երկինք ուղղուած հաւատացեալների հայեացքները: Մահախոհ ապրումներ, մահահոտ մթնոլորտ, մահամերձ տարակուսանքներ եւ անվարան ձգտում դէպի ազգային լոյսի:

Այս պարագայում, սակայն, մեզ հետաքրքրողը երկրային խնդիրներն են, որովհետեւ հէնց այս պատմուածքում գրողը առաւել հիմնաւոր առաջադրում է հայութեանը վիճակուած դառնացի ճակատագրի շուրջ խոհեր, խորհրդածութիւններ ու հարցադրումներ, որոնք հետագայ երկերում պիտի գրաւեն աւելի տիրական տարածքներ: Երկնայինի ու երկրայինի համադրումներում գրողը փորձում է բացել ազգային հոգեբանութեան խորհուրդը, բաղադրութիւնը, խառնուածքի եւ աշխարհայեցողութեան առանձնայատկութիւնը: Հաւատաւոր մօր հաւատաւոր պատասխանները եւ միամիտ որդու նոյնքան միամիտ հարցադրումները վերաճում են ցեղի պատմութեան ամենաողբերգական ինչուների: «Արդար ու բարի» դրացիութեան, «երջանիկ համակեցութեան, հայրական խնամքի» շղարշի տակ վաղուց էին չիկացնում հայատեացութիւնը, խմորում ողբերգութիւնը, լիցքաւորում թուրքի մոլեռանդութիւնը, անապատային բնազդը, կոտորելու հաճոյքը եւ նոյնիսկ մշակում այդ ողբերգութեան դրսեւորման ձեւերը: Հաւատին անմնացորդ փարւած հայ համայնքի մէջ նահանջել էր դիմադարձութեան ոգին, ինքնապաշտպանութեան կորովը: Գրողը բացայայտում է հաւատը իրականութեան մէջ եւ իրականութիւնը՝ հաւատի լոյսի տակ: Հայ համայնքը երկնքում էր փնտռում իր փրկութիւնը: Այդ տարի «Աստուածածնի իրիկնային ժամերգութիւնը» արտակարգ էր, աննախադէպ: Թւում է՝ հայ համայնքը «Կրակին չապիկը» հագած ճանապարհ է բռնել «դէպի Աստծոյ արքայութիւնը» անտարբեր ու անտեղեակ հարեւանների նենգ ու ստոր նպատակներին, արհաւիրքը ընկալելով իբրեւ սեփական մեղքերի աստուածային հատուցում: Ջերմի մէջ տապակուող գրողի հայեացքի առաջ պատկերանում են պատանեկութեան տարիների պատկերները, հայրենի գիւղի բնանկարը:

Պահի մէջ նա թերթում է անցած կեանքի տխուր, տագնապահար, փոքրիկ ու թախծալից ուրախութիւնների էջերը, ունկնդրում ներաշխարհում թանձրացած լռութեան ձայները, տեսնում տարարնոյթ գունապատկերներ՝ պարուրւած վերապրումի դառնանուշ յիշողութիւններով:

Քարոզի իւրաքանչիւր պատգամ, քառատողերում արտայայտուած իւրաքանչիւր խորհուրդ զուգորդւում է երկրային կեանքի իրողութիւնների հետ, ստեղծում միջավայրի հոգեւոր ու ֆիզիքական ամբողջութեան պատկերը: Գրողի անհատական ապրումների հոսքը լայն ու յորդառատ հունով ակունքաւորւում է ժողովրդական, համընդհանուր զգացումներից: Յաճախ այնպէս են յորդում յոյզերը, փոթորկւում զգացումները, չիկանում կրքերը, որ թւում է, թէ պատումը կարող է պարուրւել ենթադրուող յայկանութեամբ, թախծի ու հառաչանքի անծիր տխրութեամբ, չեչտըւած ողբերգականութեամբ, բայց ընթացքի մէջ բիւրեղանում է սրտի կորովը, ըղձանքի պատգամը, գոյատեւման խորհուրդը: Որրի յուսահատեցնող տառապանքները, ապրելու չարքաշութիւնը, օրերի դառնութիւնն ու զորչութիւնը առաջ են բերում նման պարագաներում հազուադէպ պատահող հակադարձութիւն: Նրա ցաւերն ու մորմոքները, տրտմութիւնները լիցքաւորւում են կեանքի մեծ սիրով, ինքնահաստատման ձգտումի յամառութեամբ, դժուարութիւնները յաղթահարելու անկոտրում կամքով: Նա առաքելութիւն ունի տարեգրելու օրերի ու տարիների յարահոս ընթացքը, փրկելու անհետացող ժամանակը: Ասել է, թէ ալիքուող, փոթորկուող յոյզերը, զգացումների յախուռնութիւնը, ջերմութիւնը, ցաւի մոխրացնող թէժութիւնը, ոգու ու կրքերի չիկացածութիւնը ուրուագծւում են դէպի «ծանր վէպեր» տանող ճանապարհը եւ պայմանաւորում ու պատճառաբանում այդ անցումի հոգեբանական անհրաժեշտութիւնը:

«Գարուն» Փետրուար 2000

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ

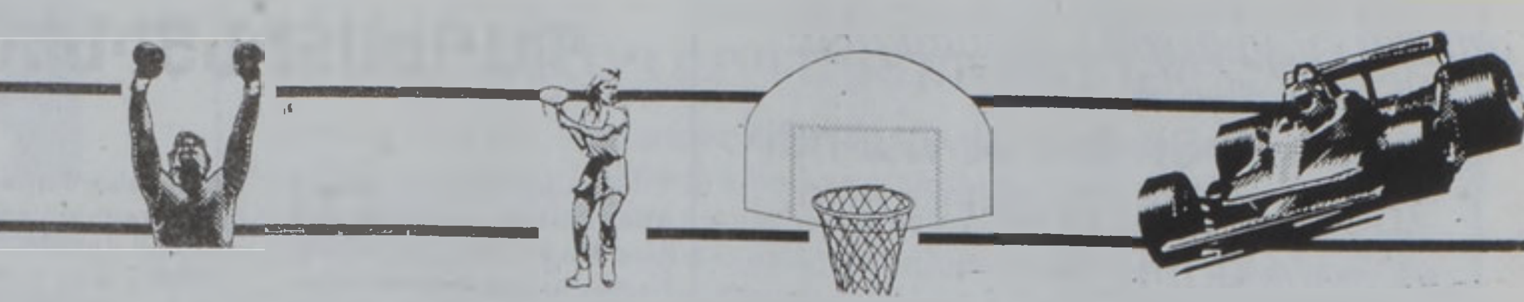

ԱՆԳԼԻՈՅ ՖՈՒԹՊՈԼԻ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՆՉԵՍԹԸՐ ԵՈՒՆԱՅԹԸՏ, ԱՐՍԵՆԱԼ ԵՒ ԼԻՎԸՐՓՈՒԼ ՅԱՂԹԱԿԱՆ

Անգլիոյ ֆութպոլի ախոյեանութեան 11րդ հանգրուանի մրցումներուն մեծագոյն յաղթականները եղան Մանչեսթըր Եունայթըտ եւ Արսենալ, որոնք իրենց դաշտերուն վրայ 5 - 0 արդիւնքով յաղթանակներ արձանագրեցին: Այսպիսով, անոնց միջեւ կէտերու տարբերութիւնը փոփոխութիւն չկրեց. անոնք ունին 24ական կէտ: Եունայթըտ իր ունեցած նպաստաւոր *կոլէվըրէյ*ին շնորհիւ կը գրաւէ պարագլուխի դիրքը:

Աւելի քան 67 հազար համակիրներու ներկայութեան Եունայթըտ իր դաշտին՝ *«Օլտ Թրէֆորտ»*ի մէջ պարտութեան մատնեց Սաութհէմփթընը, շնորհիւ Էնտի Քոլի նշանակած երկու կոլերուն (9րդ եւ 73րդ) եւ Թետի Շերինկհէմի իրագործած *հէթրիքին* (45րդ, 51րդ եւ 55րդ):

Տարբեր էր պարագան սակայն *«Հայպըրի»*ի մէջ տեղի ունեցած մրցումին, ուր Արսենալ նոյն արդիւնքով պարտութեան մատնեց Մանչեսթըր Սիթին: Արսենալ իր հինգ կոլերն ալ նշանակեց Տէնի Թիաթոյի կարմիր քարտ ստանալէն ետք (43րդ): 38 հազար համակիրներու ներկայութեան Էշլի Քոլ (44րդ), Տենիս Պերկքամփ (52րդ), Սիլվէն Վիլթորտ (75րդ) եւ Թիերի Հանրի (82րդ եւ 88րդ) նշանակեցին Արսենալի կոլերը:

Լիվըրփուլ քաղաքի *տերպին*, որ տեղի ունեցաւ «Էնֆիլտ»ի մէջ, վերջ գտաւ Լիվըրփուլի յաղթանակով, որ աւելի քան 44 հազար համակիրներու ներկայութեան 3 - 1 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Էվըրթընը: Նիք Պարմպի (12րդ), Էմիլ Հէսքի (55րդ) եւ Փաթրիք Պերկըր (78րդ՝ փենալթիով) նշանակեցին Լիվըրփուլի կոլերը, իսկ Քեւին Քեմպըլ՝ Էվըրթընի կոլը (17րդ): Էվըրթընի մարզիկ Թոմաս Կրավըն 76րդ վայրկեանին կարմիր քարտ ստացաւ:

Ստորեւ՝ 11րդ հանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները.

Պրէտֆորտ Սիթի - Լիծ 1 - 1
Լիվըրփուլ - Էվըրթըն 3 - 1
Արսենալ - Մանչեսթըր Սիթի 5 - 0

Աստոն Վիլա - Չարլթըն 2 - 1
Չելսի - Թոթենհամ 3 - 0
Իփսուիչ - Միտըլսպորօ 2 - 1
Լայսթըր Սիթի - Տերպի Քաունթի 2 - 1
Մանչեսթըր Եունայթըտ - Սաութհէմփթըն 5 - 0
Սանտըրլէնտ - Քովենթրի 1 - 0
Ուէսթ Համ - Նիւքէսըլ 1 - 0

ԴԱՍԱՒՈՐՈՒՄ	ԿԷՏ
1.- Մանչեսթըր Եունայթըտ	24
2.- Արսենալ	24
3.- Լիվըրփուլ	21
4.- Լայսթըր Սիթի	19
5.- Իփսուիչ	18
....	
18.- Սաութհէմփթըն	10
19.- Պրէտֆորտ Սիթի	7
20.- Տերպի Քաունթի	5

ՊՈՒՆՏԸՍԼԻԿԱ

ՀԵՐԹԱ ՊԵՐԼԻՆ ՊԱՅԵՐՆ ՄԻՒՆԻԽԷՆ ԽԼԵՑ ՊԱՐԱԳԼՈՒԽԻ ԴԻՐՔԸ

Գերմանիոյ ֆութպոլի ախոյեանութեան (Պունտըսլիկա) 10րդ հանգրուանի մրցումներուն, Հերթա Պերլին Պայերն Միւնիխէն խլեց պարագլուխի դիրքը, երբ 1860 Միւնիխի դէմ իր կատարած մրցումին 1-0 արդիւնքով յաղթանակ մը արձանագրեց անոր դաշտին վրայ, յաղթանակի իր կոլը նշանակելով մրցումին վերջին վայրկեանին, շնորհիւ Էյլֆուր Սվերիսընի:

Իր արձանագրած այս յաղթանակէն ետք, Հերթա Պերլին երկու կէտի առաւելութիւն ունեցաւ Պայերն Միւնիխի վրայ, որ 1-1 հաւասարութիւն մը արձանագրեց Վերտըր Պրեմընի հետ, այս վերջինին դաշտին վրայ: Փաուլօ Սերժիօ նշանակեց Պայերնի կոլը (6րդ), իսկ Այլթոն՝ Պրեմընի հաւասարութեան կոլը (11րդ՝ փենալթիով):

Պորուսիա Տորթմունտ կրեց եղանակի իր չորրորդ պարտութիւնը. անիկա իր դաշտին վրայ 2-1 արդիւնքով տեղի տուաւ իր հիւրին՝ Քայզըրսլաութըրնի առջեւ: 62 հազար համակիրներու ներկայութեան Մարիան Հրիսթով (12րդ) եւ Մարքօ Ռէշ (88րդ) նշանակեցին հիւր կազմին կոլերը, իսկ Էվանիլսոն՝ Տորթմունտի կոլը (63րդ):

Ստորեւ՝ 10րդ հանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները.

1860 Միւնիխ - Հերթա Պերլին 0-1
Քէօլն - Շթութկարթ 3-2
Քոթպուս - Պոխում 2-0
Շալքէ - Պայէր Լեւերքուզըն 0-0
Հանզա Ռոսթոք - Վոլֆսպուրկ 1-1
Ունթըրհախինկ - Համպուրկ 2-1
Այնթրախթ Ֆրանքֆորթ - Ֆրայպուրկ 3-0
Պորուսիա Տորթմունտ - Քայզըրսլաութըրն 1-2
Վերտըր Պրեմըն - Պայերն Միւնիխ 1-1

ԴԱՍԱՒՈՐՈՒՄ	ԿԷՏ
1. Հերթա Պերլին	21
2. Պայերն Միւնիխ	19
3. Շալքէ	18
4. Քայզըրսլաութըրն	17
5. Պայէր Լեւերքուզըն	16
6. Պորուսիա Տորթմունտ	16
....	
16. Քոթպուս	10
17. Պոխում	10
18. Ունթըրհախինկ	9

«ԱՍԻԱ - 2000»

ՃԱՓՈՆ ՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ՄԱՏՆԵՑ ՍԷՈՒՏԱԿԱՆ ԱՐԱԲԻԱՆ՝ 1 - 0 ԵՒ ԱՐԺԱՆԱՑԱՒ ԲԱԺԱԿԻՆ

Ճափոնի խմբապետ Ռիուզօ Մորիոքա բաժակը բարձրացուցած՝ խմբակիցներուն ընկերակցութեամբ կը տօնէ յաղթանակը:

Պէյրութի Մարզական Աւանի դաշտին վրայ, երէկ, 50 հազար համակիրներու ներկայութեան, Ճափոն 1 - 0 արդիւնքով պարտութեան մատնեց տիտղոսակիր Սէուտական Արաբիան եւ արժանացաւ «Ասիա - 2000»ի տիտղոսին: Աւարտական այս ճակատումին Ա. կիսախաղին, Ծայրագոյն Արեւելքի կազմը եղաւ աւելի *տիրական* եւ վճռական, որուն շնորհիւ 29րդ վայրկեանին նշանակեց իր կոլը (Շիկէյոշի Մոչիզուքի): Մինչ այդ, արաբական կազմը ձեռք ձգած էր փենալթի մը եւ առիթը ունէր ամբողջութեամբ մրցումին ճակատագիրը փոխելու, սակայն հարուածը վրիպեցաւ եւ գնդակը բերդէն դուրս անցաւ:

Բ. կիսախաղին, մրցումին պատկերը փոխուեցաւ: Արաբական խումբը սկսաւ շատ աւելի յարձակումներ կատարել եւ վտանգել ճափոնական բերդը, սակայն ապարդիւն: Կարելի է ըսել, որ Բ. կիսախաղին սէուտցիք եղան իշխողը, բայց ճափոնցիներուն սառնասրտութիւնը եւ մանաւանդ ֆիզիքական բացառիկ պատրաստըուածութիւնը եղան աւելի արդիւնաւէտ:

Ճափոն եղաւ մրցաշարքի միակ կազմը, որ պարտութիւն չկրեց իր վեց մրցումներուն ընթացքին եւ փաստեց, որ անառարկելիօրէն կը հանդիսանայ Ասիոյ լաւագոյն կազմը եւ արժանի է այս ցամաքամասը ներկայացնելու Մոնտիալին, որ տեղի պիտի ունենայ իր երկրին եւ Հարաւային Քորէայի մէջ, 2002ին:

Հետաքրքրականը այն էր նաեւ երէկուան ճակատումին, որ Սէուտական Արաբիա վրէժ ունէր լուծելիք ճափոնէն եւ չկրցաւ: Անիկա նոյն այս մրցաշարքին կը գտնուէր ճափոնի խմբակին մէջ (Գ.) եւ իր հանդիպումին կրած էր 4 - 1 ծանր պարտութիւն մը:

Երէկուան մրցումին նախորդեց երրորդ դիրքին համար հանդիպումը՝ Հարաւային Քորէայի եւ Չինաստանի միջեւ, որ աւարտեցաւ Քորէայի յաղթանակով՝ 1 - 0 արդիւնքով: «Ոբբ» կոլը նշանակեց Լի Տոնկ - Կուք, 76րդ վայրկեանին:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՖՈՒԹՊՈԼԻ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՓԱՐԻԶ ՍԷՆ ԺԵՐՄԷՆ ԻՐ ԴԱՇՏԻՆ ՎՐԱՅ ԿՐԵՑ ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ֆրանսայի ֆութպոլի ախոյեանութեան 13րդ հանգրուանին, երէկ մեծագոյն պարտեալը եղաւ Փարիզ Սէն Ժերմէն, որ իր դաշտին *«Փարք Տէ Փրէնս»*ի մէջ տեղի տուաւ 2 - 1 արդիւնքով, Պորտոյի դիմաց:

Փետրօ Փօլեթթա 24րդ եւ 76րդ վայրկեանին նշանակեց ատլանտեան կազմին կոլերը, մինչ Սիլվէն Տիսթէն 90րդ վայրկեանին նշանակեց մայրաքաղաքի կազմին կոլը: Ճակատումին ներկայ էր 43 հազար համակիր:

Նանթ 2 - 0 արդիւնքով պարտութիւն մը կրեց Սըտանէն, մինչ Մէս 2 - 1 արդիւնքով յաղթեց Լանսին:

Լիոնի մէջ, տեղւոյն կազմը 2 - 2 հաւասարութիւն մը արձանագրեց Օքսէռին հետ, իսկ Պասթիա Քորսիքայի մէջ չկրցաւ յաղթել Սէնթ Էթիէնին եւ «բաւարարուեցաւ» ճերմակ հաւասարութեամբ, այլապէս յաղթանակի մը պարագային անիկա կէտերով պիտի հաւասարէր Փարիզ Սէն Ժերմէնին հետ:

Մարսէյ Սթրասպուրկի մէջ 1 - 1 հաւասարութիւն մը ձեռք ձգեց: Ժորժ Ուէա նշանակեց Մարսէյի հետ իր առաջին կոլը:

Ստորեւ՝ 13րդ հանգրուանի արդիւնքները.

Թրուա - Մոնաքօ 1 - 0
Փ. Ս. Ժերմէն - Պորտօ 1 - 2
Սըտան - Նանթ 2 - 0
Մէս - Լանս 2 - 1
Լիլ - Թուլուզ 1 - 0
Լիոն - Օքսէռ 2 - 2
Ռէնն - Կէնկան 1 - 2
Պասթիա - Սէնթ Էթիէն 0 - 0
Սթրասպուրկ - Մարսէյ 1 - 1

ԴԱՍԱՒՈՐՈՒՄ	ԿԷՏ
1.- Փ. Ս. Ժերմէն	24
2.- Լիլ	22
3.- Սըտան	22
4.- Պասթիա	21
5.- Կէնկան	21
6.- Պորտօ	20
7.- Թրուա	20

Երէկ, Հռոմի Ողիմպիական դաշտին վրայ, մարզական փառատօնի մը ընթացքին տեղի ունեցաւ նաեւ ֆութպոլի բարեկամական հանդիպում մը՝ Իտալիոյ ազգային խումբին եւ օտար աստղերու հաւաքականի մը միջեւ: Ներկայ գտնուեցաւ նաեւ Յովհաննէս - Պօղոս Բ. պապը, որ մրցումէն առաջ եւ ետք օրհնեց ամբողջ ներկաները: Նկարին մէջ ան կ'օրհնէ մրցումին գնդակը, զոր կը ներկայացնէ արժանթինցի Կապրիէլ Պաթիսթութա (Ա. Էս. Ռոմա):

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Լիբանանի Շրջանային վարչութիւնը ուրախ է իր անդամներուն, համակիրներուն եւ լիբանանահայութեան ներկայացնելու այն քոյրերն ու եղբայրները, որոնք սիրայօժար յանձն առած են Շրջանային վարչութեան կողքին, օժանդակելու Լիբանանի Հ.Մ.Ը.Մ.ի գործին:

Առ այդ, Շրջանային վարչութիւնը կոչ կ'ուղղէ Լիբանանի Հ.Մ.Ը.Մ.ի մեծ ընտանիքին, որպէսզի զօրավիգ կանգնին մեր յանձնախումբերուն: Ամբողջական զօրաշարժով միայն կարելի է յաղթահարել տնտեսական եւ միութենական դժուարին հարցերը:

Ստորեւ՝ Շրջանային յանձնախումբերու անուանացանկը.-

ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՍԿԱՈՒՏ. ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Թագւորեան Յարութիւն՝ Շրջանային վարչութեան ներկայացուցիչ
Այանեան Գէորգ՝ ատենապետ
Թաւեան Մարօ՝ ատենադպրուհի
Այանեան Միհրան՝ գանձապահ
Նաճարեան Վաչէ՝ շրջանային ընդհանուր խմբապետ
Մուրաչանեան Կարօ՝ շրջանային խմբապետ
Աբրահամեան Սոնա
Գարակէօզեան Համիկ
Խուրշիթեան Ալեք
Պօղոսեան Սոնա
Սարգիսեան Վիգէն
Տեմիրճեան Ածօ

ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՖՈՒԹՊՈԼԻ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

Պոսնոյեան Զոհրապ՝ Շրջանային վարչութեան ներկայացուցիչ
Միսաքեան Համբիկ՝ ատենապետ
Գէորգեան Սեպուհ՝ ատենադպիր
Գոնիալեան Պօղոս՝ գանձապահ
Խալոյեան Գօգօ
Խորոզեան Զոհրապ
Յակոբեան Լեւոն
Շաքար Ռաղէպ

ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՊԱՍՔԷԹԻ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

Մունջօղլեան Րաֆֆի՝ Շրջանային վարչութեան ներկայացուցիչ
Լոճիկեան Պետիկ՝ ատենապետ
Տէր Ղազարեան Ծովիկ՝ ատենադպրուհի
Գոճայեան Յովիկ
Արզումանեան Կէպի
Եղիայեան Սեմ
Խանամիրեան Րաֆֆի
Ծատուրեան Միհեր
Հապիպեան Նազօ
Պարիկեան Վաչէ
Տիչչէքէնեան Հրայր

FUN CLUB

Թորիկեան Րաֆֆի՝ Շրջանային վարչութեան լիազօր ներկայացուցիչ
Եարտըմեան Հրաչ
Խաչատուրեան Անդօ
Հապիպեան Նազօ
Մարկարոսեան Սեւակ

ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԱԹԼԷԹԻ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

Գէորգեան Վարուժ՝ Շրջանային վարչութեան ներկայացուցիչ
Գարապոյաճեան Գէորգ՝ ատենապետ
Աստուրեան Սալբի՝ ատենադպրուհի
Մարգարեան Հրաչ
Քէշիշեան Կիրակոս
Քէշիշեան Լուսիլ

ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԼԵՎԱՄԻ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

Աբրահամեան Սեւակ՝ Շրջանային վարչութեան ներկայացուցիչ
Սամուէլեան Հրանդ՝ ատենապետ
Պոշնաքեան Հրաչ՝ ատենադպիր
Աւագեան Ժան - Փօլ՝ գանձապահ
Գասապեան Սագօ
Էպաճեան Շանթ
Յարութիւնեան Կարօ
Չպլաքեան Շանթ
Օտապաշեան Մկօ

ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆ

Շեմմեսեան Պետրոս՝ Շրջանային վարչութեան ներկայացուցիչ
Պարմագսըզեան Սարգիս
Գնտոյեան Համբարձում
Յակոբեան Արա
Սաղըեան Հրայր
Թերզեան Յակոբ
Թիւթէլեան Րաֆֆի
Տէր Խաչատուրեան Զարեհ

ՌՈՒՍԻԱ - Ե. ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՎԵՀԱԺՈՂՈՎԸ ԱՅՍՕՐ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՓՈՒԹԻՆ ՊԻՏԻ ՓՈՐՁԷ ՓԱՐԻԶԻ ՀԵՏ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԲԱՐԵԼԱՒԵԼ

ՓԱՐԻԶ, 29 (ՌՈՅԹԸՐԶ).- Ռուսիոյ Նախագահ Վլատիմիր Փութին Երկուշաբթի օր (այսօր) Ֆրանսայի մէջ պիտի մասնակցի Եւրոպական Միութիւն - Ռուսիա վեհաժողովին, ինչպէս նաեւ տեսակցութիւններ պիտի ունենայ Ֆրանսայի ղեկավարներու խախուտ յարաբերութիւնները բարելաւելու նպատակադրութեամբ:

Փութին, որ Մարտին նախագահ ընտրուելէ ի վեր լայնածիր կերպով ճամբորդած է, ցարդ խուսափած է Ֆրանսա այցելելէ, յայտնապէս Ֆրանսայի քննադատութիւններուն պատճառով՝ Չեչենիոյ մէջ զինուորական իր մէկ տարուան արշաւին դէմ:

Եւրոպական Միութիւն - Ռուսիա հերթական վեհաժողովը, որուն այս տարի Ֆրանսա կը նախագահէ, Փութինի առիթ մը պիտի ընծայէ Փարիզի հետ յարաբերութիւնները բարելաւելու եւ թափ տալու ռուսեւեւրոպական միջամտութեան՝ միջազգային ապահովական հարցերու մէջ, ուր Մոսկուա կ'ուզէ իր ձայնը լսելի դարձնել:

Ե. Միութեան պաշտօնատարներ անհաւանական կը նկատեն, որ վեհաժողովէն նոր կարեւոր նախաձեռնութիւններ ըխին:

Եւրոպայի բարձրաստիճան դիւանագէտի մը համաձայն, վեհաժողովին պիտի քննարկուի Ե. Միութեան եւ Ռուսիոյ միջեւ երկար տեւողութեան վրայ ռազմավարական գործակցութիւնը, «գործակցութիւն մը՝ հիմնըւած ժողովրդավարութեան, օրէնքի իշխանութեան յարգանքի եւ շուկայի արեւելումով տնտեսութեան սկզբունքներուն վրայ»:

«Ռուսիոյ առաջարկով, պիտի քննարկուի միջազգային ապահովութեան ծիրին մէջ Ե. Միութեան քաղաքականութիւնը», ըսած է դիւանագէտը:

Ան յայտնած է նաեւ, որ վեհաժողովին ընթացքին Ե. Միութեան ղեկավարները կրնան Չեչենիոյ հարցը արծարծել:

Ռուսիա, որ Սեպտեմբեր 1999ին իր քաղաքներուն մէջ ռմբահարումներու շարք մը դիմագրաւած էր, իր արարքները կ'արդարացնէ ըսելով, թէ ահաբեկչութեան սպառնալիքին դէմ կը պայքարի:

Տարբեր երկիրներէ շուրջ 250 մտաւորականներ, քաղաքական անձնաւորութիւններ եւ դերասաններ Շաբաթ օր հրապարակած են աղերսագիր մը, դատապարտելով Փութինը եւ Չեչենիոյ մէջ «աղտոտ, անգութ» պատերազմը: Անոնք կոչ ուղղած են մարդոց Երկուշաբթի գիշեր Փարիզի կեդրոնը ցոյց կատարելու:

ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔԸ ԵՐԿՈՒ

Շարունակուած Ա. էջէն

Նախարար Մըրհէժ ըսաւ, որ հայ համայնքին իրաւունքն է 30 հոգինոց կառավարութեան մէջ երկու նախարար ունենալ: «Որքան որ կը յիշեմ 30 հոգինոց կառավարութիւններուն մէջ հայ համայնքը միշտ երկու նախարար ունեցած է», նշեց ան:

Շարլ Այուպ ընդգծեց, որ հայ համայնքը գլխաւոր դերակատարներէն եղած է Լիբանանի վերաշինութեան գործին մէջ: Ան ըսաւ, որ 30 հոգինոց կառավարութեան մէջ մէկ հայ նախարար նշանակելը եւ այն ալ երիտասարդութեան հարցերու նախարարութիւնը, անարգանք է հայ համայնքին: «Օրինակի համար նախապէս արդարադատութեան նախարարութիւնը շատ լաւ կերպով վարած է Խաչիկ Պապիկեանը», ըսաւ ան եւ անհրաժեշտ նկատեց, որ սխալը սրբագրուի:

ՊԱՂԵՍՏԻՆՑԻՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՆ ԻՆԹԻՖԱՏԱՆ...

Շարունակուած Ա. էջէն

Պարաք սակայն կ'ուզէ հեռու մնալ կանխահաս ընտրութիւններէն, որովհետեւ ոչինչ ունի ներկայացնելիք իբրեւ նուաճում. հետեւաբար, կրնայ կորսնցնել այդ ընտրութիւնները: Իսրայէլի խորհրդարանը այսօր կը վերսկսի իր նիստերուն (ամառնային արձակուրդէն ետք): Պարաքի համար անհրաժեշտութիւն է, զօրաւոր դաշնակիցի մը գոյութիւնը, որովհետեւ կորսնցուցած է Քնեսէթի մէջ մեծամասնութիւնը: Յուլիսին տեղի ունեցած Քեմփ Տէյվիտի վեհաժողովի նախօրեակին, Շաս եւ այլ կուսակցութիւններ հրաժարած էին Պարաքի կառավարութենէն, որովհետեւ համաձայն չէին անոր կատարելիք զիջումներուն:

Միւս կողմէ, պաղեստինցիներ ու ձախակողմեան իսրայէլացիներ կ'ըսեն, որ Շարոնի անդամակցութիւնը կառավարութեան մահացու հարուած մը պիտի տայ խաղաղութեան գործընթացին: Պաղեստինցիներ Շարոնը կը նկատեն գլխաւոր պատճառը մէկ ամիս առաջ ծայր տուած խռովութիւններուն: Սեպտեմբեր 28ին, Շարոն այցելած էր Երուսաղէմի Աքսա մզկիթը: Անոր այցելութիւնը հրահրեց խռովութիւններուն առաջին կայծը:

Միւս կողմէ, նախկին վարչապետ Իցհաք Ռապինի այրին՝ Լէա, կոչ ուղղեց Պարաքի գործակցելու Շիմոն Փերէսի հետ եւ օգտուելու անոր փորձառութենէն:

ԻՆԹԻՖԱՏԱՆ ՊԻՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

Պաղեստինեան իշխանութեան նախագահ Եասէր Արաֆաթ երէկ յայտարարեց, որ պաղեստինցի ժողովուրդը պիտի շարունակէ *ինթիֆատան* իսրայէլեան ուժերուն դէմ:

Արաֆաթի ճառը, որ կարդացուեցաւ պաղեստինեան իշխանութեան ընդհանուր քարտուղար Թայիպ Ապտըլռահիմի կողմէ, կը նշէր, որ պաղեստինցիները փաստած են, որ տարիներով կրնան շարունակել *ինթիֆատան*: Արաֆաթ կ'աւելցնէր, որ իսրայէլեան սպառնալիքները չեն վախցներ պաղեստինցիները: Ան ըսաւ նաեւ, որ *ինթիֆատան* պիտի չաւարտի, մինչեւ որ պաղեստինեան անկախ պետութեան դրօշակը ծածանի մայրաքաղաք Երուսաղէմի վրայ:

Մինչ այդ իսրայէլեան ուժերուն հետ բախումները շարունակուեցան շաբաթավերջին եւ զոհերուն թիւը բարձրացաւ 142ի: Իսրայէլեան ուժեր կրակ բացին պաղեստինցի ցուցարարներու վրայ, աւելի քան յիսուն վիրաւոր պատճառելով Շաբաթ օր: Իսրայէլեան բանակը ուղղաթիռներով կը ռմբակոծէ պաղեստինեան շրջանները, իսկ հրէական բնակեցման վայրերու մուտքերուն կը հսկեն հրասայլերը:

Արաֆաթի ղեկավարած Ֆաթհ շարժումը կոչ ուղղեց պաղեստինցիներուն թափ տալու *ինթիֆատային*, ամրապնդելու համար ներքին միասնականութիւնը:

Պաղեստինեան իշխանութեան տնտեսութեան նախարար Մահէր Մասրի երէկ դիտել տուաւ, որ պաղեստինեան շրջաններու փակումը յաւելեալ թափ պիտի տայ վայրագութեան ալիքին: Ան աւելցուց, որ շրջանները փակելով եւ պաղեստինցի գործաւորներու Իսրայէլ մուտքը արգիլելով՝ հրէական պետութիւնը կը քանդէ պաղեստինեան տնտեսութիւնը: Մասրի ըսաւ նաեւ, որ Իսրայէլի որդեգրած միջոցառումները պատճառ կը դառնան, որ պաղեստինեան տնտեսութիւնը օրական տասը միլիոն տոլար վնասի ենթարկուի:

Միւս կողմէ, Քուէյթի կառավարութիւնը երէկ յայտարարեց, որ 150 միլիոն տոլարի նուիրատուութիւն մը պիտի կատարէ պաղեստինցիներուն օժանդակութեան համար հաստատուած արաբական երկու ֆոնտերուն: Ֆոնտերը հաստատուած էին Գահիրէի մէջ կայացած արաբական վեհաժողովին:

●ՊԱՂԵՍՏԻՆՑԻ վիրաւորներ փոխադրող օդանաւ մը երէկ էջք կատարեց Պաղտատի օդակայանը, միանալով բոլոր այն օդանաւերուն, որոնք կ'անտեսեն ՄԱԿի հաստատած պատժամիջոցները: ԻՆԱ հաղորդեց, որ օդանաւը փոխադրած է 28 պաղեստինցի վիրաւորներ, որոնք պիտի ընդունուին Պաղտատի հիւանդանոցները:

ՍՈՒՐԻԱ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԴԷՄ ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԿԵՑՈՒԱԾՔ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ

Սուրիա ամբաստանեց Իսրայէլը դիտել տալով, որ ան Միջին Արեւելքի խաղաղութիւնն ու բոլոր արաբները լուրջ վտանգի կ'ենթարկէ, որուն համար անհրաժեշտ է, արաբական «պատշաճ» պատասխան մը:

Նախագահական բանբեր Ժըլպրան Քուրիէ ըսաւ, որ նախագահ Պաշշար Ասատ կառավարութեան նիստին ընթացքին արծարծած է Միջին Արեւելքի տագնապը: Քուրիէ աւելցուց, որ կառավարութիւնը վերստին քննարկած է Իսրայէլի որդեգրած միջոցառումները պաղեստինցի ժողովուրդին եւ իսլամական սրբավայրերուն դէմ: Սուրիոյ կառավարութիւնը չափազանց վտանգաւոր կը նկատէ, կացութիւնը եւ կը պահանջէ, որ արաբները անհրաժեշտ կեցուածքով հակադարձեն: Ան չըսաւ սակայն, թէ Սուրիա ինչպիսի միջոցառումներ կ'առաջարկէ Իսրայէլի դէմ:

Միւս կողմէ, Սէուտական Արաբիա զգուշացուց ամերիկեան կառավարութիւնն ու Ծոցի երկիրին սահմաններէն ներս գործող ամերիկեան ընկերութիւնները, սպառնալով միջոցառումներ, եթէ Ուաշինկթըն շարունակէ գործակցութիւնը Իսրայէլի՝ ոտնակոխ ընելով պաղեստինցիները:

Սէուտական օրաթերթերը հաղորդեցին, որ պաշտպանութեան նախարար իշխան Սուլթան ուղղած է զգուշացումի հրաւէրը, իբրեւ հակադարձութիւն Ներկայացուցիչներու Տան որդեգրած այն բանաձեւին, որ գործակցութիւն կը յայտնէ Իսրայէլի եւ կը դատապարտէ պաղեստինցի ղեկավարները, զանոնք խռովութիւններուն պատասխանատուները նկատելով: Իշխան Սուլթան շեշտած է, որ Սէուտական Արաբիա պիտի չհանդուրժէ այսպիսի յայտարարութիւններ եւ բանաձեւեր:

Սէուտական օրաթերթերը յայտնեցին, որ նախարարը յայտարարութիւնը կատարած է Մաքքայի մէջ արաբ դեսպաններու հետ ունեցած հանդիպումի մը ընթացքին:

Սէուտցի նախարարը սակայն դրուատեց նախագահ Պիլ Քլինթընը, որ դժգոհութիւն յայտնած էր Քոնկրէսին որդեգրած բանաձեւին հանդէպ:

●ՓԱՔԻՍՏԱՆԻ իսլամական կուսակցութիւններու ու շարժումներու ղեկավարները Միացեալ Նահանգներու եւ Իսրայէլի դէմ միացեալ պայքարի կոչ ուղղեցին, իբրեւ հակադարձութիւն պաղեստինցիներուն դէմ ձեռնարկուած արշաւին դէմ:

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԴԵՐԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ Է

Գերմանիոյ վարչապետ Կերհարտ Շրէօտըր, որ միջինարեւելեան շրջապտոյտի մը ձեռնարկած է, երէկ Գահիրէի մէջ յայտարարեց, որ Միջին Արեւելքի մէջ Եւրոպայի հիմնական դերը տնտեսական օժանդակութիւնն է խաղաղարար ճիգերուն:

Շրէօտըր, որ կը խօսէր Արաբական Լիկայի ընդհանուր քարտուղար Իսմաթ Ապտէլ Մեկիտի հետ ունեցած տեսակցութեան մը աւարտին, ըսաւ, որ Լիկան կը փափաքի, որ եւրոպական երկիրները աւելի մասնակից դառնան խաղաղարար ճիգերուն ո՛չ թէ փոխարինելու համար Միացեալ Նահանգները, այլ՝ օժանդակելու համար անոնց ճիգերուն: Շրէօտըր սակայն շեշտեց, որ Եւրոպական Միութիւնը իր աշխատանքը պիտի կեդրոնացնէ տնտեսական օժանդակութեան վրայ:

Գերմանիոյ վարչապետը տեսակցութիւն ունեցած էր նաեւ նախագահ Հիւսնի Մուպարաքի եւ վարչապետ Աթէֆ Ուպէյտի հետ: Շրէօտըր ըսաւ, որ Մուպարաքէն խնդրած է շարունակել իր դրական ու շինիչ դերակատարութիւնը Միջին Արեւելքի մէջ:

●ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՊՕՂՈՍ Բ. պապը երէկ վերստին խաղաղութեան կոչ ուղղեց, պահանջելով, որ միջինարեւելեան տագնապին առնչակից բոլոր կողմերը վերահաստատեն տիալոկի նպաստող մթնոլորտը եւ վերադառնան բանակցութեանց սեղան:

(ՌՈՅԹԵՐԶ)

ՄԻԱՍՆՈՒԹԻՒՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ...

Շարունակուած 3րդ էջէն

Կուսակցութեան ղեկավարը՝ Սերգէյ Շոյկու, որ Ռուսիոյ աղէտալի վիճակներու նախարարն է, խիստ ոճով արտայայտուած է կարգ մը անդամներու մասին, որոնք, ըստ իրեն, կը փորձեն չարաշահել խորհրդարանին մէջ պլոքին տիրապետող դիրքը՝ անձնական շահերու ի խնդիր:

Միասնութիւնը, որ արագօրէն կազմուած էր 1999ի խորհրդարանական ընտրութիւններուն մասնակցելու համար, խորհրդարան հասած էր Փութինի զօրակցութեան շնորհիւ: Փութին այդ օրերուն մեծ ժողովրդականութիւն կը վայելէր Չեչենիոյ մէջ իր կարծր կեցուածքին համար:

Մեկնաբաններ կ'ըսեն, թէ բոլորովին անծանօթ կուսակցութեան ընտրութեանց ապահոված կարեւոր յաջողութիւնը մղած է նախկին նախագահ Պորիս Ելցինը կանխահասօրէն հրաժարելու եւ կազմակերպելու նախագահական կանխահաս ընտրութիւններ, որոնցմէ Փութին յաղթական դուրս եկած էր:

Կուսակցութեան խորհրդարանին մէկ ղեկավարը՝ Պորիս Կրիզլով, յայտնած է, որ Միասնութիւնը պէտք է ձերբազատի նոր անդամներէ, որոնք կրնան վտանգել անոր առանձնաշնորհեալ դիրքը՝ իրենց սեփական շահերը հետապնդելով:

(ՌՈՅԹԵՐԶ)

ԽԱՉԲԱՌ ԹԻՒ 4702

Պատրաստեց՝ Տ.Մ. ԱՂԱՋԱՐԵԱՆ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1. Յոգնած, պարտասուն:
2. Ասիական երկիր:
3. Մահակ, հաստ գաւազան - Գեղմ (հակ.):
4. Հայոց պատրիարքի տրուած յարգական մակդիր:
5. Լուսինի լակ - Բուծ - Իբերայաջորդ տառեր:
6. Ծովեզերեայ քարաժայռ:
7. Խարէ՛ - Թուղթակ:
8. Ջայնակից գիրեր - Յուցական ածական - Ջայնանիշ:
9. Լիբանանահայ նախկին երեսփոխանի մը մականունը:
10. Արական օտար անուն - Կրկնուած բաղաձայններ:

ՈՒՂՂԱՀԱՅԵԱՑ

1. Կացութիւն - Պաղատեսակ:
2. Իմաստագուրկ - Յաւի ճիչ:
3. Շողոմել - Սիկիլեան հրաբուխ:
4. Հաւանձեռք - Մօր առաջին կաթը:
5. Անձնական դերանուն - Հանրաճաշ - Արգելական:
6. Տարբեր երեւոյթ ստանալ:
7. Այրուբենէն (հակ.) - Ապառաժուտ:
8. Կոշտ - Կրկնուած բաղաձայններ - Ժամանում:
9. Արական օտար անուն - Մասիսին նախորդ օրը:
10. Սպիտակամորթ եւ թուլամարմին խառնուածքով անձ:

ԹԻՒ 4701 ԽԱՉԲԱՌԻՆ ԼՈՒԾՈՒՄԸ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Լ	Ա	Լ	Հ	Ա	Մ	Ա	Զ	Ը	■
2	Ա	Պ	Ա	Ս	Տ	Ա	Ն	■	Թ	Օ
3	Մ	Ա	Ր	Կ	Ա	Ր	Է	Թ	■	Ճ
4	Ո	Տ	■	Ա	Մ	Օ	Թ	Ա	Լ	Ի
5	Ի	■	Ա	Յ	Ն	■	■	Ս	Ի	Ն
6	Կ	Ա	Պ	■	Ա	Ն	Թ	Ե	Մ	■
7	■	Հ	Ր	Ա	Ճ	Ք	■	Լ	Ա	Ն
8	Գ	■	Ա	Կ	Ա	Թ	Ա	■	Մ	Ի
9	Ո	Ռ	Ն	■	Ր	Ի	■	Գ	Ո	Հ
10	Մ	Ա	Ք	Ի	■	Լ	Ի	■	Լ	Ա

ՓՈԼԻՈՅԻ ԺԱՀՐԸ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆԱՊԷՍ ...

Շարունակուած 3րդ էջէն

ժահրը այլեւս ներկայ չէ շրջանին մէջ, որ աշխարհի բնակչութեան շուրջ մէկ երրորդը կ'ընդգրկէ: Շրջանին մէջ կան 37 երկիրներ:

ՄԱԿ անցեալ ամիս լուսարձակները դրած էր փոլիոյին վրայ, ըսելով, որ անիկա տակաւին առաջնահերթութիւն կը մնայ, մինչ մարդասիրական գործակալութիւններ եւ գործարար ղեկավարներ ծրագիրներ կը մշակէին եւ ժամանակացոյց մը կ'առաջադրէին մինչեւ 2005 թուական ժահրը երկրագունդէն բնաջնջելու համար:

ՄԱԿ կ'ակնկալէ, որ մինչեւ 2000ի աւարտ այն երկիրներուն, ուր փոլիոյի ժահրը տակաւին կը վարակէ, թիւը 30էն 20ի պիտի իջնէ:

ՍԷՈՒՏԱԿԱՆ ԱՐԱԲԻՈՅ ՄԷՋ ՆՈՐ ՄԱՀԵՐ

Միւս կողմէ, Սէուտական Արաբիոյ մէջ Ռիֆթ Հովիտի ջերմը 5 նոր զոհեր խլած է, թագաւորութեան եւ Եմէնի մէջ զոհերու պաշտօնական թիւը առնուազն 187ի բարձրացնելով:

Հիւանդութիւնը, որ վարակուած հօտերէ մարդոց կ'անցնի շփումի կամ մժեղներու ճամբով, անցեալ ամիս ծայր տուած էր երկու երկիրներու սահմանին երկու կողմերը:

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ՝ ՔՈԼԵՐԱ

Մինչ այդ, Հարաւային Ափրիկէի Քուածուլունաթալ նահանգին մէջ 31 հոգի զոհ գացած է քոլերայի եւ աւելի քան 4000 ուրիշներ հիւանդութեամբ վարակուած են:

Առողջապահութեան իշխանութիւնները երէկ յայտնած են, թէ տակաւին չեն կրցած ճշդել համաճարակին աղբիւրը, սակայն անոնք կը կասկածին, թէ անիկա Մոզամպիքը կրնայ ըլլալ:

Քոլերան, որ կը սպաննէ մահացու փորհարութիւն պատճառելով, վարակուած ջուրի ճամբով կը տարածուի:

(ՌՈՅԹԵՐԶ)